Ketabton.com

زو د حل لاري

ويې ټولنې سره خوندي دي

وال
لام «ضعيف»
۱۳۹۰ لمريز
ونکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

دکتاب پېژندنه:

دکتاب نوم : د بنسټیزو ستونزو د حل لاري
لیکوال : ملا عبدالسلام «ضعیف»
کمپوز او ډیزاین : لیکوال
خپرندوی : مستقبل خپرندویه ټولنه
د چاپ کال : د ۱۳۹۰ل.کال پسرلی
د چاپ ځای : لاهور
د چاپ شمېر : زر ټوکه

د((کمزوري))زوروري

د ګران افغانستان سیاسي برخلیک له دې تېرو څه کم دریو لسیزو راهیسې دومره تت را روان دی، چې تر دې شېبې دافغان ملت سترګو نه پخپلو سترګیو (عینکو) ولوستای شو او نه دنورو په ککوین، ان دهغو مدعیانو په هغو هم، چې ویل یې له فضا نه دځمکې هر څیز دیو څپک واټن هومره وینو. افغانان خواران هم اریان دریان لاس تر زنې ناست دي او نړیوال ((خواخوږي)) او ((نړیواله ټولنه)) هم ورته څوک دخیر پر غوندۍ ناست، ننداره کوي او څوک ترې خوندونه اخلي او هغه دخوشال نیکه خبره:

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

نوره واړه پښتونخوا په ځای مېشته ده
دا یو زه دی زمانې پکې منصور کړم

موږ نه دچا پر سوکالۍ رخه کوو، نه د چا ازادۍ ته په اوبو کې خولې کیږو اونه مو دچا پر سیاسي برید سترګې ښخې وي او نه پر جغرافیایې هغه دولسونو له علمي او اقتصادي پرمختک سره دسیالۍ رڼا خو مو په وچولي کې دپیداښت او افغانښت له ورځې نه ده ځلېدلې؛ نو څه به د چا سوکالۍ ته پخسیږو؟

هن: دا یوه خبره ده، چې دځان، ټولنې او خپل برخلیک په باب اندېښنه او سوچ، مو وګړنی او سړنی (انساني) حق دی.

حق مو دی چې دخپل برخلیک په اړه او تړاو هر لاسوهاندی وکړو او پرې وتوکو او داستاد الفت خبره:

(c) ketabton.com: The Digital Library

تور ته سپين نه شم ويلی سپين ته تور زه
دا امید دی څوک له ما نه هيڅ نه کاندی

حق مو دی، چې دچا راته پر زړه چړې ګرځي، هغو ته مو پر زړه وينې پرتې وي.

حق مو دی:

چې زما دبڼ اغزي ته کاږه ګوري
ويم چې اور شوی دهغو په ګلستان

دهمدغو حقونو يو خاوند هم، افغان مسلمان او مجاهد پښتون ددی شننيز (تحليلي) اثر ليکوال ـ چې پخپله له انکسار پرته ځان ليکوال نه؛ بلکې دقلم د ډګر يو خړپو څن بولي ـ ښاغلی عبدالسلام ضعيف دی، عبدالسلام ضعيف چې له ځايه ديني طالب علم دی، تر هغه مهاله په اسلام اباد کې دافغانستان د اسلامي امارت سفير و چې امريکايي ځواکونو دنيويارک د سوداګريزې منځی دنسکورېدو دکسات په پلمه د ١٣٨٠ دتلې په نيمايې کې پر افغانستان پوځي يرغل وکړ، که څه هم ښاغلی ضعيف له ديپلوماتيکو حقونو او په پاکستان کې دلس مياشتنی قانوني مېشتېدنې دويزې خاوند و؛ خو پاکستانيو چارواکيو د ټولو سفارتي ادابو او ارونو په ړنګولو امريکايي ځواکونو ته په لاس ورکړ، چې دباګرام، کندهار او بيا ګوانتانامو دتورو تمبو شاته يې څه کم څلور کاله ښکېل کړ، ښاغلي ضعيف د ګوانتانامو په جهنمي زندان کې دځان په څېر له سوونو بېګناه بندیانو سره دبشرپالو امريکايانو انساني چلن دسر په سترګو وليد، تر خلاصون وروسته يې دګوانتانامو له بندیانو سره دچلن يوه بوږنوړي او زړه ويلوونکی انځور وايست، په پښتو ژبه کښلي ((دګوانتانامو انځور)) دومره کتونکي، لوستونکي او هر کليوال پيدا کړل، چې په لومړي ځل يې دپښتو کتاب دچاپ شمېر

دوه دیرش زره ټوکو ته ورساوه او يواځې په پښتو نه، په پارسي، اردو، عربې، انګليسي او فرانسوي ژبو يې هم دژباړې او خپراوي تکل وشو.

((دګوانتانامو په انځور)) پسې دښاغلې عبدالسلام ضعيف دا په لاس کې تحليلي اثر هم دهېواد او نړی سياسي اکر (وضعې) ته پام دافغانستان درواني غميزې دپای په هيله ديو لړ نغوتو (مشورو) او وړانديزونو ټولګه ده، چې که يې له منځپانګې نه ګټنه وشي، زما باور دی، چې زموږ دملي او سياسي ربړې دجندرې (کولپ) په پرانستو کې به مرستندوی جوت شي.

زه په داسې حال کې چې نه يواځې له هېواد، ټولنې او اولس سره د ښاغلي ضعيف تړاو کمزوری نه بولم، بلکې دده په شننو کې ځينې زوروري خبرې او دخپلې رنځورې ټولنې د درملنې لپاره اغېزمنې نسخې هم وينم، خدای دی وکا، چې دښاغلي ضعيف د ((حی علی الفلاح)) دا بلنه د ((خوار ملا اذان)) نشي او زموږ دروان ناورين عاملين پرې پر خپلو کړو دبيا کتنې (کلمه) ووايي.

دښاغلي ضعيف دزړه او قلم دزور دلازياتېدو په هيله.

محمد اصف صميم

١٣٨٥-١١-٣

جلالکوټ

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

د ټولو کائناتو پیدا کوونکي، پالونکي او روزونکي ته ثنا ، د هغه د ګران محبوب، ربښتوني استازي او د هغه ټولو ربښتونو استازو او د هغو د ټولو کورنیو وګړو او پیروانو روحونو ته درودونه او سلامونه، هغه ذات چې موږ ته یې د حق او باطل لاره په خپل لوی فضل سره ښودلې ده، هغه ذات چې موږ ته یې د ښه او بد په منځ کې د عقل په ذریعه د توپیر ځواک را بخښلی دی، هغه ذات چې د انسانانو

دکتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

د هدایت او د خپل منځي ستونزو د حل لپاره یې د انصاف او عدل لوی کتاب د قانون په توګه د خپل ربښتیني استازي په ذریعه را استولی دی، په دې کې شک نشته چې نفاق لوی خدایﷻ ته ډیرناخوښه عمل دی او هغه ټول بندګان له دې ناوړه کار څخه منع کوي هغه په خپل سپیڅلي کتاب کي خپلو بندګانو ته داسې هدایت ورکوي چې:

﴿وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُواْۚ﴾ [آل عمران:۱۰۳]

ژباړه: تاسو ټوله د لوی خدای (ﷻ) په کلکه رسۍ باندې چې قرآن کریم دی منګولې ټینګې کړئ، او په خپلو منځونو کې بې اتفاقي او بېلتون مه کوی .

دلته الله ﷻ دواړي صیغي که داعتصام (منګولو لګولو) ده که د افتراق (بېلتون) ده د امر او نهي په توګه یادي کړي دي الله ﷻ دوه

نقیض شیان په یوه آیت کې د یوه او بل په عکس کې ذکر کړي دي د سپیڅلي قرآن دغه مبارک آیت زه دې ته اړ کړی یم چې د افغانستان په لوی کور کي د اختلاف او بېلتون لاملونه وڅېړم او په دې سره پوه سم چې دا لاملونه څه شي دي چې زموږ د تاریخي ټولنې د بربادی سبب ګرځیدلي یا ګرځي او ولي زموږ ورونه، رهبران، قوماندانان، پوهان، روشن فکران او عام مسلمانان ددې ناورین د پای ته رسیدلو په هکله پاته راغلي او تر اوسه پورې د دي مغلقي معضلي لپاره

د حل اصلي لاري ته مراجعه نه ده شوي، زما سره له ډیره وخته راهیسې دا فکر وو چې د اختلاف، بې باورۍ او فاصلي لاملونه ومومم او وربان‌دې پوه شم، له ډیرو پوهانو، عالمانو، مشرانو څخه مي پوښتني کړي، مختلف نظرونه مې اوریدلي او موندلي دي چې ډیر به یې زما

دکتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

د فکر سره برابر او ډیر به یې ناموافق راتلل، خو ښا د ډیرو مصروفیتونو او یا د تجربې د کموالي له کبله ورته په نهایې ډول ځیر شوی نه وم، کله چې په ۲۰۰۲ م. کال د امریکایې سرو یرغلګرو د ظلم په تورو او کرغیړنو پنجرو کې ولویدم، هلته مي خپل ځان یواځي له فکرونو سره وموند. ددې فرصت راته پیدا شو چې پردې ستونزو باندي د خپل مغز د توانایی او استعداد آس وځغلوم، هغو مغلقواوپیچلو غوټوته ورشم چې زموږ برخلیک پکښې پیچل شوي اوبیاټینک تړل شویدی.

یو بل دلیل داوو چې ما ویتېیله چې بهرني دښمنان زموږ په منځ کې د بېلتون زړي څومره ډېر ښندی. امریکایې شریرو او نفاق خوښوونکیو محققینو ته به ما ډیر ژور او عمیق فکرکاوه چې دوی له موږ نه څه غوښتل او په موږ کې یې څه غوښتل، زموږ په منځ کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې د نفاق تخم په څه تدبير سره خپراوه. د مثال په توګه پښتون ته به يې په تحقيق کې ويل: چې تاسو خو د هيواد اکثريت تشکيلوئ، خو اقليتونو ستاسو پر ميراث قبضه کړې تاسو بايد کوښښ وکړئ چې خپل ميراث لاس ته راوړئ. خپل ميراث په خپله و ساتئ، ازبک ته به يې ويل: چې تاسي خو اقليت ياست پښتانه غواړي تاسي له حق څخه بې برخي کړي. تاسي بايد کوښښ وکړئ چې خپل حق وګټئ. موږ ستاسي سره يو ، څو تاسي له خپو حقوقوڅخه برخمن کړو، تاجک ته به يې بل څه ويل. سلفي، صوفي، مذهبې، مکتبې او طالب ته به په نورو شکلونو رغبدل له هر يوه سره به يې ځان په غم شريک باله، په همدغو موضوعاتوکې دوی ترموږ ښه علم او پاخه معلومات درلودل د دوی هڅو او کړنو ماته ښه الهام راکاوه چې هغو نيمګرتياووته چې موږ يې د ټولني پر ځای ځانځاني غوښتنوته ټيل وهلي يو، زموږ دښمنانو ته طلايې چانس ورکړي چې له هغه څخه بده استفاده وکړي، زموږ د همدغه بېلتون د ټکو څخه چې کله قومي جنبه، کله ژبني بڼه، کله مذهبي بڼه، کله د مينځ لارو او سخت دريځو عناوين ورکول کيږي او د هغو بې مغزو او پوچ مغزو افغانانو په ملاتړ په عملي توګه ليدل کيږي. دا ستونزه به ترڅو وي، حل به يې کله پيدا کيږي، کله به زموږ غريب ملت او مظلوم هيوادوال د ښېغمي استوګني او امنيت ساه اخلي والله اعلم.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

ما خپل لنډ فکر هغو ستونزو ته متوجه کړ، چې زما په نظر زموږ د ټولنې د پراګندګي عوامل پکښې ليدل شوي او يا د ډير وخت په تېرېدو يا د سستۍ او بې پروايۍ له کبله د بدمرغيو سبب ګرځيدلي، ما هغه علتونه چې ستونزي تري جوړي شوي د څيړني په شکل سپړلي، په تفصيلي شکل مي پکښې تحقيق کړي، څو جوته کړم چې دا ستونزې څنګه د بدمرغۍ لامل شوې،د ستونزي بنيادي

علت او دليل مې په ساده ډول واضح او ښکاره شي، که څه هم زما څيړنه به له علمي څيړنو سره توپير ولري، زما فکر، اند او اد راک به له نورو روڼ اندو علماوو او علمي شخصيتونو له افکارو سره توپير ولري، کيدلای شي دا توپير په ځينو مواردو کې علمي توپير وي يا د تجربې توپير، په هر صورت زه هغه څه تاسو محترمو لوستونکو ته وړاندې کوم چې زما قاصرذهن درک کړي دي، زه يې تجربه لرم، زه د هغو په عواقبو پوهيږم، ټولو هيوادوالو ته په ځانګړې توګه راتلونکي نسل ته ددغه پيغام رسيدل خپل ديني او ملي رسالت او مسؤوليت بولم الله ﷻ دې وکړي چې د هغو مسلمانانو وروڼو لپاره د ګټې لامل وګرځي چې د ګران هيواد د ستونزو د حل په لاره کې چوپړ د ځان فريضه بولي او د ګرانو هيوادوالو په غمونو سره ځوريږي آمين.

ستاسو د دعاوو هيله من

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

ورور

ملا عبدالسلام « ضعيف »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان بنسټيزې ستونزې

د نړۍ هيڅ دولت او ملت له ستونزو خلاص نه دی. په هرهیوادکې له ستونزو سره مبارزه او د حل لپاره اساسي لاره پیدا کول د هر ملت دنده ده چې هم هغه ملت یې تر نورو ملتونو ښه درکولای او عملي کولای شي. په ټوله نړۍ کې دا یو عام رنځ دی چې د نړۍ په هرهیواد کې ساري او جوتي جرړې لري، خو د دې جرړو څېړنه د دغه رنځ د عاموالي په څیر عامه نه ده. بلکې هره څېړنه د سیمې په توپیر خپلې ځانګړتیا وې لري.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

څو لسیزې پر موږ تېرې سوې، څومره قرباني ورکول کیږي، څومره خلک ژوند له لاسه ورکوي، څومرې اقتصادي پلانونه شاته پاته کیږي، څومره سیاسي چانسونه له لاسه ورکول کیږي، خو د موفقیت لپاره بیا هم مثبت ګام نه ښکاره شوی او نه اخیستل شوی دی. که اخستل شوی هم وي هغه حرکت دهیواد په ضرر تمام شوي دی او بالاخره د ساري ناروغۍ په څیر نړۍ په برخلیک کې راسره شریکه شوه.

د ډیرو ژمنو، ډیرو همکاریو، ډیرو هلو ځلو سره سره ددغه رنځ پوره تشخیص نه دی شوی او یاورته درمل پر وخت نه دي ورکول شوي د دې څه علت دی، موږ څه ته ضرورت لرو، خلک څنګه ډاکټر

غواړي، مرض څه شي دی، علاج یې څه دی؟؟؟ دا یوه پېچلې او سخته ناروغي ده چې ښه تشخیص او ښه درملو ته اړتیا لري.

د امریکایانو سره چې زه څه کم څلورکاله یرغمل وم ما د خپل توقیف په موده کې پر دې سختو ستونزو باندې د خپلې ذهني قوې او استعداد له مخې تحقیق کړي او همېشه به مي پر دې فکر کاوه چې دا ستونزې څنګه پیدا کیږي، څنګه خپریږي او بیا څنګه په ناسور باندې بدلیږي او بالاخره د هغه لپاره علاج او درمل څه دی؟ مادلته څو علتونو ته په څیر سره خپل ذهن متوجه کړی چې زما په نظر اساسي علتونه دې او هغو ته مي د علاج او نجات لاره سنجولې ده الله تعالی دي وکړي چې زموږ دهیواد ځوریدلي او شریف وګړي تري استفاده وکړي او زموږ غریب هیواد ته څه ګټه ځني ورسیږي، زما دغه تحقیق پر اووه علتونو باندې ذهن ځغلولی دي چې په لاندي توګه یې ستاسو ګرانو لوستونکو په وړاندې ږدم :

لومړی : مدرسه او ښوونځی

دویم : قومي جوړښت

دریم: کلتوري ارزښت

څلورم : جغرافیایي اندېښنې

پنځم: کورني او بهرني سیاستونه او پالیسۍ

شپږم: لوېدیزه دموکراسي

اوم: نشيي توکي

دا اووه هغه اساسي بنیادونه دې چې هر بنیادیې ځانته جلا باب او هر باب یې د جزئیاتو په تناسب مختلف فصلونه لري.

دا یوه علمي، نظری څېړنه نه ده چې زه یې تاسو ته د یوه پروفیسور په توګه تقدیموم، بلکې عملي او تجربوي څېړني ته ورته یوه نژدې څېړنه ده، چې د افغانستان دیوه وګړي په توګه د ډیرو

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناخوالو د قرباني شويو وګړيو انځوروړاندې کوې، مګر د تجربو د پړاوونو سره سره يوه علمي چاپيريال ته هم سرورتنباسي. زه هيله لرم چې زما دغه وړه ډالۍ به زموږ ځوريدلو او کړيدلو وګړو ته ديوه ښه فکر په وړاندې عملي پلان ته لږ لاره ورلنډه کړي او د نورو

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

مدرسه او ښوونځی

مدرسه او ښوونځی دواړه د ټولنې د وګړيو د فکري او علمي ودې د لوړتيا لپاره هغه مراجع دي چې د ملت ټول وګړي بې له کوم توپيره دواړو ته اړتيا لري. همدغه علمي ارګانونه دې چې موږ د دنيا او آخرت د نېکمرغۍ لوري ته سوقوي. هروګړی ديوه کامل انسان په توګه علمي نړۍ ته ورپيژني او هر څه چې زموږ له ژوند سره تړاو لري له همدې ورونو څخه لاره ورته پيدا کيږي.

دا يقيني خبره ده چې ټولنه له ښوونې اوروزنې پرته يوه نيمګړې ټولنه بلل کيږي. هر وګړی چې له دغه نعمت څخه برخمن نه شي د خپل دنيايي او اخروي مسؤوليت ادا ينه نشي کولای او نه هم خپل خيراو شر پيژندلای شي، زما څېړنه د مدرسي او ښوونځي په هکله د يوې ستونزې د علت په توګه نه، بلکې دهغه تفريط او افراط په هکله ده چې زموږ ګران هيواد يې له ډيره وخته راپه دې خوا په کړاو او کړکيچ کې اچولی دی. دغه مهمه ستونزه هيڅکله په بشپړه توګه حل شوې نه ده او نه ورته د وخت د واکمنو لخوا پوره پاملرنه شوې ده، له بده مرغه هر وخت دغه ستونزه په هيوادکې بابيزه ګڼل شوې او اهميت يې کم ښودل شوی دی.

مدرسه او مسجد يواځې ديني او مذهبي زده کړو مراکز نه بلل کيږي، بلکې په سياسي او ټولنيزو مفکورو هغه سمبال مراکز دي

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ددغه هیواد بچیان پکښې حقیقي روزنه اوزدکړه ترلاسه کوي، د الله ﷻ په وړاندې د ښه مسؤولیت او د ټولنې او ژوند په وړاندې د انساني مسؤولیت اوکرامت لپاره په عملي توګه ځان جوړونه ده، داسې زده کړه هیڅ ستونزه نه ده او نه دغه روحاني مراکز کومه ستونزه راولاړوي. بالعکس په ټولو روزنیزو اړتیاوړ برخو کې انسان ته روزنه ورکوي چې اخلاقاً د ټولنې خدمت ګار اوسي، په ټولنه کې خلکو ته ضرر ونه رسوي، د اړتیا په وخت کې د خلکو سره مرسته وکړي

د خدای له بندګانو سره احسان او لورېینه خپل یو دائمي عادت وګرځوي. د خدای ﷻاو خلکو په وړاندی خپل مسؤولیت سرته ورسوي، د رسالت پیغام د امانت په توګه خلکو ته ورسوي، صورت او سیرت د خدای او د هغه د رسول پر طریقه برابر کړي؛ خلکو ته د معاملاتو د حلال، حرام، مشبهاتو، مباح او مکروه توپیرونه

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

وښيي، په اسلام کي ټولنیز او اجتماعي عدالت هره ټولنه یوه سوکاله او سوله ییز چاپیریال ته سیخوي انسان ته ددنیا او آخرت نیکمرغي او بریالیتوب ورپه برخه کوي، معروف او منکر سره بېلوي.

ښوونځی هم د ټولنې او انساني روزنې لپاره مدرسي ته ورته اهداف لري، د هیواد د ځوانانو او ټولو وکړو ښي روزنې ته پاملرنه کوي یو داسې هدف ته لاره هواره وي چې د ټولنې یو سالم، ګټور او با استعداده وګړی د خپل هیواد د چوپړ لپاره رشتونی خدمت ګار اوسي، د ټولنې له کلتوري او عنعنوي ارزښتونو خبراوسي او د ټولنې د وکړیو د عصري اړتیا وو په پوره کولو کې د هغو لارښوونه او مرسته وکړي. د نړۍ د سیالۍ په ډګر کې د یوه ښه سیال نقش پر ځای کړي. د نړۍ له نویو پرمختګونو څخه هیواد برخمن کړي، د ساینس او نوي ټکنالوژۍ په لویو نعمتونو سره د هیواد ټول وګړي

برخمن کړي ترڅو اقتصادي پرمختګ د هیوادوالو په ټولنیز ژوند کې ښه والۍ راولي، د خلکو د سوکالۍ لامل وګرځي. ددفاع او امنیت په لاره کې د خپلو خلکولاس نیوی او مرسته وکړي.

د هېواد هر وګړی په دې ښه پوهیږي چې په هره ټولنه کي ښوونکي، عالم، قاضي، حقوقپوه، انجنیر، اقتصادپوه، ساینسپوه، سیاستپوه، پیلوټ، ډاکټر او د بل هر هنر څښتن ته اړتیا سته، له هنر څخه زموږ هدف علم او پوهه ده، نه د هغه هنرخاوندچې په بله ژبه ډم ورته وایي. موږ وینوچې زموږ ټولنه تراوسه په سید جمال الدین (افغاني)، احمد شاه (ابدالي) خوشحال خان،میرویس خان، محمود (غزنوی) او نورو علمي او تاریخي شخصیتونو په علم او پوهه ویاړي. خو له بده مرغه ددغي اړتیاد پیژندلو سره سره له ډیره وخته

د ښوونځي او مدرسي تر منځ یو ډول توپیر لیدل کیږي، د دغو دوارو

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

مراکزو په منځ کي رقابت تر سترګو کیږي. همدغه رقابت د وخت په تېرېدو سره د یو ډول فاصلې او په بل عبارت د یو ډول نفرت لامل ګرځي چې ټول هېواد دیوي لویي بدمرغۍ کندي ته ورغورځوي. ځکه چې زموږ د هیواد ټول وګړي د متعلمینو او مقلدینو حیثیت لري او مقلد په هر وخت کې د یوه رهنما په لارښوونه پسي روان وي، همدا دوه مراکز مدرسه او ښوونځی دي چې د هیواد لارښود او خلکو ته لارښونه کوی، که خدای مه کړه د مشرتابه د مراجعو تر منځ د تضاد او رقابت نخښې پیدا کیږي، نو په اوتوماتیک ډول ټول هیواد

د مخکښانو پر پله پرغبرګ مشرتابه وېشل کیږي او دا بېلتون د وخت په تیریدلو سره د انفجار پولي ته رسیږي. دا چې دا انفجار به په خپله کیږي یابه د دویم ګړي لاس په لمسون سره کیږي دا بیا بیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

علتونه لري چې په هغو کي لوی علت د نظرونو بيلوالی دی. دويم د دغوارګانونو د اهميت نه پيژندل دی. له بده مرغه د ښوونځی ښوونکي ته دا مفکوره ورکول شوې يا هغه همداسي مفکوره پيدا کړې چې د مدرسي يا مسجد ښوونکي د زاړه کلتور يا عنعناتو پالونکي دي. په نظر کې افراطي او ساده ژوند کوونکي دي، له عصري تمدنه ناخبره دي او يا پام نه ورته کوي، په فقيرانه ژوند کې عزت لټوي، د سياسي او اقتصادې رقابتونو مخالف دي او يايې په اهميت نه پوهيږي. نو له همدې کبله بايد ده ته په خواره سترګه وکتل شي. په ټولنه کي بايد ظاهري عزت ونه لري او د منصب اومقام څخه بيل وساتل شي، يوازي د مړي د غسل، تکفين او تدفين، د ماشوم په غوږ کې د اذان، د اسقاط او خيرات، په مسجد کې د ماشومانو د لومړنيو زده کړو او د خلکو د امامت لپاره د زکات او ورځني ټوک په عوض مصروف وساتل شي او بس. بالعکس د مسجد او مدرسي د ښوونکي په فکر کې د ښوونځيو ښوونکي او زده کونکي د يو بدعتي، فاسق، فاجر نااهل، ددين او مذهب پرېښوونکي، د اسلامي او کلتوري دودونو پايمالوونکي د لوېديزو او غير اسلامي هيوادونو د کلتورونو پلويان او د پرديو کلتور ته وده ورکونکي ګڼل کيږي چې د دغو دواړو سياليو لپاره په پوره دلائلو په هرډول حالاتو کې بيلابيل تبليغات شوي چې د هغو پوره بيلګي هر وخت ليدل شوي دي. موږ وينو چې دوخت په تيريدو او د مختلفو انقلابونو په راوستلو سره ښه روښانه شوي دي، دلته عمده او بنيادې انفصالونه راغلي هغوی په شربلوسره ښه وده کړي ده. هر غليم په خپل وخت کې تري ښه ګټه اخستي ده. په همدغو نظرونو باندې دهيواد هرڅه ته زيانونه رسيدلي دي، د وخت حکومتونو تردې مهاله د دغو دوو تربيتي مرکزونو توازن نه دی ساتلی، ياهغو ورته پاملرنه نه ده کړي ياله دغه

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولني سره خوندي دي

حقيقت څخه دهغو سترګي پټې شوې دي. د وخت واکمنانو ښونځيو ته زياته دولتي بودجه وقف کړي، هغو ته يې عصري تجهيزات او نور لوازم پر خپل وخت برابر کړي، د ښوونکو لپاره يې عزت، کور، موټر او تنخوا، تخصيص کړي، ددغه ارګان دودې لپاره يې د تبليغاتو له هري وسيلي څخه ښه کار اخستي دی. خو له بده مرغه ددينې او مذهبي زده کړو لپاره يې يوازي فقر کافي بللي د ی، سره له دې چې دواړه زده کوونکي د ملت بچيان دې او ددغه ملت په حقوقو کې بې له کوم توپيره مساوي حق لري. يو د هيواد په ګډه بودجه هډوکي کلکه وي، خپله اوکورنی د اصراف سره سره په دغه بودجه باندې ساتي. مګر بل وګړی بايد فقروکړي او د هيوادوالو په سړه اووچه ډوډی په نيم نس ژوندوکړي.

د دغو دوو سکتورونو په مينځ کې نه اندول ياد يوه سکتور له پامه غورځول د يو ډول بېلتون لامل ګرځي. چي په تدريجي توګه د دې بېلتون او انفصال او د دغو سکتورونو په اهميت نه پوهېدل نورهم په دغه بېلتون کې زيات والی راولي، د مثال په توګه: ملا د انجينر په اهميت نه پوهيږي، او انجينر د ملا په ارزښت نه پوهيږي، يا يوڅه پوهيږي، يا پوهيږي خو د بېلتون په ډيروالی سره د تعصب غوټه پيداسوې ده. همدغه تعصب ددغه حقيقت د اهميت په باب د هغو پر سترګو پرده غوړولي وي، دا هغه ستر علت دی چې دوخت په تيريدو سره يې د خلکو کړاوونه زيات کړي دي، د دې لپاره چي د خلکو لپاره ښه روښانه شي د مثال په توګه څو بيلګي د لوستونکو په وړاندې ږدم.

کله چي امان الله خان په ۱۹۱۹ ميلادي کال د فبروري پر ۲۳ مه په لغمان کي د ناځرګندوکسانو لخوا د خپل پلار تروژني وروسته قدرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسيد او له انګرېزانو څخه يې د هيواد خپلواکي بېرته واخيستله.او د ده په وختو کي په هيواد کي عصري ښوونځي را ووتل له همدغه وخته

د ښوونځي او مدرسي تر منځ درز نورهم مخ په ډېريدو سو، د ښوونځي او مدرسي زده کوونکي د مقابلې په بهير کي د عقدي حد ته ورسيدل، دا مقابله د محمدظاهرشاه او محمد داود خان په وخت کي نوره هم ګرمه شوه، د حکومتي چارواکو توجه يوازي ښوونځيو ته ځانګړې وه، مسجدونه او مدرسي چې د مذهب او اسلام ښه زده کړه پکښې کيدل اوکيږي يوازي د فقر په کچکول پوري وتړل شول، همدا لوی علت وو چې د افغانستان طالبان يادديني پوهي زدکونکي د زدکړي لپاره له افغانستانه بهر وتل. د هيوادنه د باندي به يې ديني زدکړه کول، هغوی په بشپړه توګه له مکتب څخه بيل او ليري روزل کيدل.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

دويم مثال د ثور په اوومه دکمونستي رژيم کودتايا خونړی انقلاب دی. د افغانستان د هلاکت دغه تخم د ظاهرشاه او داودخان د واکمنيو په وختونو کې پيدا شو، وکرل شو او وده يې وکړه، ددغو ګوندونو يا عقيدو خلک د ښوونځيو او پوهنتونو له غيږو راوټوکيدل، په ټولنه کې دغه مکروب په ډېره بېړه دهېواد تر هره ګوټه ورسيدی

د هيواد د شاهي نظام د کورنۍ په غيږ کې يې نفوذ و کړ د هغو ملاتړ يې خپل کړ، هغو به په ډاګه او بربنډ ډول سره د مسلمانانو او اسلام پر مقدسو هدفونو ګوزارونه کول. دغو عناصرو په هيواد کي په مختلفو نومونو تبارز وکړ، کله چې هغو د خپل زاړه ملګري داود خان پر سر ماله تيره کړه ، نويې د هغو په عقيده بريالی انقلاب وکړ،

دغو کمونستانو سمدلاسه په هيوادکې د علماء کرامو او دهغو د پلويانو په نيولو پيل وکړ. محبسونه يې ځني ډک کړل آن ترديې چې په ژوندوني يې پرهغو هديري جوړي کړي. دغه وخت وو چې ښوونځي د اسلام پر ضد د مبارزې ستر مرکزونه وګرځيدل، د اسلام او مسلمانانو پر ضد به پکښې پلانونه جوړيدل د کمونيستي ايډيالوژۍ کفري شعارونه به د ښوونځي د ښوونکي يازدکونکي لخوا خلکو ته رسيدل، د علماء کرامو، مسجدونو، مدرسو او اسلامي مقدساتو پر ضد تبليغاتو د لومړي ځل لپاره په دغه هيوادکې عادي بڼه غوره کړه. دکمونستانوداسي ناوړوکړونو په هيواد کي د ټولو مسلمانانو د صبر کاسه وچړپول. مسلمانان له خپل خواږه هيواده هجرت ته اړ ايستل سول، په هيوادکي عامو مسلمانانو ته هم دا احساس پيدا شو چې د د غو کرغېړنو څېرو په وړاندي د ملي قيام هڅه وکړي او د اسلام د دفاع په لار کي د خپلو زړونو نفرت دکمونستي پرمختګ په وړاندي ښکاره کړي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

دلته بيا هم مدرسه او ښوونځی په يوه مخامخ ټکر کې سره ښکيل شول. بيا هم ملا ساده وګڼل شو. د ديني زده کړو د ښوونکي حيثيت کم وپيژندل شو، د هغوی د نابودی ياورکاوي هڅي وشوي، که څه هم په پوهنتونونو کې دشرعياتو پوهنځي شته او محصلين د فراغت سند تر لاسه کوي ، خو د ديني زده کړو لپاره کافي نه دی ګڼل شوي. او يا دا چي د نورو عصري مضامينو لټان چي په شرعياتو او دين بېخي خبر نه وي په اوتوماتيک ډول د شرعياتو پوهنځي ته کاميابيږي. بيا دا خلک اثره قاضيان او څارنوالان جوړيږي چي د لېوانو دي هم پلاور باندي وګرځي.

که څه هم د کمونستي رژيم بيخ او بنياد د خلکو په نظر له منځه ولاړی مګر بدبختانه د کمونستي نظام تر نسکوريدلو وروسته بيا هم هغه کمونستی ډلي د ژبې يا سيمې له مخې د مجاهدينو په ځينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

جهادي ډلوکې تنظیم شولي. هغو په ډیرمهارت سره د خپلو ناوړو او نا اسلامي کړنو، د اسلام او وطن سره د خیانت جبران د مجاهدینو په بدنامولو کې ولټاوه، هغو خپله مجاهیدینو ته د ځینو مجاهدینو په پلوي یاد مجاهدینو په نوم اولباس کې یوځل بیا ملت ته ګوزار ورکړ، زموږ د هیوادوالو د وینو تویولو ته یې ادامه ورکړه، په هیواد کې یې دبې اتفاقۍ او بې اعتمادۍ فضاء نوره هم په ټینګه سره خپره کړه،
د تعصب او نفرت زړي یې په ټولنه کې وشېندل، همداراز د طالبانو په نظام کې هم ځیني ناپیژندل شوي کسان ننوتلي وه. هغو به بې ځایه

د خلکو ځورونه کوله، د طالب په نامه به یې طالبان بدنامول، که څه هم طالبانو په پوره غور سره کوشش کاوه چې کمونستي څېري بربنډې کړي او له خپلو لیکو یې لیري کړي. خوطبعی خبره ده چې

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

سل په سله کې دا مخلوط کړل شوی تخم نه سوای بدلیدلای، لاتراوسه دالړۍ روانه ده. دا چې ترڅوبه وي خدای تعالی ښه پوهیږي.

خبره د مدرسي او ښوونځي وه، د طالبانو اسلامي نظام بیاتر ډېره مدرسو اومسجدونو ته پاملرنه وکړله. د ښوونځیو سره یې دومره لیوالتیانه ښودله څومره چې مناسب وه یاخلکو له هغوڅخه غوښتنه درلوده. له بده مرغه اوسني نظام بیا په پیل کې مدرسو ته په یواړخیزه توګه شاوګرځوله مګر ښوونځیو ته یې نسبتاً ډیره پاملرنه وکړه دا افراط او تفریط دواړه د پیدا شوي واټن سره ښه مرسته کوي، د بېلتون ډیروالی راولي او نورو بدبختیو ته لاره هواروي.

موږ وینو چې دا اوس هم دمدرسو او ښوونځیو ترمنځ ښکاره مقابله روانه ده، د ښوونځیو قوت د مدارسو کدرونه بیواکه او بې

صلاحیته کول غواړي، لوړې زده کړې چې د هیواد د اوسنۍ اداري اساسي قانون د ځینو مقاماتو لپاره مناسب ګڼي د مولوی فضل الهادی (شینواري) غوندې شیخ الحدیث له مخې لیري کوي که څه هم هغه د خپل مسؤولیت په دوره کې د شریعت ټول حدود د اوسني نظام
د رضامندۍ او خوشحالولو لپاره ناعملی پرېښودل. په دغه هیوادکې د شریعت د یوه حد اقامه هم عملي نه کړای سوه،دلته ښه معلومیږي چې پټ رقابت وجود لري. د هیواد په هرګوټ کې د مدرسي طالب او استاذ د کفارو د سازشونو له امله په مختلفو نومونو وژل کیږي، توهینیږي، بندی کیږي او..... ترڅو په دغه نوم سره ټوله اسلامپالي ښه وټکول شي، آن په غربې مطبوعاتو کې خو لاخبره تر رسول اکرم صلی الله علیه وسلم پوري ورسیده، د رسول اکرم په نوم کاریکاتورونه خپاره کړل سوه او د پاپ په لمسونکو خبرو یې د اسلام توهین ته لمن

ووهله، نور نو زموږ لپاره اصلي عامل ته لاره پیدا کول او پیژندل او د حل لاري لټول پکار دي. موږ باید یوازي د خلکو له احساساتو، صداقت، فقر او مجبوریت څخه استفاده ونکړو که چیري په ربښتوني ډول هڅه او کوشش وشي چې په ښوونه اوروزنه کې بنیادي او بنسټیز مشکلات حل کړای شي نو څو ټکي باید په نظر کې ونیول شي.

۱- په ښوونیز نصاب کې باید له لومړي څخه تر دوولسم ټولګي پوري نغښتي تعلیمات په اوډلي ډول ځای کړل شي.

۲ - اسلامي ښووني د هر ټولګي د زده کونکي د ازموینې او برې مهمه برخه وګرځول شي.

۳ - اسلامي ښوونه د هېواد د ښوونیز نصاب داسي مهم رکن وبلل شي چې د ښوونو او لوړو زده کړو د ملا د تیرحیثیت ولرې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴- ښوونکي باید په دیني او عصري تعلیماتو باندې ښه سمبال کړاي شي.

۵ - د زده کوونکو یونیفورم د نظام په شکل خاص خو ملي شکل ولري داسې نه چې د پتلون او نکټایې پر دی کلتور په زور تحمیل کړای شي.

۶- په ښوونځیو، لیسو او پوهنتونونو کې پر اسلامي صورت او سیرت ټینګار وشي.

۷- د اسلامي تعلیماتو سند او بریلیک د نورو تعلیماتو د سند سره معادل وپیژندل شي، څو د هیواد ټول وګړي له یوه منظم اسلامي نصاب سره لیوالتیا پیدا کړي او اعتماد پر وشي او وړتیا ته لومړیتوب او ارزښت ورکول شي.

۸ - د شخصي ښوونیزو مراکزو او مدارسو په زده کوونکیو کې دې د سیالۍ د احساس د پیاوړتیا لپاره رغنده پاملرنه وشي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

۹- په پوهنتون کي باید د هري رشتې انتخاب د هغې رشتې د زده کوونکو خخه وسینه داچي د نورو مضامینو ټمبلان د نورو زده کوونکو ځای ونیسي. وړاندې مو وویل چې مدرسې د مکاتبو موازي ارګانونه دیخو په مسلکي توګه په پوهنتون کي یوازې د حقوقو او شرعیاتو رشتې لري که دا رشتې نور زده کوونکي له دوی څخه اشغال کړي نو بیا د دیني مدارسو زده کوونکو ته کومه لاره سته چې خپله رشته انتخاب کړي؟

۱۰- د نارینه او ښځینه تعلیماتو د نامخلوط تعلیم لارې چارې بایدبیلې وساتل شي.

قوم او قبیلوي جوړښت

افغانستان د مختلفو قومونو له ترکیب څخه جوړ شوی، د بېلابېلو ژبو او کلتورونو درلودونکی هېواد دی. د دې توپیرونو سره سره تر ټولو ښه خبره داده چې ټول قومونه یې کاملاً د یوه دین پیروان دی. ټوله د یوه ملې پیژند او هویت افغان په نامه ویاړي. که څه هم د مذهب له پلوه په خپلوکي څه توپیر لري، لکه سني شیعه او...مګر د هر قوم ګټې او زیانونه دیوه بدن د غړیو په توګه سره تړلي دي. له بلې خوا که یو قوم په یوه ستونزه اخته کیږي ټول قومونه ورسره زیانمنیږي، همدارنګه د یوه قوم نیکمرغي د ټولو قومونو نیکمرغي ده که خدای مه کړه یو قوم په مشکلاتو کې ښکیل وي نور قومونه یې په غم ځان خبر نه کړي د ستونزو په حل کې ورسره مرسته ونه کړي نو دا ستونزي به د وخت په تیریدو سره ټولو قومونو او حتی ټول هېواد ته سرایت کوي او که بالفرض خدای مه کړه د یوه قوم په بدبختي کې
د یوه بل قوم وګړي یاقوم خپله ګټه او ښېګڼې لټوي دا ډیره ناپوهي او یا په بل عبارت د تعصب مانا لري.

په هر صورت د هیواد د خپلواکۍ او ملي ګټو پر بنسټ تل یو موټی کیدل یو له بل سره پخلا کیدل، مخالفتونو ته د پای ټکي ایښودل د ټولو هیوادوالو او وطن په ګټه دي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په افغانستان کې هر قوم په خپل دننه کې یو ترکیبي جوړښت لري د هغه جوړښت په چوکاټ کې ځانګړې ملي اعتبار لري. هرکله چې دستونزو سره لاس او ګریوان کیږي هغه وخت خپلو ستونزو ته د حل لاره پیدا کولای سي. بهرني قوتونه، اشخاص یا پردي عنعنات ددغه قوم ستونزه نه سي هوارولای دا عادي خبره ده چې په هرقوم اوهره سیمه کې ډېر کړاوونه اوستونزي پیدا کیږي یا واردیږي یاواردي سوي دي مګر ملي یووالی یې په هواري او سوله ییز ډول له منځه وړلو کې ښه رول ادا کولای شي، خو دامهمه خبره ده چې ملي وحدت ته د کړاونو وړاندیینه وشي اویا ورته پوره احترام وشي که څه هم څو لسیزي ددغه جوړښت د ختمولو لپاره کار شوی دی. تراوسه پوري هم په یوه او بل نامه د دغه بنسټ د ختمولولپاره کار کیږي او ترډېره حده تاوان هم ورته رسیدلی دی.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

لکه څنګه چې وړاندې یادونه وشوه داچې هر افغاني قوم مختلفي ځانګړتیاوي لري او عنعنات یې نسبتاً تر سیمي پوري توپیر لري مګر د دې سره سره هم پرته له یو څو اشخاصو چې پردي ډول ته نڅا کوي د یوه افغان نوم او واحد هدف لري. دلته به خپل هدف ته را شو او خپل پښتون قوم به وڅیړو، پښتون قوم د افغانستان د خاوري او نفوسو اکثریت تشکیلوي چې د افغانستان په ثبات، امنیت، اقتصاد اوسیاست کې عمده رول لري. دا یقیني خبره ده چې د دغه افغاني هډ او جز درد د هیواد د ټولو وګړو درد دی،د دغه قوم نیکمرغي او بدمرغي د ټولو قومونو شریکه ده، ثبات یې د ټولو قومونو لپاره ثبات او بې ثباتي یې د ټولو لپاره بې ثباتي ده، که خدای مه کړه د دغه قوم په منځ کې هره ستونزه لاینحله پاته کیږي نو د دغي ستونزي ضرر به په تدریجي ډول عاموالی خپلوي او ټولوقومونو ته به دهغه تاوان رسیږي. که چیرته د دغه قوم په غم کې

خوشحالي وښودل شي، نو دا به د ملي وحدت پر وجود د کلک ګوزار مانا ولري، که خدای مه کړه یو وګړی یا شخص په دې عقیده وي چې د دوی له کړاوه ګټه واختستلای سي یا یې د ځان په ګټه تعبیر کړي، نو دا به د ملي نیکمرغۍ پر لوري مخته تګ نه، بلکي شاته تګ وي،که خدای مکړه یو شخص په دې عقیده وي چې د دغه کړاو په اور به ځانونه تاوده کړي نو باید انتظار وباسي چې دغه اور به یو وخت د هغه کور هم سوزي. پښتون قوم اسلام پاله، پاکزړي، صادق او خوشباوره قوم دی. دغه قوم پر خپل فرهنګ او دود، خپلواکۍ، میلمه پالنی او غیرت مین دی او په ویاړي، د ښه ګومان او احسان تابع وي، همیشه پر نورو د نیکو ګومان ساتي، پر صداقت او باور قرباني ورکونکي دي، د پښتنو قومي جوړښت ترډېره پر جرګو باندې ولاړدی، د خپلو پریکړو پالونکي دي د لویې سینې او زغم درلودونکي دي، په خپل کورکي

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

د کمزوریو او ناتواتو ښه دود لري، له ملا، سید او پیر سره پوره مینه او اخلاص او د هغو بې ساری احترام کوي. د اسلامي معتقداتو، شرائعو او شعائرو پالونکي او ساتونکي دي. هر وخت جرأت، وفا او قربانۍ ته ژمن دي، مګر د دې ټولو نیکو صفاتو سره سره یوه ډېره لویه نیمګړتیا هم لري. دغه ستونزه د دغه قوم ساده ګي او خوشباوري ده، داسې خوش باوري چې ترحد او اندازي اوچته ده. له بده مرغه چې له همدې صفت څخه یې تل ځینو اشخاصو ناوړه استفاده کړي او لاتر اوسه دغه لړۍ توده روانه ده.

ترډېره د پښتنو د قومي جوړښت اهمیت په دې کې دی چې په هر مهال کې د غلیم په وړاندې منظم پوځ لري داسې فوځ چې نه اعاشه او نه تنخوا غواړي. د دین او وطن دفاع د خپلو زلمیانو په وینو کوي، د شخړو په وړاندې ښه ساده او عادلانه قضاوت کولای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قضاوت د پریکړو تر شا درېدلای شي، په میړانه او پوره شهامت یې پاللای شي، خو دا ټوله په هغه مهال کیدلای سې چې په خوله اوزړه له هغو سره صداقت او وفاداري وشي، کله چې د قومونو او قبیلو ترمنځ یوه ناوړه او ناکاره پیښه رامنځ ته کیږي قومي جرګې یې په قومي دود سره هوارولای شي. د حکومتونو په چاروکې لاسوهنه ډیره کمه او لږه کوي، پرخبره یې باورکوي،د هغوی د اوامرو اطاعت کوي، د اړتیا پروخت ورسره مرسته کوي، خو له خپلو روایاتو او دودونو سره له لیونۍ مینې سره سره پر اسلامي ارشاداتو او ارزښتونو باوري او سرښندوی قوم دی.

ښنتانه د دې نیمګړتیا سره سره چې د سیاسي ارادې او اداري واکمنۍ سره ډیر تړاو او مینه نه لري خو د سیاسي نظامونو برې او پایښت هم د دوی له ملاتړ پرته اسانه کارنه دی. دلته باید په خواشینۍ سره هغه څه په ګوته او روښانه شي چې د څولسیزو را په دې خوا د دغه قوم د قومي جوړښت د پراګندګۍ کوشش شوي او کیږي

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

د خود خواهانو پر هغو غوښتنو چې له اسلامي، ملي منافعو سره سمون نه خوري سترکې پټې شوي دي. دا خورا مهمه ده چې ولې له دغه جوړښت څخه د ملي فرهنګ، دود او عنعني پر خلاف ګټه اخستل شوې ده. د دغه قوم پر حقوقو،چې په اولسي او قومي نظام کې ستر نقش لري له ډیره وخته سترګې پټې شوي دې.

څوان کهول مذهبې علمای کرامو، ساداتو او قومي سپین ږیرو ته تر ډیره د عزت او مشرۍ په سترګه ګوري، د هغو خبري مني، د هغو احترام کوي. ملا او عالم د دوی په هره جرګه کې اړین غړی وي، خپلې جرګې د شرعي اصولو له مخې وړاندي بیایې، د هرکار ثواب او عذاب خلکو ته ښیې. د ښو موفقیتونو، د دنیا او اخرت ګټې او

تاوانونه خلکو ته بیانوي، په ټولنه کې کاملاً بې طرفي ساتي. یوازي د مصلحت راوستل، د شر او فتني رفع او دفع په پام کې نیسی، همدارنګه سادات او پوهان هم په دغسي مواردو کي خپل نقش لوبوي او د ښه موقف او درانه مقام څښتنان او با عزته څیري بلل کیږي.

جرګه د دغه قوم هغه مهم ارګان دی چې د ټولو ناروغیو لپاره دوا او درمل کیدلای شي، د هرې ستونزې علاج کولای شي، هغې ته د حل لاره موندلای شي، خو دغه اهمیت هغه وخت خپلولای شې چې کاملاً د بې طرفی اصل په پام کی نیول شوی وي، په بشپړه توګه د اعتدال رعایت شوی وي، د سولې، ثبات او ملي ګټو اهمیت په نظرکې ونیول شې، جرګه په خپلواکي سره د پرېکړې توان ولري د خپل تصمیم د پوره پلی کولو واک ورسره وي او دواړو ښکیلو لوروته د باور اومنلو وړوې یا غالب ګومان ورباندې د ښو اونیکو وي. څکه نو په ډیر غور سره باید هڅه وشي چې د دغو مهمو ارکانو حیثیت او اعتبار وساتل شي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

که خدای مه کړه د دې هڅه وشي چې دغه ارګان د سیاسي یا شخصي ګټو لپاره د فشار، اعتبار یا پیسو په زور د ملت له ارادې پرته استعمال شي او یا په سیاسي دام کې ښکیل شي دا به نه یوازي د ټول ملت له ارادي سره خیانت وي، بلکي په راتلونکي کې به هم د خلکو په وړاندی له بدګومانۍ او بې باورۍ یا بې اعتمادۍ سره مخامخ شي، بل دا چې دغه ارګان هغه وخت په ناپېیلتوب سره موثر تمامیږي چې د خلکو د باور له امله د خلکو په منځ کې ټوکیدلي ستونزې په عادلانه توګه حل کړي. که چیري د جرګې غړي یو طرف ته منسوب کیږي په هغه صورت کې به دوی خپله د اختلاف له امله د نورو ستونزو سره مخامخ کیږي چې له همدې کبله به بیا هم د خلکو په منځ کي د نورو مشکلاتو سبب کیږي دا ډیره اړینه ده چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ارګان په ټولوتحولاتوکې حق پالنه حق وینه او بې پرې توب او ناپېیلتوب وساتي اوخپله بې طرفي حفظ کړي.

د مثال په ډول که یو عالم د پیسو له ورکړې یا له کوم فشار څخه پرته دې ته وهڅول شي چې د ښځو د تعلیم او تربیې په اړه شرعي دلایل وړاندې کړي او په خلکو دا ومني چې هغوی خپلې خویندې او لوڼې ښوونځیو ته واستوي، په دې هکله نبوي حدیث د دلیل په توګه وواېي چې دا د هرچاحق دی چې زده کړه وکړي، نو دا ښه خبره ده. که د دغه عالم (ملا) خبره یوازې د همدې هدف لپاره وي او ښځې د شرعي حجاب او د ښځو د تعلیم د شرعي حدودو په پام کې نیولو سره ، شرعي زده کړې وکړي او د نارینه وو سره یې د ډکو وهلو احتمالات نه وي او د هغو سره یو ځای د کبنیناستلو خبره چې د کبیره اولویو ګناهونو سبب ګرځی نه وي، هم د ښځو لپاره او هم د ټولنې لپاره ګټور تمامیږي، مګر که د ښځو په زده کړه او ښوونه کې د مذهب او اسلام سپکاوی وي یا پر هغه باندې تجاوزونه وي،او د اخلاقي او کلتوري فساد سبب وګرځي، لکه اوس چې دلته ځیني کورسونه، ښوونځي او پوهنتونونه نارینه او ښځې پر یوه میز کېښنوي ، اخلاقي فساد ته یې تشویقوي، د بې حیایی او بې سترې لور ته یې وربولې، نو دلته معلومیږي چې عالم بې ځایه استعمال شوي دی، د الله له طرفه ورکړه سوی مسؤولیت یې نه دی پر ځای کړې او یوازې او یوازې یې مادیات په نظر کې نیولې دي.

دویم مثال : که بالفرض یو عالم یا علما د بهرنیانو یا حکومت د خوشحالولو لپاره خبرې کوي چې ترياک او بنګې او د هغو کښت اوکاروبار په شریعت کې حرام کار دی، خلک دې دا کار نه کوي او د امریکایانو یا انګرېزانو سره دې په دغه کارکې مرسته وشي او له بلې خوا په هیواد کې د زنا په وجه د ایډز پراخیدل او ډېرېدل او دا

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

رنګه په ډاګه د شرابو څښل، خرڅیدل، رواجېدل په نظر کې نه نیسي سره له دې چې په اسلام کې د شرابو او زنا لپاره حد او سزا شته او د ترياکو لپاره په ظاهره نص او دلیل نسته، خو قیاس ته به تګ کیږي یا دا چې د ترياکو لپاره به اختصاصي محکمه جوړیږي، خلکو ته به قید او د اعدام سزا ورکول کیږي، خو د زنا ، شرابو او نورو غیر شرعي فاحشو چارو لپاره لکه بربنډ عسکونه، نیمه بربنډ فلمونه او دا چې
د فحاشۍ عادې او بربنډو زنا کارو ټلویزیوني فلمونه او عکسونه چې کاملاً ټوله ټولنه په ځانګړې توګه نوي نسل په حتمي اخلاقي فساد اخته کوي. شراب، زنا، د ښځو او نرو ښکاره بداخلاقي په ټولنه کې عادي ګرځي، کیدای شي په راتلونکې کې دغه اعمال خلکو ته دعاموالې په خاطر د ګناه حیثیت ونه لري که څه هم د نشیي توکو بندیدل ښه کار دی، د افغانستان په ګټه دی، مګر پر داسې شیانو خاموشي دا ثابتوي چې عالم استعمال شوی دی، کنه نو د زنا او شرابو لپاره چې د قرآن په صریحو آیتونو ثابت دي ولې نه اختصاصي محکمه شته او نه ورته علیحده تبلیغات. له عالم څخه د سیاسي ګټو په خاطر داسې استفاده به د هغه پر تندې باندې یو تور داغ باله سي. ځکه په ټولنه کې د عالم حیثیت کمول او د هغه وقار او بې طرفۍ ته صدمه رسول ډېره بده خبره ده چې د هغه مستقبل ته ډېر لوی تاوان رسوي او د خلکو د نیکو ګومان ورباندې خرابیږي. د یوه عالم لپاره لازمه ده چې په ټولنه کې د ناپېیلتوب دریز ولري، په مطلقه توګه
د حق پلوی او د باطل پر ضد واوسي، نه د حکومت او قوت د ناسمو پالیسیو تطبیقوونکی.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

که رښتيا حکومت او خارجي يرغلګر د علماوو خبره مني بايد د هغو د قول درناوی په هرڅه کې وکړای شي. خو موږ وينو چې کله يو عالم د شريعت سره سم څه مطالب بيان کړي، هغو ته د طالبي قوانينو رنګ ورکوي د قول يې تقبيحوي. اما که د دوی په ګټه خبره کوي هغه دومره تقديروي چې د نړۍ هرګوټ ته د هغه ږغ ورسوي.

بايد ملا طبقه د دښمن د داسي سازشونو څخه ځان وژغوري ، څو د هغو د لومو ښکار نه سي .

همدارنګه عالم، سيد او د قوم مشر بايد د مشر په توګه وساتل شي، نه ديوه لوري په توګه د مثال په توګه : که يو عالم دولت يا مقاومت ته د عامو دولتي خلکو د وژلو لپاره فتوی ورکوي او د منفي اړخونو څخه يې صرف نظر کوي، لکه د عامو خلکو په منځ کی پټاو کول، په هغو کي د ماشومانو وژل، بې محاکمي د خلکو وژل، د کلو بمبارول، د انسانانو د جسدونو سوزل او پرلارويانو باندې

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولني سره خوندي دي

د ړانده انتقام ډزي او.... نو بيا هم عالم يو ناحقه طرف واقع شو. د هغه په دې طرف سره هم د ده ناپېيلتوب ته تاوان رسيږي او هم د خلکو اعتماد ورباندې کميږي. يا دا چې نيک ګمان يا حسن ظن ورباندې خرابيږي چې په دې کار سره بيا هم په خلکو کې د اختلاف جرړي قوي کيږي.

همدارنګه که په سيمه کې يو قومي سپين ږيری او مشر دې ته تشويق شي چې د حکومت او پرغلګرو ضد خلک د حکومت يا امريکايانو سره همکارۍ ته دعوت کړي، خو له بلي خوا پر خلکو د بمباريو،د بيګناه خلکو د نيولو او وژلو، د بهرنيو يرغلګرو له ناسمو کړنو څخه، لکه د وګړو توهينولو، په کورونو ورننوتلو، د ښځو تلاشي کولو او داسي نورو څخه ځان ناخبره ښيي اويا ورڅخه دفاع

کوي نو دلته هم د قومي مشر له حيثيت او اعتماد څخه ښه ګټه نده اخستل شوي، ځکه د هغه اعتماد ته صدمه رسول د هغه پر تندي باندي د تور داغ ايښوولو حيثيت لري..

اوس به اصلي ستونزي ته راشو لکه چې وړاندي وويل شوه چې عالم، سيد ، حضرت او قومي سپين ږيري په افغاني ټولنه کې هغه مخکښان دي چې دهيواد ټول وګړي ورباندې اعتماد کوي،د هغو خبروته غوږ نيسي او د هغو احترام کوي. د هر داخلي او بهرني ځور ياستونزي په وخت کې ورته مراجعه کيږي. له همدې کبله ډيره اړينه ده چې د هغو د حيثيت ساتنه وشي، غوږ ورته ونيول شي، احترام يې وشي،د هغو په نيکو مشورو عمل وشي. که د دوی له نيکو نظرونو استفاده وشي زه په دې يقين يم چې زموږ بې حسابه ستونزو ته چې ټول هيواد يې له غم، تشويش او نهيلۍ سره مخامخ کړی دی، د پای ټکی کښېښودل شي او د حل لاره به ورته پيداشي. مګر بدبختانه

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولني سره خوندي دي

چې د دغو مخکښانو د افکارو او عقيدو پوره درناوی د څو لسيزو راپديخوا نه دی شوی. د هغو له پخو اسلامي کلتوري تجربو څخه پوره ګټه نده اخستل شوي، بلکي د يوسمبوليک رکنيت په توګه هغو ته دوکه ورکړه شوې ده. په ډيرو مهمو فيصلوکي ناديده نيول شوي دي، نو همدا علت دی چې د افغانستان بد بختي نه يوازي پيچلې شوې ده، بلکي په يوه ناسور بدله شوي، يوه ساري او خپريدونکي ناروغي ځينې جوړه شوي ده. زما په نظر تر ټولو څرګند حقيقت دادی چې اوس له هر دخيل پلوه او ټولو سياسي کوپړيو څخه د نجات لاره ورکه ده. که څه هم دوی هميشه په دې فکر دې چې څنګه به ورته د حل لاره پيدا شي چې خلک سوکاله ژوند وکړي.

زما په نظر جنګ ګټل اسانه کار او اسانه لار نده. همدا رنګه جنګ کول يوه داسې لوبه نده چې د کابل نجونې او هندې تيري نام

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې رقابت وکړي. خلک خوشحاله په فسق او نورو د چا خبره په هنرونو کې جائزې وګڼي. جنګ یو خطرناکه لوبه ده چې د هرې ورځې په تیریدو سره د وینو سیلاب ته نوې وینې ورګډوي، په هیوادکې کونډې او یتیمان زیاتوي، خلک دغربت او فقر په لوري بیایې،د ملتونو او مذهبونو ترمنځ تاریخي دښمنې راخوټوي. که په ډیر مهارت سره دغې ستونزې ته دحل لاره پیدا نشي نو یو وخت به د ناټکل سوې بدبختۍ زیږنده شي، چې بیا به یې جبیره او علاج دهر چا او هر افغان له وسې وتلې خبره وي، که خدای مه کړه څوک په دې عقیده وي چې په نیولو، وژلو او دکور کلي په ورانولو به داستونزه حل پیدا کړي نو دابه یو ښکاره حماقت وې. په بل عبارت دابه جهل مرکب وې. که څوک په دې عقیده وي چې کفري نړۍ یابهرنیان به ورته په زور او جنګ د حل لاره ومومي زما په نظر دا هم ناپوهي اوبې ځایه تیروتنه ده، زه په دې عقیده یم چې زور او وژل، د کورونو ړنګول یوازې په دښمنۍ کې ډیروالی او سخت والی راولي انتقام ته خلک هڅوي او بس. که څوک په دې عقیده وي چې بهرنیان به په سیاسي لحاظ ورته د حل لاره پیدا کړي نو دا د تصوراتو یو خوب دی. دهغه خوب لرونکی په عمر به رښتیا نشي، ځکه چې بهرنی ستا له دین او کلتوره جلا اوسیدلی، همیشه ستا د ځپلو او دښمنۍ پلانونه جوړوي، په اسلامي ټولنه کې د توپیرونو تخمونو شیندي، هغوی تل د خپلو اهدافو لپاره فکرکوي، که ته په زړه کې مسلمان یې، نو هغه څوک ستا واقعي دوست نشي کیدلای، که خدای مکړه ته په دې باور یې چې هغه به دې دوست وي، ستا دین او دنیا ته به وده ورکړي، نو پوه شه چې د الله د ارشاد څخه پرته دې بله لاره نیولې ده.

دکتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

نو دا خبره باید ومنو چې بهرنیان ورته د حل لاره نشي موندلای او جنګ هم د وینو په څپو بدلیږي. البته که دا د ستونزې د حل لاره هم وې، نو د ډیرې قربانۍ او ډیر ځنډ وروسته به نتیجه ورکوي.

نو څه په کار دي؟ څه باید وشي؟ څه به راسره مرسته وکړي؟ زما په نظر بیرته خپل فرهنګ او خپلې عنعنې ته مراجعه کول پکاردي. چې هغه عالم، سید، او د قوم سپین ږیري دي. کیدای شي هغوی ورته

د حل لنډه اواسانه لاره پیدا کړي، هغو ته باید واک ورکول شي چې د افغانستان منافع، ملي استقلال، د اسلامي قانون په چوکاټ کې پوره په نظر کې ونیسي، د عالم، سید او قومي سپین ږیري څخه زما هدف هغه کسان نه دي چې له ورایه خوڅ سوي دي او دغه عنعنوي فرصتونه یې د ځان میراث بللي دي. کوم چي د افغانستان په تولو ورانیو کې د پردیو د لاسونو د آلې په توګه استعمال سوي دي. هدف مي د کلو او بانډو هغه سپږره صادقه او سپېڅلي کسان دي چې هر وخت د خپل ملت سره پاته سوي دي. موجوده اداره او سیاسي واکمنان باید بهرنیو یرغلګرو ځواکونو ته قناعت ورکړي چې د افغانستان مسئله یوازې په اسلامي او افغاني دود اواسلامې روایاتو او په کامل استقلال هواریدلای شي او بس، نه د کاپي سوي غربي ډیموکراسی په زور سره. نور دغو بې رحمو دښمنانو ته د دې وخت او فرصت ورکول چې خپلو وحشي کړنو ته دوام ورکړي په هیڅ ډول د زغملو نه دی. هغه کسان د ځان بقا د پرغلګرو په وجود کي ویني ، هغوی باید له دغه فکره ځان شاته کړي او د خپلو خلکو سره په غم او ښادي کي ځان شریک کړي.

موږ د دې تاریخ ژوندې شاهدان یو چې د دغو معصوموګړو د وژلو، توقیفولو، د کلو او کورونو د ورانولو نه شلېدونکي لړۍ

دکتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لس کاله ترشا پرې ایښي دي. دا لړۍ او د یرغلګرو د مرګونو بیړۍ په یوولسم کال کې هم د غریبو او بې وزلو افغانانو په وینوکې روانه ده خولا تر اوسه زموږ د وینو څپې د نړۍ ولسونه ننداره کوي. نور باید دغه مسئله خپله افغانانو ته پریږدي چې پر خپلو مشکلاتو غور وکړي. افغاني جرګه باید له سیاسي اغېز نه بېخي مستقله وي، افغانانو ته هیڅ ناسمې بهرنۍ مشورې او جنګي تجهیزات د منلو وړ نه دي. زه په دې تاسف کوم چې اوس هم بهرنیان په دې فکر کې دي چې نورې وژونکې وسلې او پوځي چورلکې او الوتکې زموږ د خلکو د وژلو لپاره راغواړي او د ترهګرۍ بې مفهومه تور یې د ځان لپاره پلمه ګرځولې. د دوی نظر دادی چې دا چارې به له دوی سره مرسته وکړي؟! او خلک به هغو ته د غلامۍ سرونه ټیټ کړي؟! خو هیڅکله نه سي کېدای. دا فکر د دنیا د اوسني پرمختګ سره مطلق ټکر لري، زه په دې عقیده یم چې وطن دوست او خواخوږي افغانان به د برتانیې، ناټو او نورو شرخووښونکو حکومتونو د داسې اوږدې دښمنۍ سره هیڅ موافق نه وي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

دا چې طالب څوک دی؟ افغانی عسکر څوک دی؟ ملکي وګړي څوک دي؟ هر یو مسلمان افغان دی. هر افغان باید د خپل افغان ورور په وژنه، په بندي کولو او ځورونه خفه شي. زه بیا هم پر دې ټینګار کوم چې دغه بهرنیان هیڅ وخت زموږ دوستان نه سې کیدلای، هغوی د خپلو ګټو لپاره کار کوي، د دوی شتون او پوره واک به کله هم زموږ درد دوا نکړي، که موږ خپل هیواد پخپله دیووالي پر لور روان نه کړو نوموږ باید د نورو بدبختیو انتظار وکړو.

فرهنګي ارزښتونه

افغانستان له فرهنګي پلوه د ډیر ساهو او سپیڅلیو ارزښتونو درلودونکی هېواد دی، ګڼلای شو چې دودونه مو اسلامي شریعت او نبوي فرهنګ او سنت ته نژدې دودونه دې. د مثال په ډول لنګوټه تړل چې تقریبا په عربې هیوادونو کې چې ترډېره د رسول الله ﷺ په نسب پورې اړه لري اوږد تاریخ لرې، مګر متاسفانه چې په دې وروستیوکې په دغو هیوادونوکې آن په مکه مکرمه اومدینه منوره کې هم د لنګوټې رسم او رواج بیخي په ختمیدو دی. هلته سړی هیڅ فکر نه کوي چې دلته یووخت دغه سنت موجود وو. تر دې چې په علماووکې دغه سنت ډیر لږ لیدل کیږي، لنګوټه تړل بې له کوم شکه د رسول الله ﷺ سنت دی چې د ځینو علمای کرامو په نظر د لنګوټې د نه تړلو په وجه که سړی معذور نه وي او قدرت ولري د لمونځ کوونکي لمونځ مکروه کیږي. غوره داده چې د لمانځه دادا کولو پر وخت لمونځ کوونکی پر نبوي سنتو ټینګ واوسي، الله لره دې ډیرحمدونه وې چې د رسول الله مبارک فعل یې زموږ لپاره یوه فرهنګي برخه ګرځولې ده.

همدارنګه ږیره مبارکه لرل چې زموږ د وطن عام خلک د ږیرې نه خریل او وهل د پتمن سړي نخښنه بولي آن په ښو او نیکو کورنیو کې د ږیرې خریل یو د شرم او عار خبره ګڼی، زموږ د ملت اکثره وګړي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ږيري(نبوي سنتو) درلودونکي دې او کلتوري بڼه يې نيولې. همدارنګه د نارينه وو او ښځو جامې تر ډيره د شريعت سره مخالفت نلري، که څه هم اوسنيو غربې ډولو افغانانو د غربې نااسلامي کلتور جامې، نکټايې او پتلون راته په تحفه کي راوړي خو بيا هم ډيری وګړي د خپل کلتوري اسلامي لباس په اغوستلو نه شرميږي، بلکي مسلمانان په وياړي، لکه وړاندې چې مو يادونه و کړه چې افغان طبعي اسلام پاله قوم دی. اسلام يې خوښ او د خوښی انتخاب دی او د اسلام په احساس هميشه ژوند کوي. کلتور يې د اسلامي غيرت سره پوره سمون خوري، په ځان متکي او باور لري په قومي مشکلاتو کې زغم او حوصله کوي، صداقت يې طبعي عادت دی، د بل له کلتور سره کمه مينه لري، له همسايه سره په ځان و مال مرسته کوي، په لږ څه قناعت لري، دالله ﷻ په ورکړه راضي وي، پر ناموس او ځاني عزت باندې تر هر څه تيروي، لکه چې وايې (مال مې تر سر جار او سر تر ناموس) د سپين ږيري، ملا او سيد په بې عزتي سخت خفه کيږي او په ننګه تر هر چا پياوړي او غښتلي دې، د توهين او تکبر د فعل او قوله بد مني، مسکنت، لوږه، تنده، احتياج ، بيکوري، مرګ هرڅه مني، خو د غلامۍ پړي په غاړه کې نه پريږدي او نه غلامۍ ته ورته ژوند کوي.کلتوري ارزښتونه چې اکثره د اسلامي قوانينو سره سمون خوري د افغاني ټولني رنګ جوړه وي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

فرهنګي ارزښتونه اصلاً په قومي جوړښت کې نغښتي دي. ډير هغه څه چې ما په قومي جوړښت کې ياد کړه فرهنګي بڼه لري. ځيني فرهنګي پرمختګونه چې اوسنۍ کلتوري اداره يې مخته بيايې او د افغانستان د مومن او مسلمان ملت د کلتور په نامه ترسره کيږي، او

د کلتور برخه بلل کيږي او کلتور ته وده ښودل کيږي، اصلاً دکلتور او فرهنګ سره ټکر دی.

د مثال په توګه د هند، پاکستان، امريکا، لوېديځ او نورو هيوادونو فاحشو او ناروا کړنو ته وده ورکول، لکه ناروا او فاحش فلمونه او پرله پسې سريالونه چې په نتيجه کې يې تقريباًد مشرکينو يانورو نااسلامی مذهبونو او ايډيالوژۍ ته وده ورکول کيږي او هغو ته د احترام په سترګه کتل کيږي.

که موږ د کابل په لارو کوڅوکي د نوي نسل او ماشومانو ورځنيو افعالو، اعمالو او ويناوو ته ځير شو ليدلای سو چې د هغو په ډيرو حرکاتو کې هندي فلمونو څومره اثر کړی، دا معلومولای سو چې زموږ نوی نسل څومره دافغانستان د اصلي کلتور متابعت کوي او څومره

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

د هندي اوغربي کلتور عادات اورواجونه خپلوي، په نوي نسل کې د دې پر ځای چې کوشش وکړای شي د هدايت او اسلامي عنعناتو په چوکات کې راوستل شي. ادبې، اسلامي او انساني اخلاق په ځان کې راولي سيرتاً او صورتاً په اسلامي ډول جوړ شي داسې کاراو فعاليت خو د کلتوري ودو د ادارو لخوا ډير کم شوی. بالعکس په لارو او کوڅو کې نوي نسل سيرتاً او صورتاً د پرديو کلتورونو په وده بوخت دي او په يو ډول کلتوري يرغمل کې راغلي دي. حرکاتو يې د فلمونو

د حرکاتو څخه رنګ اخستی، اخلاق يې د فساد او نااسلامي رسوماتو پر لوري درومي.

تردې دمه زما په ياد کې راځي چې يو وخت به د مسلمانانو ماشومان طالب علمان په لارو او کوڅو کې په داسې حرکاتو کې ليدل کيده چې يا به يې د قرآن مبارک تلاوت کاوه او يا به يې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلام او رسول اکرم ﷺ په صفت کې نعتونه ویل، د رسول الله ﷺ پر عاداتو به یې چلند کاوه، د افغانستان دودیز اسلامي لباس به یې په تن لیدل کیده چې د سړي به یې په لیدلو سره سترګې خونکېدلې او خوند به یې ورکاوه، سړي به ورسره د راحت او خوشحالی احساس کاوه، خو اوس هماغه ماشومان یا ځوانان دي چې د غربی دموکراسۍ له برکته په اسلامي لباس اغوستلو باندې شرمیږي، د
لاري په اړدو کې
د هندي او انګریزي فلمونو په لیدلو نڅاوي کوي، دکوڅې له یوه اړخه بل اړخ ته په ډیره بې ادبۍ او ډیره بې حیایۍ سره تګ او حرکات کوي، نه یې له ملا، سید، سپین ږیري پروا اوحیا کیږي او نه د ښځو مراعات کوي، آن تردې چې ځیني ځوانان د کوڅو او واټونو په اړدوکې په نشه او مستی سره لیدل کیږي، شراب یې څښلي وي او سترګې یې سرې راختلي وي. نو ایا افغاني کلتور همدا کلتور وو؟ افغاني رسم او رواج همدغه دی که څنګه؟

دویم: دا چې د اطلاعاتو او کلتور اداره د افغانانو د هویت نمایندګي کوي، نړۍ ته د افغانستان د کلتور حقیقي انځور وړاندې کوي، په دې لاره کې د تبلیغاتو او نشراتو وسایل په واک کې ورکول شوي دي. داچې څومره توانیدلي دي چې د دې هیواد حقیقي انځور نړۍ ته وړاندې کړي؟ زه یو ځل په ۱۳۸۴ل.کال د اطلاعاتو او کلتور وزارت د غونډو تالار ته دعوت شوي وم. په دغه تالار کې د حضرت مجدد الف ثاني صاحب رحمه الله لمانځ غونډه جوړه شوي وه. په دغه غونډه یاسیمینار کې حضرت صبغت الله مجددي اونورو ملایانو هم برخه درلوده. دا ښه خبره وه چې د داسې اشخاصو د علم، روحانیت، شخصیت او هڅو ستاینه او یادونه وشي، مګر هغه سالون یا د سیمینارځای داسي جوړسوي وو چې شاوخوا په ځوړندو شویو

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

عکسونو تیاره بت خانه ښکاریده، د لمانځه په وخت کې دومره ځای نه پیدا کیدی چې موږ پکښې لمونځ کړي وای، هر لورې ته عکسونه او رسمونه جوړ شوي وه، پردې سربیره د ډوډۍ خوړلو په وخت کې د حضرت صاحب د استقبال لپاره د ډوډۍ د میزونو سره ځوانې افغاني ښکلي نجوني یا ښځي درول شوي وې چې ځانونه یې هم د واده د شپې د ناوي غوندي جوړ کړي وه او د خوش آمدید او سلام په اچولو سره یې مراسم پر ځای کړل. زه هیڅکله په دې عقیده نه یم چې د افغانستان
د خلکو فرهنګ دې داسي وي چې نامحرمي ځوانې ښځې دې د پردیو نامحرمو خلکو استقبال وکړي، دا نه غیرت دی، نه اسلامیت دی او نه د خلکو کلتور دی، کوم چې د کلتور وزارت یې نړۍ ته د افغانستان د کلتور په نامه ښیي. خو تر دې عجیبه لا داوه چې ناستو ملایانو د دې منکر په خلاف هیڅ ونه ویل او چوپه خوله وه.

دیته ورته ښه مثال پر ټلویزیون، وي سي آر، یا ډیش، کیبل، او انټرنیټ باندې د نړۍ د نورو کلتورونو فلمونه خپرېدل دی چې تر ډیره افغانان او افغاني ټولنه د فحاشۍ او اخلاقي فساد لوري ته سوقوي. په هغو کې د ښځو سره یاري یااشنایې کول، د ښځو سره ګډه نڅا کول، د یو بل خولې سره رودل، یو بل په غیږوکې سره نیول، په افغاني تلویزیونو کې همداسې شیانو ته وده ورکول، نیمه عادی او بربنډ تصویرونه ښکاره کول، د اخلاقي فساد لپاره جلبول، په ډیش او انټرنیټ کې خو هغه څه ته هم اجازه ورکول شوي ده چې له اسلام سره لاڅه بلکې له انسانیت سره هم ټکر لري، لکه بربنډ تصویرونه، زنا،
د یوي ښځې په څو تنو استعمالول، له حیواناتو سره بد فعلي کول، همجنسبازۍ او داسې نور ناوړه اعمال تر سره کول، ټول هغه څه دي

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې مستقيماً د خلکو په تېره د ځوان قشر پر اخلاقو باندې منفي تاثير غورځوي، د ناروااوو سره يې مينه ډېروي، د بدو شيانو او کارونو سره عادي کيږي آن چې حرام او ناوړه کارونه بيا هغو ته د حرامو او ناجايزو په څير نه معلوميږي، که څه هم ځيني چينلونه دا اعمال د ځينو عربې دولتونو او عربي الفاظو او عربې نرو او ښځو په څېره کي ښکاره کوي، ځو داسي ناوړو دودونو ته يو اندازه اسلامي صبغه او بڼه ورکړي، چي موږ ټول په دې پوهيږو چي په ځينو عربي هيوادونو کي لکه مصر، لبنان، اردن او سوريه کي اخلاقي فساد او فحشا نهايت ته رسېدلې ده. هغه څه چې هلته کيږي ياتمثيليږي کيداى شي په ځينو نااسلامي هيوادونو کې هم نه کيږي.

دا ټول هغه څه دي چې کلتوري اداره يې دودي او پرمختګ په لته کي ده خو حقيقت دادى چي دا ټول زموږ کلتوري ارزښتونو ته زيان رسوي. داسي او دې ته ورته اعمال چې د لويديزوالو په مصرف او زيار د ځينو افغانی کړيو په مرسته د تمدن په نامه کيږي دين او کلتور ته يو سخت ګوزار ورکول دي. يقين لرم چې افغانان دغسي اسلام ضد شيان کله هم نه شي زغملاى، که څه هم فقر، مسکنت او بې وزلي په دغه هيواد کې اوج ته رسيدلي، خو بيا هم اسلام مسلمان ته ترهرڅه محترم دى، دا يقيني خبره ده چې اسلام او اوسنۍ غربي دموکراسۍ يو له بل سره ټکر کړى دى. که موږ اسلام ته په پوره غور سره ځير شو کولاى شو په دې باندې ښه پوه سو چې اسلام يو چوکاټ او محور لري، حدود لري چې دا هرڅه د هغه چوکاټ په واسطه رامحدود شوي دي. دغه بې حده او بې سرحده دموکراسي د اسلام دغه حدود له منځه وړي. که څوک په دې عقيده وي چې بې حده او بې سرحده غربي دموکراسي به زموږ هيواد او خلکو ته ښېګڼې راوړي داسي خلک بايد تر ټولو وړاندي خپل ځانونه په اسلام پوه

دا کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

کړي چې د الله ﷻ په دغه اسلامي قانون کې څومره نيمګړتيا وجود لري چې هغه دي په غربي دموکراسي پوره کړاى شي او دغه نظام په ټولنه کې له ټولنيز او اخلاقي پلوه څومره بدلون او پياوړتيا راوستلي ده؟ که څوک د دې کار توانايي ولري بايد موږ او نورو اسلام پالو ته هم قناعت ورکړي. مګر دا يقيني خبره ده چې دغه سوال ته هغوى داسي ځواب نشي موندلاى چي خلکو ته قناعت ورکړي.

همدارنګه په بهر کي هغو نړيوالو لوبو ته چې د نړۍ نامسلمان وګړي پکښې ګډون کوي او سيل او تماشا يې کوي، د افغانستان د ښځو ليږل او هلته د ښځو ګډون کول، لوبه کول، بې ستري کول، يا د نړۍ د ښکلا په سيالۍ کې چې د نړۍ نجوني د ځان ښکاروني او لوڅوني لپاره پکښې ګډون کوي، د هغو د بدن هره برخه د ښکلا د متخصصينو لخوا کتل کيږي ، څو د ښکلا ټول صفات پکې ولټوي دا هغه څه دي چې په مطلقه توګه د اسلام او شريعت چوکاټ ماتوي او اسلام ته سپکاوى بلل کيږي. د دغسي ښځو بيرته هيواد ته

د راستنيدو پر مهال په مطبوعاتو کې ښه استقبالول، رشد ورکول، ډول ډول امتيازات ورکول په ټولنه کې د يوه منکر او ناروا کار خپرول او عامول دي. داسې اعمال له افغاني فرهنګ او غيرت سره هيڅ سمون نه خوري، بلکې يوه متضاده برخه تشکيلوي.

څه مهال مخکي د ښځو يو پلاوي اروپا ته تللي وو چې هلته يې د فرانسي د ولسمشر او پارلمان د غړو سره ليده کاته کول. بې له دې چې د يوي ښځي سره دې خپل محرم ورسره وي اويا د هغو د ضرورت په هکله خبري وشي مطبوعاتو دا د افغانستان لپاره يو يو ښه پرمختګ وباله او ښه يې استقبال کړ. هر منکر ته رشد ورکول که د مصلحت په نامه وي او که د چا پر ضد وي، د ماديانو لپاره وي او

دا کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که خدای مه کړه د نړۍ نامسلمانو ته دا ښکاره کول وي چې دادی موږ هم د ښه استعداد او وړتیا له مخې د غربي دموکراسۍ پر لور د اسلام له چوکاټ څخه څو ګامه در ووتلو او دا د دي سبب ګڼي چې هغوی خوشحاله او راضې وساتي فکر نه کوم چې دغه هیوادته دي کومه ګټه ولري. د دې پر ځای چې ملي کلتور ته ګټه ورسوي تاوان کوي، د دې پر ځای چې سوله اوثبات راولي، نور هم حالت خرابوي.

په تېر **۱۳۸۶** کال د جوزا پر **۱۷** مه د کندهار ښار د ناحیو په ډیرو مسجدونو او د علمای کرامو پر کورونو باندې چاپې ووهل شوې، علمای کرام په نیمو شپوکي په بې عزتي سره له کورونو څخه وایستل شول، په مسجدونو کې میشت طالب العلمان ونیول شول، که څه هم حکومت د سلو تنو د نیولو مسؤولیت ومانه، خو محلي وګړو

د سلګونو علماوو د نیولو خبري کولي، داسې عمل یو منفور او ناوړه عمل دی چې دافغانستان پر کلتور باندې مستقیم یرغل بلل کیږي. که څه هم افغانستان د بلوسه ګرو ترواک لاندې دی لږ وړاندي مو یادونه وکړه چې عالم په ټولنه کې هغه ستر شخصیت دی چې د هیواد هر وګړی د زیږیدلو له نېټې څخه بیا تر ګوره ورسره تماس لري. په دنیاکي ورته احتیاج لري، حتی دعقیدې په لحاظ په آخرت کې هم د یوه شفیع په صفت ورته اړ دی، په جومات یا مسجد کې طالب العلم اوسیدل یا ساتل د ټولو آسیایي ملکونو د مسلمانانو کلتور، رسم او عنعنه ده. خلک په خپلو مسجدونو کې طالبان د الله د رضا ، د خپلو بچیانو د دیني روزني او د محل د خیر او برکت لپاره په ډېره مینه او محبت سره ساتي. د خپلو اولادونو په رزق کې هغو ته برخه ورکوي او د خپلو کورونو په ډوډۍ یې ساتنه کوي، عزت یې

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

د ځان عزت بولي او بې عزتي یې د ځان بې عزتي ګڼي. په داسې اعمالو کې جرأت کول او د دغسې خلکو پر عزت تیری کول د ټولو خلکو پر عزت تېری او سپکاوي دی. زه فکر کوم چې له کلتوري پلوه داسې خطرناکو کړنو ته اقدام کول د ګټې پر ځای څو چنده تاواني دی.

هر کله چې د مسؤولو اشخاصو تقاضاوي او شهوات د اسلام د جایزو او روا څیزونو تر حده محدود نشي او د اسلامي حدودو دننه پر حرامو او حلالو صبر ونه کړي، هغوی بیا ډیرو خطرناکو کارونو ته زړه ښه کوي او ور ته لیواله وي. له بده مرغه دغه اشخاص یوازې او یوازې پر ځان حساب کوي، د ټولني د ټولو وګړو فکر ناقص بولي. داسې فکر کوي چې زما روا او ناروا مفکوره د خلکو لپاره ګټمنه ده. دی داسي ګڼي چې لکه څنګه چې له دې فکره سره دی اشنا دی، نونور خلک هم اشنا دي. د داسې اشخاصو ځانځاني د دې سبب شي چې له ټولنې سره یې نه جبرانېدونکې ټکر راشي. د مثال په توګه یوه سړي له خپل هیواد څخه بهر ژوند کړي وي. هغه د بهرني کلتور تراغېز لاندې راغلي وي، آن چې په هغه کلتوري چاپېریال کي کوچنۍ لوی شوي وي، کله چې هغه خپل هیواد ته راستون شي، په خپل هیوادکي خپلوسپیرو اوزیږو خلکو ته ګوري فکر کوي چې دا ټول خلک جاهلان دي، ناپوهان دي او د دنیا له تمدن څخه ناخبره دي. که څه هم دغه قوم له دې امله د ده درناوی کوي چې په بهر کې یې د تخصص او مهارت لپاره کوښښ کړی دی او هلته یې زده کړه کړې ده او په دې هیله وي چې خلک د ده له پوهې څخه استفاده وکړي، مګر له بده مرغه د هغه سره دا فکر ډېر لږ وي چې خپلو خلکو ته خدمت وکړي، بلکي د توقع خلاف غواړي په ټولنه کې غربې کلتور ته خدمت وکړي او خلک هغه ته سوق کړي او نور داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بد رنګه څه ټولني ته راوړي چې بيايې جبران نه کيږي. دلته مې د يوه افغان وروړ کيسه را ياده شوه چې د ښاغلی کرزي د حکومت د يوه مهم وزير په کور کې د هغه د دوو سپيو مزدور وو. هغه راته داسې کيسه وکړه چې ښاغلي وزير صاحب دوه بهرني سپي په خپل کور کې ساتلي وه. د هغو د ساتلو لپاره يې يوه مزدور ته يوولس زره (١١٠٠٠) افغانۍ معاش ورکاوه، يوه کيلو يې سري کړي يا پخي غوښي ورکولي او يو کيلو يې هم پاکټي شيدې ورباندې خوړلي. د هغو د معاينې لپاره يې له يوه ډاکټر سره د هغو د بيمې قرارداد هم کړی وو، خو دغه وزير صاحب له دې کلتور سره سره، په داسې حال کې چې افغانان له لوږې کوچه سوه بيا هم افغاني علمي بهير ته جاهلان ويل او ځان يې يو موډرن او متمدن انسان ګاڼه.

زما د فکر او نظر خلاصه داده چې د کلتور په ساتنه کې د ټولني ساتنه راځي او د کلتور د ړنګولو سره د ټولني وراني تړلې ده، د کلتور ساتنه او درناوی په هغه چاسره کيږي چې د کلتوري ارزښتونو په غيږ کې ستر شوی او روزل شوی وي او له خپلو دودونو سره بلد او ورسره عادت وي. د دي سره سره ورسره د زړه خواخوږي او درد ولري، په هغه چا باندې نه کيږي چې خپل اولس او خلک جاهلان بولي، که څه هم ظاهراً د خلکو د نفرت د نه پيدا کولو په خاطر کلتوري ارزښتونه تريوه وخته په پام کې نيسي. خو دا يوه موقته استفاده ده د زړه دکومې او دردمندانه خواخوږي نده، په داسې رمزونو کې چې ځومره کوشش هم وشي بيا هم د زړه پټ راز يو وخت راڅرګنديږي. هغه مهال په اتفاقي ډول له کلتور سره ټکر پيدا کوي، داسې يو غربې کلتور پلوه شخص چې له منکراتو، زنا، شرابو، سود او نورو منهياتو سره بيخي بې احساسه شوی وي که څه

هم د لوړو زده کړو درلودونکی وي کله چې وطن ته راځي د دې پر ځای چې د خپل ملت وګړي چې د ګډ ژوند، عفت او عزت د زرګونو کلونو تاريخ لري جاهلان وبولي، علمای کرام چې له څوارلسو سوو کلونو راپه دې خوا يې د اسلام سپيڅلی دين ساتلی دی، وده يې ورکړې او مشري يې کړې جاهلان وبولي ښه به داوای چې لومړی يې خپل ځان مطالعه کړی وای، خپله کورنۍ يې مطالعه کړې وای چې ده خپله او د ده کورنۍ له اسلام او اسلامي کلتور سره څومره واټن او فاصله نيولې ده، او څومره له خپل ملي کلتور نه پردی شوی دی؟ چې د هغه په نتيجه کې يې عزت او کلتور ته څومره صدمه رسيدلې ده. ترکومه ځايه چې سړی د دغو غريبانو او خوارانو له حالت نه خبريږي هغه مهال ويلای سو چې ځينو داسې کسانو خو هر څه له لاسه ورکړي، اسلامی کلتور څه چې د خپل کور واک، مېړمن، لور او زوی يې يو هم په اختيار کې نه وي، د خپل وطن راوستلو ته يې نه شي چمتو کولای. له منکراتو څخه يې نه شي منع کولای. په معروف سره يې نه شي امر کولای. کله چې يو سړی د خپل ځان او اولاد اداره نه شي کولای، د الله له بغاوت څخه ځان او کورنۍ نه سي ژغورلای زما په نظر هغه زمونږ د هېواد په سنتي او اسلامي اداره کې خامخا پاته راځي، که څه هم د لوړو زده کړو او ځينو ښو تجربو درلودونکي وي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولني سره خوندي دي
د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولني سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

جغرافیایي اهمیت

افغانستان د تاریخونو په شهادت تر ډېره خپلواک هیواد پاته شوی دی ځکه چې د دغه هیواد خلکو د زرګونو کلونو په تاریخ کې د خپلې خپلواکۍ لپاره ځانونه د تیرو تورو څوکو ته ورکړي، د خپلواکۍ پت او عزت جنډه یې هسکه ساتلي ده. د هر مسقیم نړۍ خور استعمار داړي یې ورماتې کړې. هغو ته یې اجازه نده ورکړي چې د هغو شوم اهداف د هغو د داخلي پوچ مغزو لاس پوڅو ګوډاګیانو په مرسته پردې سپیڅلې خاوره پلې شي، په دې اړه تیر تاریخونه په بشپړه توګه روښانه دي، آن په ۱۸۹۳ میلادي کال خو د افغانستان همدې اوسنیو خواخوږو، یعني شیطان صفتو انګریزی واکمنو د برچې په څوکه د افغان د یو موټي قوم پر زړه د ډیورنډ په نامه ناولې اوکرغېړنه کرښه تیره کړه او په خپلو بې رحمو تیرو چړو یې د افغان یو زړه دوه ټوټې کړ، چې تر اوسه پورې یې لا د تاوتریخوالي له زوبلن پرهره وینې څاخي. خو بیا هم افغانستان د سر ټیټول د ځان د عزت زیان وباله.

د سره نړۍ خور ښامار مستقیم او مخامخ یرغل مو د سر په سترګو ولید. زموږ له مجاهد ملت څخه یې هم ډیرې محترمې څیرې ترخاورو لاندې کړې، سرو سرې خورو او نړۍ خورو ځناورو تر دې وړاندې په خپل استکباري قوت سره د نړۍ د خوړلو اراده وکړه. پر دې بنسټ یې د

منځنۍ آسیا ډېر اسلامي هیوادونه په بري او کامیابي سره تر ستوني تیر کړه، ټیغ یې پروکیښ او هضم یې کړه، مګر افغانانو په غښتلو موټو او د خپلو مبارکو وینو په بیه بیا هم خپل استقلال وګاټه، یوازې دانه چې افغانانو خپل استقلال وګاټه، بلکې د دوی د سر ښندنو په پایله کې د منځنۍ آسیا ټول هیوادونه له دغه استعمار څخه آزاد سول. ختیزې اروپا ته یې آزادي وروبخښل. د برلین تاریخي د ټوال ونړېد او د هند د سمندر څخه یې د سره سیلاب مخه ونیول، ټوله نړۍ یې د دوی له شره وژغورله، کمونستي ګوډاګیو ته یې عفو وکړه. دا چې اوس د نړۍ خورو استعماري قوتونو په پالیسیو کې بدلون راغلي دی او د مستقیم استعمار پر ځای یې شاپرشا استعمار ته ترجیح ورکړېده، سیاسي تګلاره یې د بلې موخې په رنګ هماغه دودیز هدف ته متوجه کړي ده، دا یوه بدغونې ستونزه ده چې تودوښه یې زموږ تر هیواد پورې راورسیدله.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

دافغانستان لرغونې خاوره تردې لانور زیات د سیاسي جغرافیایي سترتوب او لومړیتوب اوږد تاریخ لري. دا سیمه د ختیځ او لویدیځ ترمنځ او په جنوب لویدیځ کې د هند د نیمي وچې خواته چې اوسنی پاکستان یې احاطه کړی د سوداګریو او کوچیدنو څلور لارې یا پل ګڼل شوی. ډیر یرغلګر تردې څلور لارې تیر شوي او خپل زور ازموینه یې کړي ده. فارسیان (دوه ځله)، یونانیان، عربی مسلمانان، ترکان، مغول، انګرېزان او روسان دلته د بېلو بېلو مقاصدو د تر سره کولو لپاره راغلي دي. او بالاخره وروستی ځل بیا متحدو انګریزانو په یوه بل چوکاټ کې د یهودو د پلانونو سره سم خپل ناوړه مخ او د تعصبونو ډک ناولی سر راښکاره کړ، ډیر ځله افغانستان د یوي واکمنۍ د واکمنو لخوا د داسې ګوښه مورچل او سنګر حیثیت غوره کړی چې له هغه څخه د بلې واکمنۍ پر حدودو یرغل شوی یا کیږي، ډیر ځله دا

د دوو امپراتوريو يا قوتونو تر منځ یوه بې ښځتنه ځمکه ګڼل شوي چې پراختيا غوښتونکو ګاونډيانو له سياسي خلا څخه استفاده کړي چې د چا څومره او څه لاس ته ورغلي پر هغه يې خېټه ایښې ده.

افغانستان اوس په هغه جغرافيايي موقعيت کې ندی پروت چې پرون يې موقعيت درلود. د روس د ګډې پولې پر ځای په شمال کې دري هيوادونه چې پخوانی اعتبار يې بايللي بيا رامنځته شول، چې عبارت دي له ترکمنستان، ازبکستان، او تاجکستان څخه. دغه هيوادونه د دغه هيواد د شرقي اوشمالي پولو سره نښتي دي. په بل طرف کی يې چين، نوی پاکستان او ايران پراته دي چې د دې هيواد د شرقي، غربي او جنوبي پولو سره نښتي دي. نن د افغانستان پخواني سياسي ارزښت اقتصادي مسايل او ارزښتونه راسپړلي دي چې په کې د منځنۍ آسيا نړيوال تجارت او د تيلو او ګازو له سرچينو څخه ګټه اخيستل دي. بډايې او ځواکمني واکمنۍ د سونګ موادو

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

د ترلاسه کولو په هيله له هري وسيلې کار اخلي او ځانونه تر نورو وړاندې کوي. مظلوم او بې غاوره افغانان بيا د سر په ژغورنه پوري حيران دي چې چاته وژاړي، چاته فرياد وکړي، چيري ولاړشي او د چا لمن ونيسي. پخوا د ليري امپراتوريو ترمنځ چې لمني يې تر افغانستان پوري را اوږدې شوي وې، د رقابت خبري کيدلي، خو اوس د هغو د موجوديت سره سره د ګاونډيو تربګنۍ ګرمي شوي، سختي شوي او بالاخره يې وده موندلي ده. داسي فرض سوې او پټېيل سوي وه چې پخوانی افغانستان به چې تر ۱۸۹۳ م.کال وړاندې افغانستان وو تر کال ۱۹۹۳م. کال وروسته بيرته هم هغه پخوانی افغانستان وي. د دغه هيوادبيل شوي قومونه به بيرته لکه بيل شوی المان يوله بل سره نښتي وای. خو له بده مرغه چې د دغې مفکوري پايښت پاته قوم هم په ناتارکي ښکيل کړ. آن د دغه

اورتوښ تر هغي بلي خواهم ورسيد. د هند، پاکستان تاريخي تاوتريخوالي په ستراتيژيکه توګه نور هم پر وچو بوټو تيل شيندلي، څو څوک پکښي لوګی شي او څوک ځانونه پري ګرم کړي او خوند تري واخلي. دلته دري موضوعات د څيړني وړ دي، چې د سياسي او جغرافيايي پلوه موږ له ننګونو سره مخامخ کوي او د ډېر وخت راپدې خوامو ځمکنۍ بشپړتيا ګواښي.

لومړی: ځمکنۍ بشپړتيا.

دويم: تجارتي ليوالتيا.

دريم: د تيلو، غازو او د نورو توکو زېرمو ته د زبرځواکونو رسېدل.

زموږ ځمکنۍ بشپړتيا ته هغه وخت خطر پيدا شو چې کله د انګريزانو او روسانو ترمنځ د سيمي او واک د پراخولو لپاره رقابت او هڅي ښې ګرمي وې. انګريزان چې پر ډيرو خپلواکو هيوادونو يې

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

خيټه اچولې وه او د هغه وخت او تاريخ تر ټولو ستر ځواک وو، په نولسمه پيړۍ کې د هند تر تودو اوبو پورې ورسيدل آن د افغانستان ځيني سيمي يې تر ستوني کښته کړي. په مليونونو انسانان يې ورک او تر خاورو لاندې کړل، روسانو چې د هند تودو اوبو ته يې سترګي ختلي وي د افغانستان بل اړخ ته د مستۍ وزرونه تر پول، هغو به د افغانستان واکمنان د انګريز يا پرنګي مقابلي ته هڅول، د مرستي وعدې به يې ورسره کولې، مګر د سختۍ په وخت کې به يې لاسونه ليری تر شا ونيول او بې وسه افغانان به يې د انګريز د طوفان مخي ته يوازې پريښودل. خو بيا هم انګريزان په دغه هيواد کې په ارامه پاته نشوه. د هغو سترو يرغلونو ته په زغرده جواب ورکول شو. د هغو هدف ته ښه راغلاست ونه ويل سو. افغانانو د خپلو وينو په بدل هغو ته ماته ورکړه. مګر له بده مرغه چې کله امير عبدالرحمن خان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۸۸۰ میلادي کال د انګریزانو په توافق او په شرائطو منلو سره د افغانستان ګوډاګی دوله او خاین آمر پاتیږي، هغه د مریتوب ځینو توافقاتو ته زړه ښه کوي، د هیواد د زرګونو شهیدانو پرسرونو پښه ږدي او نورهم افغانستان د دښمنانو په دامونوکې ښکېلوي.

عبدالرحمن خان په لاندې موادو قرارداد لاسلیک کړی وو

لومړی: دا چې د هېواد دننه ماتې خوړلي انګریزان به دافغانستان له خاوري سالم هندوستان ته ستنیږي. افغاني مجاهدین به په هغو باندې حملې نه کوي.

دویم: افغانستان به پرته له برتانوي استعمار څخه له بل هیڅ هیواد سره سیاسي اړیکي نشي ټینګولای.

دریم: لوی کندهار او د هغه مربوطات به د بل واکمن تر واک لاندې راځي.

څلورم: د جنوب ځیني هغه سیمې چې د اوسنی کرښې په هغه بله خواکې پرتې دي خپله د انګریزانو تر واک لاندې پاتیږي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې سره خوندي دي

پنځم: کوم ترون چې وړاندې له امیر محمد یعقوب خان سره د ګندمک په نامه شوي دی د راتلونکي لپاره به د اعتبار وړ وي.

دا هغه بدمرغه موافقه وه چې افغانستان یې پر څو ټوټو باندې وېشلو ته برابرکړی وو، چې په هغه کې د افغانستان زړه کندهار هم شامل وو. خو کله چې انګریزانو د خپل پلان مطابق عملي قدم واخست له نیکه مرغه د لوی کندهار د میوند په سیمه کې د طالبانو له مذهبې مقاومت سره مخامخ شول او د درنو تلفاتو په ورکولوسره یې ماته وخوړه. که نه اوس به لوی کندهار هم د عبدالرحمن د موافقې پر اساس د افغانستان برخه نه وای. مګر د انګریزانو د ماتې سره سره بیاهم ځیني سیمې د انګریزانو تر واک لاندې پاتې شوې.

له وخت څخه په ګټه اخستلو سره په ۱۸۸۴ میلادي کال کې روسانو د افغانستان په شمال ختیزو سیمو کې بریدونه پیل کړل، چې د هغو په نتیجه کې یې مرو او د پل خاتون سیمې لاندې کړې. د دویم ځل لپاره یې په ۱۸۸۵ کال یې ایماق، پنجده، اق تیپه، چمن بید او چشمه سلم په زور ونیول چې تر اوسه پوري دغه سیمي د افغانستان له واکه وتلي پاتي دي. همدارنګه انګریزانو په ۱۸۸۵ کې هژده ناو او
د ایوبې پراخي سیمي او کاریزونه، په ۱۸۸۸ کې نمکسار او د سیستان زیاتي سیمي، په ۱۹۰۵ کې د هلمند د اوبو د سیستان دریمه برخه له افغانستان څخه بېله او ایران ته یې ورکړه، همدارنګه یې خپله د ډیورنډ د ناولي او ناروا تړون له مخي په ۱۸۹۳ کې پاته افغانستان پر منځ دوه ټوټې کړ، د ډیورنډ د کرښي جنوب او جنوب شرقي ټولې سیمې یې په خپل قلمرو ورګډې کړې او اوسني نیم افغانستان همداسې د جنجالونو پیټی پاتې شو.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې سره خوندي دي

تر څه لږ ارام وروسته بیاهم د افغانستان او نوي پاکستان ترمنځ لانجي رواني وي. د پښتونستان خبره د ډیورنډ د کرښي پر سر ناندری، مصارف او مشاجري تر حده تیري شوي. دا موضوع لاسره سوې نه وه چې د برتانیې یاانګریزانو د وحشت زخمونه جوړسي په ۱۳۵۷ لمریز کال سره پوځ او سره ښامار افغانستان ته غاړه اوږده کړه، داخلي مزدورانو ورسره مرسته وکړه. د لږ وخت لپاره یې د افغانستان پر ټوله خاوره منګولې ټینګې کړې، د کریملین د پلان له مخي افغانستان د انحلال په صورت کې د شوروي اتحاد شپاړسم جمهوریت بلل شوي وو، افغاني ملحدو ګوډاګیانو چې په دې هکله د دوی په راوستلو کې مرسته کړې وه دیته ډیرلیواله وه، خوشحاله وه، انتظار یې کاوه چې د شوروي ملحدي اداري په عقیده کې ورګډ

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي او افغانستان د شوروي اتحاد يوه برخه وګرځوي داچې په نتيجه کې يې څه بدرنګي دوی ته پيښه شوه او څه غميزه يې افغانستان ته راوړه، ډېر مجاهدين او هيوادوال لا اوس هم ددغه حالت شاهدان دي.

له بده مرغه د روس ترماتي وروسته افغانستان يو ځل بيا د يوي لويې لوبې ډګر وګرځيد، پاکستان، ايران، ازبکستان، تاجکستان، هند، ترکيه اوروسان د لوبو په ګټلو او بايللو کې ښکيل شوه. د ليري او نژدې پټو او ښکاره لاسونو ښکيلتيا يو ځل بيا د هيواد ځمکنۍ بشپړتيا او ملي وحدت ته ګواښ شو، د دغه هيواد د اولسونو په منځ کې د ژبې، سيمي او قدرت لپاره بېلتون ته لمنه ته ووهله شوه، د لږکيو او ډيرکيو خبره جوړه شوه، ايتلافونه او اتحادونه تقويه کړل شول. په مستقيم ډول د ويش او تجزيې خبري د ميز سر ته راغلي، د راتلونکي افغانستان د تجزيې او ټوټه کيدو نقشي په بهرکې جوړي شوي، د مځکي پر ويش لا خبره سرته نه وه رسيدلي، چې يو ځل بيا د امير عبدالرحمن خان غوندې د قدرت د ساتلو لپاره د افغانستان پر ځمکنۍ بشپړتيا د سودا او پېر او پلور خبره توده شوه. له نيکه مرغه په کال۱۹۹۴م.کي د طالبانو په ناڅاپي راټوکيدلو سره خبره پر بل مخ واوښته اود افغانستان له سياسي خلا څخه ناروا او ناوړه استفاده په ټپه ودرول شوه.

له بده مرغه چي په دغه پاڅون سره هم افغانستان ته کامله سوبه په برخه نشوه، د کفري نړۍ لخوا د ملګرو ملتونو په مرسته افغانستان کاملاً په انزواکې واچول سو. اقتصادي او سياسي پرمختګونه په ټپه ودرول سوه، څو د پاکستان په مخلصانه مرسته افغانستان د ۲۰۰۱ کال په دسمبر کي يو ځل بيا د يهودو د پلان مطابق د متحدو انګريزانو منګولو ته ولويد. سياسي او اقتصادی

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

پرمختګونه د بهرنيو هيوادونو په منافعو پوري وتړل شول، د افغانانو د وژلو، توهينولو او بندي کولو هنګامه په يوه او بل نامه سره توده او ګرمه روانه شوه او لاتراوسه دا هنګامه هماغسي ګرمه روانه ده. افغانستان او افغانان دغشو تر تيرو څوکو تيرشول او تيريږي. د کلستر او کروزو بمونه مولا اوس هم کلي اوکورونه له بيخه باسي، هم مړه اوهم پړه بلل کيږو. هيڅوک مو فرياد او ژړاته غوږ نه نيسي. خپل د رمو سپي مو د پرديو ليوانو په خدمت کې راغلي دي، وژل کيږو موږ، خوند بل څوک تري اخلي. دا چې دا بې رحمه ميچنه به ترکومه زموږ سرونه ميده کوي الله ته معلومه ده.

دويم تجارتي ليوالتيا:

لکه څنګه چې مو وړاندې يادونه وکړه داچې افغانستان د ختيځ، لويديځ، جنوب او شمال ترمنځ د اړيکو د ځمکني پيوستون څلور لاري يا په بله اصطلاح د پله حيثيت لري له همدې کبله د دغې سيمي اهميت د څلورو خواوو پر اقتصادي ارزښتونو باندې مثبت اثر غوځوي. همدارنګه د دغه هيواد بې ثباتي د څلور خواوو پر اقتصادي ارزښت ياتړاو منفي اثر غوځوي، لکه څنګه چې د دغه هيواد منفي او مثبت اثرات د ټولې سيمي لپاره ارزښت لري همدارنګه دا ارزښت څو برابره دافغانستان لپاره ارزښتمن جوتېدلای سي چې د اقتصادي او سياسي پلوه تري په پراخه پيمانه ګټه اخستلای شي. په نړيواله توګه

د تجارت پياوړي کيدل افغانستان د يوه ښه کريډټ څښتن کولای شي او د دې پر ځای چې د تل لپاره د ګاونډيو محتاج اوسي او هميشه يې تر ژوبلي ګوتي ونيسي برعکس اوښتلای شي چې دا به د افغانستان لپاره په ملي استقلال او ځمکنۍ بشپړتيا، متقابل احترام او د کورنيو چارو په نه لاسوهنه کې مثبت رول ولري، له بلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوا به نړیوالي تجارتي څانګي او دفترونه د افغانستان دننه فعالیت پیل کړي. له دې سره به افغاني تجاران په بین المللي معیار د اعتبار وړ وګرځي. د دې سره سره کیدلای شي چې په تدریجي ډول افغانستان په نړۍ کې د بین المللي تجارتي مرکز په توګه وپیژندل شي. همدارنګه کیدلای شي ګاونډي هیوادونه ورسره د پیاوړي اقتصاد څښتنان شي او دا سیمه به یوه ارامه امینتي سیمه وګرځي.

سره د دې چې ګاونډیان او نړۍ د دې خبري په دې اهمیت ښه پوهیږي او په ارزښت یې ترموړ هم ښه خبر دي مګر ځیني اندیښني، انساني حرص او تمایلات پکښي شته چې د دې پرمختګ په وړاندي ستونزي راولاړوي ترڅو دغه کریډټ د افغانانو په برخه نشي. همدارنګه د افغانستان د استقلال پر سرلوبه روانه وساتل شي.

افغانستان چې دامهال د وچي ځمکي کور دی اوبو ته د رسد او تجارت خپله مستقله لاره نلري. له همدې کبله له نړیوالو تجارتي

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

اسانتیاووڅخه بې برخي پاته دی. دغه هیواد خپله اړتیا په لنډ بازار کې له پاکستان او ایران څخه پوره کوي، په لوی بازار کې هم په ترانزیتي توګه د دغو هیوادونو له بحري حریمه استفاده کوي. که څه هم په دې تجارت، راکړه ورکړه، ټیکس او ټرانسپورټ کې به ټولي سیمي ته ښیګڼي په لاس ورځي، خو د ګاونډیو ځیني ترینګلتیاوي هر وخت افغانستان په انحصار کې ساتل غواړي چې کله کله سیاسي بوختیا هم د دغه پرمختګ سبب ګرځي.

افغانستان لکه څنګه چې له ډیره وخته د کوم قوي سیاسي قوت خاوند نه وو او نه اوس د یوه سیاسي قوت وړتیا لري، نو له دې امله د ښه مارکیټ د اوږده احتیاج تر تاثیر لاندې راوړل کیدونکي هیواد پاته کیږي. له بلي خوا د بهرنی مارکیټ په اصالت کې همیشه ستونزي لري. زما په یاد دې چې د پاکستان حکومت زما د سفارت

په وخت کې چې ۲۰۰۰او۲۰۰۱ میلادي کال په بر کې نیسي د وه ځلي پاکستان د افغانستان د سوداګرو پر ترانیزیتي مالونو بندیز ولګاوه، یو ځلي پر اوولس قلمه او بل ځل پر شل قلمه باندې داعمل پلی شو چې په هغه کې تیلفون، ایرکنډیشن اونور برقي الات او اجناس شامل وه، ایران هم څو ځلي خپل بندرونه د تجارانو پر مخ وتړل د پاکستان او ایران د دې ناقانونه اعمالو په نتیجه کې د کراچي او بندرعباس په بندرنوکې افغاني سوداګروته د ۱۸۰۰ میلیونو امریکایې ډالرو په ارزښت تاوان ورسید. ځکه د هغو مالونه یاخراب او ډیمرج سوه یا د وخت په تیریدو سره ایکسپایر شوه. سره د دې چې د بین المللي اصولو او قوانینو له مخي باید د داسې پیښو تاوان ورکول سوی وای باید کله هم د ګاونډی هیواد له جغرافیایې نیمګرتیاوو څخه استفاده ونه شي او تر ژوبلي ګوتي ونه نیول سي. د دې هیواد سره د ظلم نور

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

ډېر موضوعات پیښ شوي دی. بیا وزته هیڅ التفات نه دی شوی. ایران هم د افغاني تجارانو پر مالونو خو خو ځله بندیز ولګاوه ، څو ځله یې د افغانستان د روابذو په ترینګلتیا سره خپل سرحدونه په ټپه وتړل چې په دې سره د خلکو مالونه یا خراب او یا ببخي ډېر تاواني سول.افغانستان په داسې کمزوری او ضعیف دریځ کې خپل اعتبار ته وده ورکوي چې له پیړیو راپه دې خوا د افغانستان په فرهنګي او کلتوري برخو کې د دغو ګاونډیو له سرچینو الهام اخلي، د سیالۍ اورقابت په ډګر کې بې له زوره له بل هر څه څخه بې برخي پاتیږي. د دغه هیواد تجارتي ارزښت بیا هم له سیاسي جغرافیې سره تړلی دی، چې ترډیره یې شنل اړین دي. دا چې اقتصادي کمزوري د ښووني او روزنې او مسلکي روزنې په کچه کې کمښت راولي، منفي اثرات یې له ورایه تر سترګو کیږي. دغه منفي اثرات هېواد منفي لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ټېل وهي. د تعليم او اقتصاد په نيمګړتيا کې هيواد پر خپلو پښو ولاړنشي پاته کيدلای. تل بايد په يوه ناورين اخته اوسي په داسې حالت کې سيمي ته د جغرافيايي له کبله د خلکو ليوالتيا کمه وي چې تر ډيره يې اټکل کيږي، کوم چې د ګاونډيو د ترينګلتياوو سبب هم ترډيره دا کېدلای، چې کله کله د پراخ قومي جوړښت په غيږ کې د حقوقو او فرهنګ په څير د تورو لمبو پيلوځي په جغرافيايې ارزښتونو کې استعماليږي.

د تيلو او غازو شخوند اوس نورو خوړوته اړتيا لري

عربې هېوادونو په تېره سعودي عربستان د ختيزي اروپا او امريکا لپاره ځانګړې اهميت درلود. د دغو هيوادونو يا سيمي پر سر له تيرو دوو سو کلونو راپدې خوا سياسي رقابتونه ډيرګرم شويدي، خو امريکا بيا هم د سعودي عربستان د تيلو پر زيرمو خيټه اچولې وه. دوړې ژوی غوندې يې نس په ډک کړ. تر ډيره يې تر ايران او عراق په ټيټه بيه د تيلو اخيستلو ښه استفاده کوله، کله چې په عراق او ايران کې د امريکا د غرور او غلطي پاليسی او د هغو وختونو د حکومتونو

د بي وسی له امله د دوی پر ضد د استقلال په نامه انقلابونه اړين وبلل شول. همدا کار سرته ورسيد ، د ايران او عراق له تيلو څخه د نا اميدی په سبب امريکا له دغو هيوادونو سره طولاني دښمنی ته په يوه او بل نامه سره لمنه ووهله، آن تردې چې پر عراق باندې يې د مستقيم يرغل لاره پيدا کړه. د ربدره يي کړ. هرڅه يې ورتبا کړه. د بي اتفاقی تخم يې د تل لپاره پکښې وشيندی. خو د تيلو زيرمي يې ښه ورته تشي کړلي. مګر ايران لا اوس هم د انتظار په حالت کې اوسي. خو

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

د ډير استعمال او يا د ډير وخت په تيريدو سره اوس داسې ښکاري چې د خليج تيل د لويديځ لپاره د صادراتو د نه پوره کولو اندېښني پيدا کړي اويالوړو نرخونو هغوی دوارخطايي سره لاس اوګريوان کړي آن چې دساينسپوهانو او د تيلو د ماهرينو په نظر له **۲۰۲۵**څخه تر **۲۰۳۰**زيږديزکال پوري کيدای شي د خليج تيل يوازي د خليجې هېوادونو د اړتيا لپاره وکارول شي، او لويديز ته به د صادراتو لپاره کافي نه وي. له همدې کبله بايد د لويديز د اړتياوو لپاره نوي زيرمي وموندل شي همدا علت کيدلای شي د ختيزو او لويديزو هېوادونو د تيلو د کمپنيو چټکتيا او ليوالتيا د قزاقستان، ترکمنستان او افغانستان خواته ګړندی کړي وي. د ترکمنستان د صادراتو نل ليکه چې د هند تر سمندره يې د تېريدلو لاره کتلې شوي د افغانستان پر سهيل ډډه لګوي. دغه نل ليکه په ترکمنستان کي(۱۲۰) کيلو متره، په افغانستان کي(۱۶۳۰) کيلو متره او په پاکستان کي(۱۷۰) کيلو متره غځيږي. له هم هغه ځايه بيا د ښېريو د تم ځايونويا ګودرونو څخه د هند پر لور حرکت کوي. افغانستان په دغه پروژه کې له ګازو څخه پر استفاده سربېره د ټيکس وړيا ګټې په لاس راوړي او د ګازو د صادراتو آسانتياوي او وړتياوي هم ترلاسه کوي او د دې باوجود د ترانسپورتي عراده جاتو په کار لوېدل، ساختماني بوختياوي، د کارګرو لپاره د کار فرصتونه هم رامنځ ته کيږي چي د افغانستان په اقتصاد کې مهم رول لوبوي، خو دا پروژه د دغو ګټو سره سره د خنډ او ځند لپاره لاملونه هم لري، چې هغه هم د جغرافيايې سياست سره کړی اوځنځيرونه تشکيلوی، هغه کمپنۍ چې په دغو زيرمو کې پانګونه غواړي د ډير لوی نفوذ درلودونکي دي چې عمدتاً په لويو حکومتونو او په خارګرو ادارو کې اعتبار لري.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تيلو او ګازو تجارت که څه هم په اروپا او امريکا کې د شخصي شرکتونو تر نامه لاندې مخته بيول کيږي، خو په حقيقت کې حکومتونه په مستقيم ډول په دغه کاراوبارکې رول ترسره کوي. هغه څه چې د کمپنيو مطلب دی د استخباراتو او څارګرو ادارو په مرسته ورته د حکومتونو لخوا لاره هواريږي. د تيلو يا ګازو په نامه نه بلکې په يوه او بل نامه. په مستقيم اوغيرمستقيم ډول سره،کيدلای شي چې مصارف يې مستقيم د کمپنيو لخوا ورکول کيږي. د دغو هيوادونو په لويو تجارتي کمپنيو کې سياسي قوت او اغيز په کامله توګه مطرح دی چې د قوي سياسي قوت ملاتړي په برياليتوب سره مطلب ته نژدې کيدلای شي. همداسبب دی چې پوځي قوتونه هم د دې کار او ګټې لپاره خوځيدلي دي.

په دغه سياسي لوبه کې داسې معلوميږي چې اوس هم ځينو کمپنيو چې سياسي ملاتړ يې کمزوری وی ماته منلې وي که څه هم تر اوسه د دې کار پايله معلومه نده ، خو اوس هغه څه ډير زيات مهم دې چې د پردې شاته د سيمې د هيوادونو پټې انديښنې دي چې په درو مرموزو جالونوکې پټ غوندې نغښتې دې چې سپړل يې اسانه کارنه دی.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

زه غواړم په مختصر او بې تفسيره ډول هغه ته ځغلنده نظرواچوم کيدای شي نور څيړونکي ورباندې ترمانښه پوهيږي.

لومړی: د تجارت انحصار چې په سياسي فشار سره منځ ته راځي.

دويم: درغلې کول چې په اصل کې له سياست سره تړاو لري.

دريم: مذهبي او کلتوري پرمختګ ته زيان رسول.

لومړی: په ټولوعربې هېوادونو کې په ځانګړې توګه په سعودې عربستان کې د تجارت د انحصار پر سر ډيري ناندريزې لوبې ترسره شوي، چې هر وخت د سياسي قوت څخه په استفادی د خلکو او

شخصي تجارانو حقوق تر پښنو لاندې شوي، د ملت او حکومت ترمنځ بې اعتمادي اوبې باوري پيدا شوې، د پردې شاته هغه څه روان دې چې نه يې حکومت اظهارکولای شي او نه يې خلک زغملای شي، مګر په ډيره چالاکۍ سره داسې کړنو ته د بغاوت يا شرارت ټکې اسانه الفاظ دې چې له قدرت او وخت نه پکې ګټه او بده استفاده کيږي.

دويم : درغلې کول: کېدای سي داسې ډيرې بېلګې تر لاسه شوي وي. هغه کمپنۍ چې د تيلو د قراردادونو ذمه واري لري اوس مهال د کمپنيو پر ټولو عايداتي منابعو کنټرول لري، د صادراتو پر وخت د کنټرول ميټرونه د هغو په اختيار کې وي، د صادراتو کچه نه حکومت او نه هم خلکو ته معلوميږي. همدا ډول د تيلو د صادراتو پيسې له هغه هېواد څخه د باندې په بهرنيو بانکونو کې تحويليږي. ويل کيږي چې تر ډيره د دغو پيسو استعمال د حساب د واکمن په اختيار کې هم نه وي چې په عربي نړۍ کې د وروستيو تحولاتو د دې ثبوت لپاره په درځنونو اسناد را وسپړل.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

همداسې د ځينو واکمنو په درغلۍ سره د هېواد د عامه عايداتو له پيسو څخه څه اندازه يا فيصدی د بډو(رشوت) په توګه شخصي حسابونو ته انتقاليږي، چې له همدې کبله د ځينو واکمنانو په بانکي حسابونو کې له هېواد څخه د باندې په مليباردونو ډالر يا په لسګونو مليباردونه ډالر جمع شوي وي. دغه زياتې پيسې چې بانکونه استفاده ځنې کوي يوازې د دغه واکمن په حساب کې د هغه په نامه باندې وي. که چيرې هغه وغواړې خپلې پيسې له دغوبانکونو څخه بل ځای ته انتقال کړي بيا هم بايد د هغه د مصرف او تاديې لپاره لومړی پيشنهاد ورکړي. که دغه انتقال د هغو له نظر سره سمون درلود بيا به يو څه ورکوي او که يې سمون نه درلود بيا له حساب درلودونکې څخه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

تحقیق امکان هم لري چې د خپلو پیسو د لګښت پوره توضیحات ورکړي.

دریم: له ډېرو وختونو را په دې خوا په نړیواله کچه د غربي دموکراسۍ د پلي کولو هڅې رواني دي. غربی دموکراسي هغه نظام دی چې په حقیقت کې د مسلمانانو لپاره وژونکې زهرجنه دوا غونډي ده چې که یې د استعمال سره ډېر احتیاط ونه شي پخپله وژونکی یادرمل کاروونکي هم ورسره وژلای شي. دغه تقلید شوې دموکراسي هغه یوازنی نظام دی چې د مسلمانانو په لاسونو باندې د اسلام جرړې باسي او د خدای پر ځمکه باندې د خدای نظام ناکافي او د اجتماعي ژوند د اړتیا وو سره ټکر تعبیر وي.

دغه بې جلوه دموکراسي داسي یو نظام دی چې د فحش او منکراتو په تدریجي تعمیم سره د اسلام سره مقابله کوي. هم دارنګه د داسې دموکراسۍ عاموالی او اعتیاد د ځینو مسلمانانو لپاره د ارتداد او د اسلام سره د نه میني او فاصلې سبب ګرځي. له ډېره وخته راپدیخوا، د رسول الله ﷻ له زماني څخه تر اوس مهاله اسلام او مسلمانانو ته په یو او بل نامه سره د اسلام د مخ نیولو، بدنامولو، کمزوري کولو هڅې په زور، پیسو، تبلیغ، شهوانیت او نورو وسیلو سره رواني وي او یا رواني دي. په هغو کې تر ټولو لوی سازش چې مثبته نتیجه یې ورکړې ده دغه ناولې نامقیده دموکراسي ده، چې د قومونو ملتونو او حکومتونو تر منځ د مذهبي درنو اختلافاتو سبب کیږي. په اوسني افغانستان او عراق کې د اشغال سبب هم په مسلمانانو کې د غربي دموکراسۍ د پلي کولو امتحاني دوره او کړکیچنه بېلګه ده چې د همدې هدف لپاره د ملتونو حکومتونه له منځه وړل کیږي، نظام او شتمنی له منځه ځي، پر کلتور، خاوره، نوامیسو باندې تیری کیږي،

د کتاب ټول حقوق له خپرندویي ټولنې سره خوندي دي

په لکونو انسانان په بمونو او باروتو وژل کیږي، زندانونو ته لیږل، توهینول خولاعادي خبره ده، خو د دې دموکراسۍ نتیجه هغه ناتار او غم شو چې جبیره یې ناشوني بریښي او نه کیږي.

څلورم: (د دغې صادرېدونکې دموکراسۍ غوښتونکي) غواړي چې دغه ډول ناولې دموکراسي په سعودی کې هم پلي کړي. دغه عناصر په ډېره بې صبری سره غواړي دغه هیواد ته چې د نړۍ د مسلمانانو مرکز دی د فحش او فساد لاره خلاصه کړي.

په ۱۹۹۰ میلادي کال کې د سعودي عربستان په هکله د غربي دموکراتانو سروې روانه وه، څو معلومه کړي چې څومره نفوس د غربي ناولې دموکراسی پلوي کوي، د سروې له مخې هغو څرګنده کړې وه چې په سل کې اویا فیصده خلک د سعودي د اوسني شاهي نظام سره مخالفت لري او ناراضه دي. نو د خلکو د حقوقو د ورکولو لپاره باید انتخابات وشي، مګر تر ډېره دا کار د سعودي د پخواني پاچا ملک فهد تر مرګه پوري وځنډول شو، ځکه چې هغه له امریکایي واکمنانو سره ډېرې نژدې اړیکې درلودې. د امریکایي واکمنانو ګټه پدې کې وه چې باید د هغه له دغه ضعیفه حالت څخه چې کوما ته ورته حالت وو استفاده شوې وای.

په ۲۰۰۴ میلادې کال کې د دویم ځل لپاره بیاسروی وشوه. دویمه سروې ښیي چې د سعودی اوسیدونکي په سلو کې شپیته برخه

د اسامه او د هغه د ورته نظر پلوي کوي. له همدی کبله دا سروې او په افغانستان او عراق کې د جنګونو او تربګنیو له کبله وځنډېده خو بیا هم د دی پروژې د پر مخ بیولو لپاره پانګونه روانه ده. دا چې کله به هغوی خپل هدف ته رسیږي والله تعالی اعلم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم: غربي دموکراسۍ اخلاقي فساد ته دومره وده ورکوي لکه د پسرلي باران چې ښېرازي مځکې او کرلي کښت ته وده ورکوي، د اسلام د بشپړ چوکاټ د ماتولو لپاره دا ترهرڅه موثر انتخاب دی چې د بشر او بیان د آزادۍ په نامه منکرات او شهواني فواحش په قانوني توګه مروج کېدلای شي. له بلې خوا د الهي احکامو حدود چې د زنا ، شرابو، لواطت، تبرج او داسې نورو د مخنیوي لپاره وضع شوي په بشپړه توګه له منځه وړلای شي.د دې ترڅنګ د نورو غیر اسلامي ادیانو لپاره د فعالیت لاره هوارولای شي، څو مسلمانان د عزت، مال او نورو امتیازونو په ورکولو سره ارتداد ته وبلل شي، چې د یهودیت او نصرانیت او نورو ادیانو شعائر په اسلامي هېوادونو کې په تدریجي ډول خپاره شي. د بشري او انساني حدودو څخه پر هغه لوري پرمختګ وکړي چې د هغو داوږدې مبارزې ستر هدف دی.

څو ورځې وړاندې مې په یوه اخبار کې د یوه ځوان هلک کیسه ولوستله کوم چې د ایډز په ناولې ناروغۍ اخته سوی وو. هغه د خپل رنځ د ورپېښېدو علت روښانه کوي او وایي چې ده په هغو دوو نجونو باندې باور کړی وو چې ده ته یې اطمینان ورکړی وو چې ګواکې هغوی له ده نه پرته د بل چا سره جنسي علاقه نه لري. هغه وایې ما هغو ته زړه ورنژدې کړ او بې دریغه مې له هغو سره زنا کول، خو کله چې زه په دغه مهلکه ناروغي اخته شوم هغه وخت راته معلومه شوه چې دغه دوې نجونې بدلمني او فاحشې نجونې وې. همدغه د دوی کاروبار وو. نو ځکه ده پر دې ناوړه کار ارمان کاوه او پښېمانه وو. خو د ده دغې پښېمانۍ هغه ته هیڅ ګټه نسوای رسولای.

په یوه بل اخبار کې مې څو مرکې د شرابو له معتادینو سره ولوستې چې هغوی څنګه په شرابو روږد شول، چېري شراب پیدا او

وموندل شول او بالاخره اوس څه کیفیت ورته پېښ شوی وو. یو تن د عبدالهادي په نامه د خپل ځان کیسه روښانه کوي: د هغه په قول د ده پلار به هر وخت له ځانه سره یو بوتل راوړی.د هغه شربت به یې څېښله، خو زه به یې د دغه بوتل څخه منع کولم. کله چې مې یوه ورځ په کور کې پلار او مور دواړه نه وه، ماله دغه غیابت څخه استفاده وکړه، هغه بوتل مې پیدا کړ او له هغه څخه مې څه شربت وڅښل، خو هغو شربتو زه دومره بې هوښه کړم چې په ځان باندې نه پوهېدم. کله چې پر هوښ راغلم په یوه کلینیک کې بستروم. زه تر روغتیا وروسته بیا د هغه بوتل په لټه کې شوم چې یو ځل بیا د هغو مزه وڅکم. هغه زیاته وي چې ما به تردي وروسته همیشه خپل پلار څاره چې له کومه ځایه شراب اخلي او په څه ډول یې تر لاسه کوي او د چا سره کښېني؟ په هر صورت د وخت په تېرېدو سره مې د شرابو د پلورلو ځای پیدا کړ او اوس دادی دغسې معتادیم. له دې څخه څرګنده سوه چې دده د روږدېدو علت د ده د پلاراعتیاد وو.

یوه بل کابلي ځوان د یوې مرکې په جواب کې ویلي وه، چې د ده په قول طالبان ډېر بد خلک وه. له مورږ څخه یې آزادي سلب کړې وه، خو له کله څخه چې طالبان تللي دي د هغو د نظام په بدل کې دموکراسي راغلي او مورږ ته خپل حق راکول شویدی. مورږ اوس بشپړ آزاد یو د هیڅا پروا نه لرو، زه اوس د خپلې انډیوالې یاګرل فرینډ سره پارک ته ځم. کله ناکله د هغې سره یو ځای پغمان، قرغې او د سالنګ لوري ته ځم، یو له بله مینه سره کوو، په میلو کې خوند سره اخلو، میلې او تماشې کوو. په دې توګه هغه په خپل دغه فاحش او منکر عمل خوښ وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي او دې ته ورته ډېر شيان د اوسنۍ دموکراسی له امله په افتخار سره په مطبوعاتو کې ليدل کيږي چې هم خلکو ته پر فساد، فحشا او منکراتو جرأت ورکوي او هم ناخبره خلک ورسره روږديږي چې د داسي هر عمل سره مذهبي او ديني حيثيت ته تاوان رسيدلای شي. دلته چې اوس په خورا لوړه کچه د داسې قصدي اعمالو بيلګې ښکاره کيږي وړاندي وهم اوشک يقين ته رسوي چې په نتيجه کي له داسي عمل څخه يوه مغلقه او لا ينحله ستونزه جوړيږي.

دويم: دا چې په غربي نظامونو کې دموکراسۍ له هغه څه سره مطلق توپير موندلی دی چې په اوسنيو اسلامي هېوادونو کې نوي اوتازه راټوکيدلې ده. د بشر ازادې په منجمد انحصار کې راغلي، په انتخاباتو کې درغلي کيږي خلک په پيسو رانيول کيږي، هغه څوک چې د غرب د نظرياتو تاييد کوي د پيسو په زور او يا په کمو رايو سره بريالی کيدلای شي او هغه څوک چې د غربي نظرونو سره مخالفت لري يا په

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

انتخاباتو کې حق نه ورکول کيږي يا که چاته حق هم ورکول شي، نو د هغه

د بريالیتوب چانس به ډېر کم وي، دموکراسي چې د خپلو پالونکو لخوا د بشپړې ازادۍ په شعار سره بدرګه کيږي تر ډېره د غربي نظرياتو تابع ده. که ضرورت پيدا کيږي نو د معصومو انسانانو وژل او ترورول هم دهغو د تعريف له مخي د آزادۍ مانا لري او د هغو په اند يوه مباحه لاره بلل کيږي. اوس چې ناوړه او ناروا دموکراسي د غربي نظريې د پلي کولو لپاره د افغانانو د وينو په بهيدلو عملي کيږي، هره ورځ د دغه نظام

د راوستلو لپاره په سلګونو مسلمانان وژل کيږي، په جوپو جوپو نور مسلمانان د وطن پريښيودلو ته مجبوره کيږي. د داسي امريکايې دموکراسۍ به څه مانا او څه به يې ګټه وي؟؟

باندنی او کورني سياستونه او پاليسۍ

له بده مرغه ويلای سو چې د افغانستان کورني او بهرني سياستونه ډېر وخت متضاد سياستونه وي. په ډېرو مواردو کې د تفريط او افراط سياستونه روښانه کوي. تر ډېره بهرنی سياست د افغانستان په اوږده تاريخ کې د مختلفو اشخاصو لخوا منحصر تاريخ لري، ځکه چې د بهرنيو مستکبرو امپراتوريو له مزاج سره په سترتوب

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

دکې د ليوالتيا او بشپړتيا په سبب د حريت چانس ډيرکم لري، ديو معتدل سياست چې د افغانستان د ټولو حقوقو رعايت په نظر کې ونيسي ډير کم تر سترګو کيدلای شي. که څه هم په لومړي او دويم نړيوال جنګ کې د افغانستان بهرني سياست پر عدل او انصاف ولاړ او مستقله پاليسي يې درلودله، مګر تر ډېره دغه دريځ په اعتدال پاتي نشو.

د دې کار يو عمده او لوی دليل د افغانانو بې حده او بې اندازې خوشباوري ګڼلای شو چې هر وخت د افراط خوا تعقيبوي. کله چې يو افغان که څه هم د لوړو زده کړو او تجربو درلودونکی وي يا له لوی مسلک سره اشنا يا د افغانستان د يوه لوی پوست مسؤوليت لري. بدبختانه کله چې د بهرنيو هيوادونو په سياست کې ورښکيل شي له دومري خوشباورۍ څخه کار اخلي چې نژدې د يوه هيواد له رسمي پاليسی سره په ټکر کې را شي او که چيري د يوه بهرني هيواد په ښو

(c) ketabton.com: The Digital Library

روابطو کې ورداخلېږي نو د روابطو په وړاندی چې متقابل احترام دی د دوستی په وړاندې ډېر ښوییږي ان تردې چې دیوه هیواد په ښو اړیکو کې خپل توازن له لاسه ورکړي. داسې بې اندازې خوشباوري او خوږتیا چې بالاخره یې د خوړلو سبب ګرځي او ګرځیدلي، داسې خوشباوري او خواخوږې چې د خپلو هیوادوالو د ارادو او هیلو پرخلاف د پردیو رضا لټوي ، داسې خوشباوري او خوږتیا چې هغه دوست یې په دې لټه کې شي چې پر هیواد او خلکو یې د یرغل لاره هواره کړي.

که د افغانستان پر اوږده تاریخ ځغلنده نظر واچوو بیاهم په نژدې تاریخونو کې د لیري تاریخونو بېلګي او تیروتني موندلای شو چې لا تر اوسه پورې زموږ هیواد او هیوادوال یوازې نه چې د تیروتنو جبران نشي کولای، بلکې تر اوسه پورې یې د قربانۍ هدف ګرځیدلي دي د مثال په توګه انګریزان د افغانستان تر پولو پورې په ګرندي بریالیتوب سره راورسیدل د خلکو په وینو کې یې د خپل غرور بیړۍ د هدف تر ساحله په چټکتیا سره روانه وساتله، دلته د ملتونو اراده، د جهاد او استقامت په لوري ښه ننګونه وه چې دري ځلي یې د خپلې مبارکې ارادې په اظهارولو سره خپلواکې ونه بایلله، حکومت په بشپړه وفادارۍ د افغانستان د ځمکني بشپړتیا او استقلال په هیله په نه ستړې کیدونکي توګه قرباني ورکړه. له خپل هیواده یې دفاع وکړه، په خپلو وعدو او وظائفو کې رشتیني پاته شول، انګریزان یې د درنو تلفاتو په ورکولو سره مات او وشړل. شرمیدلې یې له خپله هیواده وایستل. مګر بدبختانه د حکومت د بهرني سیاست واکمنو دشهیدانو مبارکې وینې هدر او په اوبو لاهو کړې، په لږ رشوت او بډویې چې د هغه ۱۲ لکو تر ۱۴ لکو کلدارو پورې ورکول سوي دافغانانو په وینو ګټلي افغانستان یې یوځل بیا د انګریزانو په واک کې ورکړ، د انګریزانو د ناوړو ارادو او

قوي ښکار په دام کې ولوېدل، هر څه یې پر ځانونو ومنل هرڅه یې له لاسه ورکړل. ترڅو د محدود وخت لپاره د قدرت او فحاشۍ په هوس او نوش کې مست اوسي، شراب او کباب تر کومې تیر کړي، له ډېرو او ښایستو ښځو خوند واخلي، په عیاشۍ ژوند وکړي، د شهیدانو قرباني، د خلکو کلکه اراده، د کونډو او یتیمانو کړاوونه هیر کړي.

دویم مثال د بېلګي په توګه د کمونستي ښامار په منګولو کې ښکیلتیاده، کله چې امان الله د خپل پلار تر مرګ وروسته د افغانستان د استقلال د استرداد دعوه وکړه د هغه په دغه میړانه سره افغانانو ګڼله چې هغه د استقلال او خپلواکۍ په ګټلو سره د دغه هیواد د خلکو او شهیدانو ارزو پوره کړه او نور یې ګواکې افغانستان خپلواک هیواد کړ، له بده مرغه لږ وخت وروسته بیاهم د مذهبي او کلتوري پلوه بې پروايۍ، غربي کلتور ته ګرندي رجحان د خلکو د ارادو سپکاوي د هغه د قدرت ټغر هم ورټول کړ. بهرنی سیاست د خلکو له احساساتو سره په ټکر کې راغی، چې په تدریجي ډول یې لویو غمیزو ته لاره پرانستل.

د بهرنی سیاست مانا او مفهوم څه دی؟ دلته د دغه سیاست په کولوسره پنځه عمده څیزونه د بنسټونو په توګه په نظر کې نیول کیږي.

لومړی: د ګاونډیو هیوادونو سره ښې اړیکې او متقابل احترام ،

دویم د بهرنیو ستونزو له معیارونو څخه پوهاوی او خبرتیا ده ترڅو ټول ملت ویښ او باخبره وساتل شي.

دریم: د نړۍ د نوو او زړو انکشافاتو څخه په بشپړه توګه استفاده کول.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي
د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم. په بهرنی سویه باندي د خپل هیواد د استقلال له ساتلو سره سره د کلتور او مذهب سالمیت ته پوره پاملرنه.

پنځم: په بهرنیو هیوادونو کې د خپلو اتباعو د حقوقو دفاع او د هغو د سر او مال ضمانت کول.

داسي نور جزئیات چې په تجارت، قرارداد، تعلیم او تربیه،کدري روزنه، قرضه او کمک، پوځي عسکري روزنه او لاس ته راوړنه ټول تر یوه قانوني چتر لاندې په هغو پنځه څیزونو کې همړغي ده، دا او دې ته ورته سیاست او پالیسي د هر هیواد لپاره اړینه ده چې پرې ملامتیا نشي ویل کیدلای، دلته دا خبره ډیره ضروري ده چې د هر بهرني تماس په ترخ کی ټول کورني ملحوظات او ارزښتونه په پام کی ونیول شي تر ټولو ضروري داخلي همفکري اوننګونه ده چې ټوله هیواد له هغه سره په بدمرغي اوښتلای شي، په ټولو بهرنیو پالیسیو کې دومره احتیاط پکار دی چې له هرې کړنې سره د اولس اراده په نظر کې ونیول شي ترڅو ښه پاکه لاره په وړاندي صفا وبریښي هم هغه تګلاره عملي کړای شي مګر زموږ په بهرني سیاست کې څو عمده مشکلات دی چې موږ یې همیشه قرباني ګرځیدلي یو:

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

لومړی: ښوونه او روزنه

دویم : د بهرنیو سازمانونو رنګ او ډول

دریم: د هیواد دننه د بهرني کلتور وده

څلورم: د مسؤولو اشخاصو خوشباوري

پنځم: د ښو اړیکو په خاطر له یوه بل هیواد سره په کلتوري شکل نارښتیني چلند.

لومړی: تعلیم او تربیه تر ټولو مهم عنصر دی چې په هر وخت کې د هیواد او نوي نسل مستقبل ورباندې ولاړ وي او د ښه او سوکاله ژوند لپاره غوره پرمختګ ورباندې کیدلای شي، د تیر څه په تعقیب

د راتلونکي لاره ښه څرګنده شي او دا تر ټولو ضروري ده چې د یوه ښه بنسټ سره نوي انکشاف بې خطره رامنځته شي، د تعلیم او تربیې ننی ستونزي مو په لومړي څپرکي کې ذکر کړې. د یادوني وړه چې بهرني هیوادونوته د زده کونکو د لیږلو ستونزه یوه عمده ستونزه ده دا ستونزه کیدای شي لائقو استاذانو یا د عصري او نوو تجهیزاتو د نشتوالي له کبله وي. د نویو تجهیزاتو په بشپړتیا سره د لوړوزدکړو دپوهنتونو نیمګړتیابشپړه کولای شي دغه نیمګړتیازده کونکوداړتیا لاره پیدا کوي چې شاګردان یا زده کوونکي دلوړوزده کړو لپاره خپل هېواد ته د خدمت په موخه نورو هېوادونو ته په رسمي یا غیر رسمي ډول استول کیږي چې د افغانستان اساسي ستونزي له همدې ځایه راولاړیږي. د وخت په تیریدوسره پاړسوب پیداکوي.

دغه ستونزي څو برخي لري. زه دلته غواړم د هغو دری برخي

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

راوسپړم: لومړی هغه ځوان زده کونکی چې په اسلامي روزنه سره پوره نه وي روزل شوي هغه خالي ذهن وي په لږ وخت کې د خپل ځان لپاره د بل هېواد مفکوره او د ښوونکي عکس خپلوي زده کونکی په دغه تقلید سره له اسلامي مفکوري سره نور په واټن کې راځي.

دویم: زده کونکی تر ډیره د هغو مفکورو سره اشنایې پیدا کوي چې اسلام ورسره ټکر لري. هغه به د بهرنیو سازمانونو له مېلمستیاوو څخه خوند اخلي بالاخره هیواد ته د راستنیدو سره سم یونا اشنا فکر ته کارپیل کوي. البته موږ د داسي ډیرو بیلګو شاهدان یو.

دریم: هغه زده کونکي چې د بهرني تعلیم وس او توان نلري په خپل ځان کي د مایوسی اوکمی احساس کوي که څه هم د هغه لیاقت ترهغه بل ډیرښه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تعلیم او تربیې جرړې (ریښې) خو لا تر هغه څه پورې ډېره ځانګړتیا لري چې د هغه هیواد د مفاداتو او کلتور وده په نظرکې ونیسي. په بهرنیو هیوادونو کې په لویه پیمانه د شتمنو کورنیو زده کوونکي روزل کیږي یا د لویو منصبونو د درلودونکو اولادونه وي، طبعاً د داسې اشخاصو اولادونه په سیاسي زده کړو کې ډېره برخه اخلي یا د هغو پلرونه او میندې هغو ته دغه انتخاب کوي یا د میراث په ډول د هغوی لیوالتیا د سیاست سره وي. په هرصورت کله چې په بهرنیو هیوادونو کې د بریالي سیاست په لټه کې شي، نو د ټولو سازمانونو سیاستونه مطالعه کوي. د هغو ایډیالوژي یې په دماغ کې ځای نیسي، یا د کوربه هیواد له روان سیاست نه رنګ اخلي چې په همدې توګه د خپل مستقبل لپاره د خپلې خوښې انتخاب کوي،

د مثال په توګه که یو زده کوونکی په روسیه کې زده کړه کړې وي

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

هغه د ځان او هیواد لپاره کمونستي ایډیالوژي انتخابوي، که چا په چین کې زده کړه کړې وي هغه د ځان او هیواد لپاره د کمونستی نظام بل ډول انتخابوي،که چا په اروپا یا په نورو لویدیزو هیوادونوکې زده کړه کړې وي هغه د ځان او هیواد لپاره پانګوالي، نړیوالي او کپیټالستي یا غربي دموکراسی انتخاب کړي وي او که چا په یوه اسلامي هیواد کې او په یوه اسلامي چاپیریال کې زده کړه کړې وي هغه بیا د ځان اوهیواد لپاره اسلامي نظام انتخاب کړی وی چې د دغو مختلفو مفکورو بیلوالی یو لیدلای هم نه سي او ترکیب یې بیابیلې ستونزې لري.

دویم: د مسؤولو اشخاصو نژدیوالی یا دوستي ده چې په ټاکلي ډول نتیجه له ځانه سره راوړي، خو د ناکافي تجربې او د کمي پوهنې له امله د هیواد د ټولو وګړو، کلتور او عنعناتو اهمیت یې له نظره

غورځولی وي چې په همدې توګه د توپیر خوځنده بهیر لا پسې اوږدیږي.

د بهرني کلتور وده او پایښت، لکه څنګه چې مو وړاندې د هغه ارزښت په نظر کې نیولی دلته بایدوواېوچې د نړۍ هر هیواد د خپل کلتور د ودې لپاره په نه ستړې کیدونکې توګه کار کوي په نورو هیوادونو کې خپل کلتور خپروي او هغه ته رشد ورکوي، خو له بده مرغه چې زموږ خپل کلتور د ځینو خپلو خلکو لپاره شرم او عار بلل کیږي. د دې پر ځای چې خپل کلتور رسم او رواج ته وده ورکول شي هغه شاته غورځوي. د دې دوه مثاله زه د یوه شاهد په توګه په ګوتو کولای سم. یو دا چې ما خپل زوی مکتب ته د زده کړې لپاره په خپلو کلتوري او ملي جامو کې استاوه، خو د ښوونکي لخوا په څو ځله د اخطار په ډول ورته ویل شوي چې پتلون او نیکټایې د زده کونکي لپاره اجباري کار دی. که نه نو له مکتب نه به یې اخراج کړي، دلته

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

د کلتور پر ضد عمل کول په رسمي چوکاټ کې کیږي. د دې سره سره چې نیکټایې او پتلون اصلاً د هیڅ مسلمان او افغانانو اصلې کلتور ندی چې دومره ټینګار ورباندې وشي چې یو زده کونکی یې له کبله د زده کړې له نعمت څخه محروم پاته شي دا خو لا بیل سوال دی چې افغانستان د مسلمانانو کور دی.

دریم : د اوسني جمهوري ریاست ادارۀ امور ته یو چا د دندې غوښتنلیک ورکړی وو. هغه نفر ښه لیاقت درلود، په اقتصادی زده کړو کې یې ماسټري درلوده. د دې سره سره هغه ته ویل شوي وه چې دلته پتلون او غربي لباس اجباري دی، که نه نو د ده لپاره په افغاني کلتوري لباس کې ځای نشته. ځکه هغه سړي مسنونه ږیره اوسنتي جامې اغوستې وې. دا د چارو په اداره کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره مرکزي حیثیت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې ډېر مثالونه شته چې د ډېري خریل، د بوغرې یا حجاب لیري کول او نور داسې غیر شرعي افعال پکښې حتمي بلل شوي دي. همدې ته ورته اعمال او افعال د بهرني کلتور برخه ده چې زموږ په هېواد کې زموږ کلتور ته صدمه رسوي او له بهرني کلتور نه رنګ اخلي. له بده مرغه چې زموږ د غربې کلتور پلوي افغانان یې په نه ستړې کیدونکې او نابللې چوپړ کې ځانونه په کلتوري نیواک کې اچوي.

د مسؤولو اشخاصو خوشباوري : لکه څنګه چې مو مخکې د دې خوشباورۍ تفصیل د عامو افغانانو لپاره یاد کړ، همدا خوشباوري په افغاني خواصو کې هم سته چې ډېر خطرناکه عواقب لري، د عامو خلکو خوشباوري تر چاراوکو او مسؤولو اشخاصو پوري محدوده او لیوالتیایې هم دومره مهمه وه. مثلاً ظاهرشاه چې اوسني اساسي قانون ورته د ملت د بابا لقب ورکړي دی. د ده تر شخصیت پوري داوو چې ظاهرشاه پر ځمکه د خدای د رحمت سیوري دی یا دا چې هغه

د کتابتون ټول حقوق له خپرندوی سره خوندي دي

د اووه ولیانو مرتبه لري. د هغه اطاعت فرض او مخالفت یې ګناه ده، سره د دې چې هغه ته د ملت د بابا لقب هم ورکول شو مګر هغه د مرګ تر وخته پوري د الله جل جلاله فرض حج ته هم زړه ښه نه کړ. د کابل په ښار کې یې تر مسجدونو سینماوو ته ښه خدمت کړی د هېواد تر نورو ودانیو یې د عیاشۍ حوضونه د خپلې عیاشۍ لپاره ډېر جوړ کړي وه او په مساجدو کې لکه د پل خشتي په مرکزي جامع کې د اوداسه د اوبو انتظام هم نه وو داچې ده غریب خپله د لمانځه سره څومره لیوالتیادرلوده دادده ذاتي مسؤولیت وو. همداسې نور مثالونه ډېر سته. مګر د خواصو خوشباوري بیا داسې نده د هغو خوشباورۍ ډېري خطرناکې پایلې لري لکه د تره کي، کارمل او

کرزي غوندې کړنې چې هیواد او ټولنه یې له نه جبرانېدونکو ستونزو سره مخامخ کړه، بهرنیانو ته دومره ورنژدې شول چې د هیواد د یوه وګړي وژل یاپه تورو زندانونو کې د هغو اچول د هغو حق بولي. له مغرورو، ظالمو، سرټمبه وو او وژونکو بهرنیانو څخه د توقیف یا څېړنو حق هم
د افغانانو په واک کې نسته. د دغو بې وارثو مظلومو افغانانو وینې ورته مباح ګڼل شوي. دومره خوشباوري چې په هغه چا باندې باور وکړې چې څو ځله یې افغانستان له ورکاوي اونابودۍ سره مخامخ کړې او لوی افغانستان یې په کوچني کهول بدل کړی، دومره بیاهم پرهغه چا باندې خوشباوره شي چې د افغانستان پر بدن یې د قصاب غوندې د پریکیدلو تیره چاړه په لاس کې نیولې ده دومره خوشباوره شي چې د دیني او تاریخي دښمنانو لانور هم په هیوادکې زیاتوالي او دایمي ادې غواړي، دومره خوشباوري چې د الله له لارې پرته غواړې پر بله لاره ثواب ته ځان ورسوي، هسې خوشباوري چې ناروا وو ته په اسلامي ټولنه کې قانوني بڼه ورکړي، داسې خوشباوري چې د خپلو خلکو ارادې په نظر کې ونه نیسي د پردیو ارادو ته د لومړیتوب حق ورکوي.

پنځم: د ښو اړیکو په خاطر له یو بل هیواد سره په کلتوري بڼه نا رښتین چلند کول:

د دې اړیکو بیلګې اوس هم ډېري دي او ډېري وړاندې تیري شویدي چې ډېر پراخ تفصیل ته اړتیا لري، زه دلته د لږو بیلګو په په راوړلو اکتفا کوم، دلته په ناسمه توګه بهرنیان تشویقول او هغو ته اطمینان ورکول یوه غولونه ده، چې خپل هیواد پکښې رابنکیل کړي او یا دا چې د ملت د وګړو له اعتماد څخه ناوړه استفاده او یا معامله کول چې د ملت وګړي ترې ناخبره اوسي، د مثال په توګه له

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهرنيانو سره تړون کول، خپلي خاوري ته راوستل، يا رابلل د هغو په جزئياتو هيوادوال نه پوهول، يو ناسم او نارښتين عمل دی. يا دا چې بهرني يرغلګر تشويقول هغو ته اطمنان ورکول چې د هيواد وګړي د دوی د راتګ خنډ نه ګرځي. يا دا چې د دغه هيواد اوسيدونکې ورباندې خوشحاليږي. يا دا چې ټول هيوادوال د دوی د راتګ غوښتونکي دي، دا هم يوه ناسمه او نا رښتيني کړنه ده چې په نتيجه کې د ملت ارادې ته په ډيره سپکه او بې احترامۍ کتل کيږي، د خلکو عزت او کلتور پکښې پايماليږي يا دا چې خلکو ته په دې سره اطمينان ورکول چې ګواکې بهرنيان د دوي د ارادي، مذهب او کلتور درناوی کوي، دلته د يوه مستامن په صفت اوسيږي، د هيواد په کورنيو او بهرنيو کړنو او پاليسيو کې لاسوهنه او مداخله نه کوي، يوازي د هيواد د اساسي

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

قانون په چوکاټ کې د حکومت په چارو کې ورسره مرسته کوي، د حکومت پريکړو او د اولس ارادی ته په بشپړه توګه احترام کوي، په اصطلاح د افغانستان د اساسي قانون په چوکاټ کې عمل کوي ، داهم يو ناسم او نا رښتينی عمل دی چې د شبهاتو او شکونو په توليد کې ښه زيات والی راولي، يا دا چې په اقتصادي او پوځي تړونونو کې د انحصار په شکل درغلي کوي يا داچي خپل ولس تري ناخبره ساتي يا دا چې قرضي او پورونه همداراز مرستې اوکومکونه دهېواد د ابادۍ په نوم اخلي بيا هغه پر نورو بې درکه مدارکو لګوي او بار او حساب يې پر اولس اچوي. دا هغه څه دې چې په حقيقت کې ناسمي او نارښتيې کړنې بلل کيږي. د دې يوه بله نژدې بېلګه د کمونستانو ناروا پاليسۍ وي چې پخواني شوروې اتحادته په خورالوړه کچه

خوشباوري وه، کمونستان چې شمېر يې تر ۱۵۰۰۰ پوري رسيدلي وو په نابېره توګه په ۱۳۵۷ کال د ثور پر اوومه د کودتا په ډول قدرت ته ورسيدل دا چې څومره وخت دغه چرګوټي د افغانستان په غيږ کې د بل په ايډيالوژي ستر شيوه هغه به تاريخ ته پريږدو، دلته به ددغي کودتا منفي ټکو ته ورشو.

لومړی داچې کمونستانو په داسي وخت کې کودتا وکړه چې هيواد نسبتا د پرمختګ پر لورې ګامونه اوچت کړي وه. په اقتصادي لحاظ د دغه هيواد په تاريخ کې ډير ښه پلانونه جوړسوي وه هيواد او هيوادوالو په سوله او سوکالی کي ژوندکاوه همداوخت د افغانستان د خپلواکۍ بيرغ ښه رپانده وو. که څه هم هغه وخت په نظام کې ډيري نيمګړتياوي موجودوي وې او د هغو اصلاح پکاروه. ځکه په نظام کې هغه ايډيالوژۍ ننوتلي وې چې د ځينو خلکو ياشخصيتونو احساسات يې راپارولي وه. دغه نيمګړتياوي په

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

اسلامي افکارو باندې پوره کيدلای شوې، خو په يوه کفري او غيراسلامي نظريه او فکر سره د نظام راپرځول يوه لويه فاجعه او نه جبرانيدونکی جرم وو چې په هيڅ توګه د دغي خونړۍ او ناروا کودتا ضرورت نه وو.

کمونستانو د خپلې واکمنۍ د ساتني لپاره له پخواني شوروي اتحاد څخه د مداخلي غوښتنه وکړه چې د دوی ريږديدلي او کړپيدلي پښي د هغو په مټو ټينګي کړي، څو د دوی قدرت ته بقا ورکړي او د افغانستان د مسلمان ولس د پاڅون سره خپلي ناروا دښمنۍ ته پياوړتيا ورکړي. دلته کمونستانو دوه څيزونه چې بيخي ډير مهم وه له نظره غورځولي وه: لومړی د مذهبې علمای کرامو او مذهبي چارو اهميت او ارزښت وو دويم د ملت د وګړو اراده: ځکه هر واکمن ته پکار

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده چې تر ټولو وړاندې د خپلو خلکو اراده په نظر کې ونيسي او د هغو سره د ډېرو لويو او مهمو اقداماتو په اړه سلا مشوره وکړي او د هيواد د سترو لاربښوونکو هم فکري او همکاري را جلب کړي او د هغو نظرونه په غور سره مطالعه کړي. خو کمونستانو د دې پروا ونکړه او په ډېره بې پروايۍ سره يې د مذهب او د خلکو د ارادې سپکاوی وکړ.

افغاني کمونستانو په دوو ناسمو او نارښتينو ټکو بهرني يرغلګر وغولول، لومړی د کمونستۍ بدمرغ نظام سره د افغانستان د وګړو مينه اوليوالتيا. دويم: د هغو د راتګ په اړه د افغانستان د خلکو د اکثريت توافق. د مثال په توګه هغو کريملين او برژنيف ته ډاډ ورکړی وو چې د افغانستان خلک له کمونستي نظام سره مخالفت نه لري. خلک ټوله د شاهي کورنۍ له انحصار څخه تنګ شوي دي، په ځانګړې توګه بې وزلي او غريبه طبقه خلک لکه بزګر، کوچيان او داسې نوري کورنۍ. د همدغو څو ګوډاګيو په مرسته د کمونستي نظام د ټينګولو لپاره د پخواني شوروي اتحاد زورځواکو سرو لښکرو په ډېره بې رحمی پر افغانستان باندې يرغل وکړ د دغو ناولو اشخاصو مفکوره په دغه يرغل کې مهم او مثبت رول درلود. د دې پوچ مغزو په نظر له يوه نه ماتيدونکي ځواک سره زياته مرسته کول د افغانانو هيله ده او ډېر افغانان د شوروي اتحاد د سرو پوځونو له راتګ سره مخالفت نه لري. په همداسې بلنه کې ناسم او نارښتين ويلو عمل وشو ځکه نو د سرو لښکرو راتګ او د هغو يرغل په دغه اسلامي اوسنتي هيواد کې ښه استقبال نه شو او نه خلکو ته د قبول وړ عمل وو چې کمونستانو پرې اقدام وکړ چې په نتيجه کې هم دوی او هم سرې نړۍ خورې لښکرې په غم واوښتې. استکباري قوت يې ټوټه ټوټه سو. په شرمونووشرميدل زموږ ښکلی افغانستان يې هم د ويرونو او غمونو په سيلابونو لاهو کړ.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

دويم مثال د افغانستان د اسلامي امارت دوره ده. د افغانستان اسلامي امارت د افغانانو لخوا ښه استقبال شو، پياوړی شو اوسترتوب ته ورسيد، که څه هم واکمن د ناسم او نارښتين بهير مصداق نشي کيدلای، خو په بهرنی سياست کې يې نميګړتيا ډېره وه. په عامه توګه خوشباوري چې په ټولو افغانانو کې ډېره ده، په دغه نظام کې هم د صداقت باوجود ډېره وه، چې هغه د يوه لوی مشکل سبب وګرځيده. دلته دوه لوی عاملونه بايد تر څېړنې لاندې ونيسم. لومړی خوشباوري د اسامه بن لادن او د هغه د شبکې(نيټ ورک) په هکله وه. دويم د ګاونډې هيواد پاکستان او نورو مسلمانانو په هکله. اسامه بن لادن که څه هم د رباني صاحب د حکومت په وخت کې افغانستان ته رادعوت سوی او راغلی وو، خو طالبانو ته يې د ورنژدې کيدو پر وخت يو ښه باوري تاټوبی خپل کړ. ښه کوربه ورته په خپل کورکې د ميلمه پالنې ټټر پرانستی، که څه هم اسامه مجاهد مسلمان او د افغانستان د خلکو ميلمه وو؛ خو تر ډېره يې د افغانستان د خلکو، په تيره د اسلامي امارت د محترم زعيم له خوشباورۍ او خوا خوږۍ څخه استفاده وکړه.

پاکستان که څه هم د افغانانو لپاره د هجرت د دويم کور مانا درلوده، په سخت مشکل او ډېر بد حالت کې يې د هغو لاس نيوی کړی وو، خو بيا هم پر افغانستان باندې د انحصار په لټه کې وو. پاکستان نه غوښتل چې افغانستان د يوه معتدل سياست په رڼا کې له نړۍ سره سترګې وجنګوي. پاکستان په ډېر زيات زيار سره هڅه کوله چې د افغانستان اسلامي امارت اړيکې د نورې نړۍ سره د پاکستان له لارې ترسره سي. په همدغه چوکاټ کې يې له افغانستان سره دوستي او همکاري دواړه ښودل. افغانستان هم د ګاونډې او اسلامي هيواد په توګه تر ډېره وربانديې ښه باور درلود. دويم مذهبي علمای کرامو او نورو تنظيمونو چې په افغاني معتدل نظام کې يې د

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر نه ایستلو هڅې کولې، په افغانستان کې هغه څه غوښتل چې په پاکستان کې يې نه غوښتل او يا ورسره دومره حساسيت نه ښيي. چې د غه ډول پالیسیو هم د افغانستان په وړاندی د ډېرې خوشباوری انګیرنه درلودله. له بلې خوا د پاکستان هغه حکومت چې د مشرف خبیث په مشرۍ يې د افغانستان د اسلامي امارت د له منځه وړلو لپاره د مسلمانانو په ورکړه او خرڅولو هم صرفه ونکړه، د پاکستان حکومت خپلې اډې د افغانانو او افغانستان پر ضد د امریکا په واک کې ورکړې. په حسن ابدال، تربیله ډیم، جیکب آباد او ډالبندین کې يې هوايي فضا د هغو په اختیار کې ورکړه ان تر دې لیکلو پورې چې په ۲۰۱۰کې بشپړه سوه د امریکایانو ټول بمونه، ټانکونه، ګولۍ او د وژلو او ژوبلولو نور څه هم د پاکستان له لارې افغانستان ته د مسلمانانو د وژلو لپاره راځي چې تر اوسه پکښې تر یو سل او دیرش زره کسان په همدغو موادو په شهادت رسیدلي دي داچې څومره کورونه او کلي وران سوي دي دا لا بېله خبره ده. هر هغه څه يې وکړه چې مسلمان افغانان ووژني، هیواد يې خراب شي، خلک يې بې عزته شي بیا هم ورباندې د یوې ذرې اعتماد کول دخوشباورۍ مانا در لوده؟؟.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

دریم مثال د غربي دموکراسۍ روان دوردی.

د اوسنۍ غربي دموکراسۍ په ځواکمني کي هم د ناسم او نارښتین سلوک اعمال لیدل کیږي. د لته هم ډېرې ډېرې منفورې بېلګې ترسترګو کیږي. غواړم څو بېلګې د مثال په توګه راوسپړم: لومړۍ

د دموکراسۍ سره د خلکو مذهبي او ملي لیوالتیا او مناسب وخت. دویم له بهرنیو یرغلګرو قواوو سره د خلکو توافق. دریم بهرنۍ نړۍ ته د باور اطمینان او د ستونزو له منځه تلل.

لومړۍ: دابه څومره حقیقت وي چې د افغانستان هغه ولس چې د اسلامي سپېڅلي شریعت او اسماني نظام په هیله يې په میلیونونو انسانان او ښکلي ځوانان قرباني ورکړیدي، هجرت يې کړي او د خپل ښکلی هېواد ټولې شتمنۍ يې قرباني کړي، موافق وي چې د هغو

د ټولو هیلو پر خلاف غربي ډول دموکراسي پلي شي، که څه هم افغانان له مشروع ازادی سره تاریخي لیوالتیا لري، خو د اسلام د سپیڅلي مذهب په وړاندې هیڅ ډول قانون ته لیواله نه دي. اوس به د دموکراسۍ نظام ته راشو. که په ښه غور سره وکتل شي چې د اسلام چوکاټ د احاطې په توګه درزمن اوداغي نشي نو بیا هرڅه مباح دي هیڅ مشکل نشته چې د مباحاتو پر پرانستې لاره ځانته لاسته راوړنه ولري، خو که د دې په خلاف کاروشي نو بیا به بدبختي رابخښي، هر هغه نظام چې امنیت پکښي تامینیږي، د خلکو حقوق پکښي ساتل کیږي، شرعي نیمګړتیا ونلري، په اصولو کې له اسلام سره ټکر ونلري هغه ته شرعي صبغه ورکول کیږي. که د دموکراسۍ مانااوي چې حکومت د ولس په عامه انتخاب سره وټاکل شي هم دا قانون په اسلام کې د ډیره اوږده مهاله پلي شویدی، خلفای راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین د صحابهٔ کرامو رضوان الله علیهم اجمعین په انتخاب سره د اسلام د لوی خلافت دندې ترلاسه کړیدي. مګر ښکاره فرق يې دا دی چې د غرا محمدی شریعت سره به د بدعت او یا منهي او منکر ښکارندوی نه وي. اسلام په حقیقت کې د نصرانیت او یهودیت له ادیانو سره توپیر لري. ځکه په تورات او انجیل کې له احکامو او ابلاغو پرته د یوه حکومتي نظام قانون وجود نلري، نو له همدې کبله په غربي نړۍ کې حکومت او مذهب بېل ساتل شوي، مګر اسلام

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انسانانو اجتماعي او شخصي ژوند ټول احاطه کړي او د ژوند د ټولو چارو لپاره که حکومت وي او که تجارت، دعوی وي که د بشر حقوق کافي تګلاره لري. نو په داسې شرائطو او امتيازاتو کې د دې ضرورت نشته او نه هم مذهبي علمای کرام د دې اجازه ورکوي چې
د سيکولر نظام په ډول حکومت او مذهب بيل وساتل شي.

بيا هم راځو امريکايي تقليد ته.

دغه امريکايي ميتود يا دموکراسي په هېواد کې په داسې نوم معرفي شوه، چې ګواکې د هرچا حق، د بشر حق، مذهبي حق، کلتوري حق، د ښځي او نر حق پکښې خوندي ساتل شويدي، په نهايې شکل سره به د عدل او انصاف فيصلي کيږي، هيواد ته به امنيت راځي، پر هيچا به ظلم او تيری نه کيږي. بهرني يرغلګرقوتونه به له خلکو سره
دکتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولني سره خوندي دي
د افغانستان په ابادۍ کې مرسته کوي، مذهبي او کلتوري عنعناتو ته به پوره درناوی کوي، خو دغه ژمني د عمل په ډګر کې هيڅ پلي نه شوي. دلته بيا هم د ناسم او نارښتيا ويلو عمل شوی دی. البته دا د دې لپاره چې بهرنيان دېته ليواله شي چې افغانستان د اسلام ضدغربي دموکراسۍ لپاره په ليوالتياسره اماده ګي لري او يا دا چې خلکو ته په بې مفهومه تبليغ ذهنيت ورکول شوي چې دغه دوديزه غربي دموکراسي له اسلامي او ملي کلتور سره هيڅ تضاد نه لري. يو بل علت داهم کېدلای سي چې له بهرنيو يرغلګرو قوتونو سره له ډيره وخته د افغانانو حساسيت موجود دی او موجود به وي همدارنګه زاړه زخمونه لاهم تراوسه د وينو بوی ورکوي. په داسې شرائطو کې بهرنی يرغلګر تشويقول چې ګواکې د هيواد اکثريت وګړي دوی ته خوشبين او ليواله دې

او هيڅا ته به اجازه ور نه کړي چې د بهرنيو يرغلګرو په وړاندې لاس، پښه او خوله وخوځوي، داهم د نه رښتيا او ناسمو ويلو ناکامه پاليسي وه چې د ملت د ارادې په مخالفت کې لټول شوي وه.اړينه ده چې دلته دا متل هم وويل شي (زورغونډۍ هواره وي).

يو بل کار چې اوس تازه کمپاين ورته پيل سوی دی هغه د امريکا د وينو خوړونکو يرغلګرو دايمي اډې دي ، څنګه چې دا اوسنی قدرت د بهرنيو کمپنيو او انجوګانو د پخوانيو کارمندانو او شمالي ټلوالي سره دي چې اکثريت بهرني تابعيتونه لري غواړي د دغه قدرت د ساتلو او بقا لپاره د امريکا د يرغلګرو د دايمي پاته کېدو لپاره کمپاين وکړي . مطبوعات چې تر ډېره د غربيانو په پنډ او پيسو چليږي هم دې خبري ته داسي کسان د تبصرو لپاره را غواړي چې همدغه نظريات تاييد کړي داسي هم امکان لري چې د لويي جرګې په نامه يو څو معلوم کسان
دکتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولني سره خوندي دي
د بډو او پيسو په زور راولي او د ملت د نماينده ګانو نوم ورکړي او دغه ناروا پروژه ورباندي پاس کړي او بيا د امريکايانو دايمي اډوته چې
د دايمي ستونزي په معنا دي قانوني بڼه ورکړي. دا هم د ناسمو کړنو او ويلو ناکامه پروسې دي چې د خلکو په اوسنيو شرايطو کي موږ د خلکو هيڅ واقعي نماينده ګان نه لرو ، نه په پارلمان کي ، نه په جرګه کي ، نه په کابينه کي او نه هم جمهور رئيس د خلکو واقعي نماينده دی. ځکه چې هيواد عملاً اشغال دی . هر څه د يرغلګرو په خوښه اوړي او را اوړي. جمهور رئيس غريب د ناوسۍ له امله په عام محضر کي ژاړي . په هيواد کي سراسري جنګ روان دی د خلکو او حکومت تر منځ فاصله د مځکي او آسمان غوندي ده. نو څنګه ممکنه ده چې د هيواد په نماينده ګي د چا سره قرارداد وکړي . ښه به داوي چې همدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس یوازې په ورځنیو کارونو او اړتیاوو باندې اکتفا وکړي او د داسې طولاني او اوږدو قراردادونو څخه ځان وساتي کوم چې د افغانستان د مستقبل سره تړلي دي تر څو په افغانستان کې پوره امن او رشتیانې او حقیقي نماینده حکومت راځي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

کورنی سیاست

د افغانستان کورنی سیاست له ډېرو اوږدو زمانو څخه ترینګلتیا او پیچلتیا لري او په تحمل باندې نه ولاړه پالیسي د دغه ترینګلتیا کلکه جرړه ده. د انحصار او میراث یا په قومي توپیرونو کې ځان ځاني لټول شوي، د ډیرو رکنونو په مجاز کې پاینښت په ناسم او نارشتین شکل سره شوي دی دلته هم ډېر څېزونه علتونه او بیلګې لیدل کیږي چې د دغو پیچلتیاوو اسباب جوړوي، مګر زه هغه نکتې څېړل غواړم چې زما فکریې زما د لنډ عمر په لړ کې ادراک کړیدي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

هغه اته علتونه دي چې مایې تر ډیره په څېړنه کې لاس ته راوړنه او بریا موندلې ده.

لومړی د قدرت انحصار، دویم د تحمل کمښت، دریم د ضوابطو پر ځای روابطو ته ترجیح ورکول، څلورم تعصب ته وده ورکول، پنځم اداري نیمګړتیا، شپږم د اشخاصو په رجحان سره بهرنی سیاست، اووم د قدرت د ټینګښت لپاره د اشخاصو ضایع کول،اتم د قضایې قوې نه ناپیلتوب.

په قدرت کې انحصار یا د قدرت انحصار په افغانستان کې یو عمده علت دی چې تل یې د خلکو احساسات راپارولي یازخمي کړي دي. کله د یوې کورنۍ لخوا او کله د یوه تنظیم لخوا او کله د یوه سمت لخوا کله په یوه ایډیالوژي اوکله په بله ایډیالوژي سره، خو دا ټول انحصارونه که په انحصار کې انحصار وي او که په یوڅه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پراخوالي کې انحصار وي،د دغه هیواد لپاره ښه پایلي نلري، د انحصار مرض تر ډیره وخته پوري او له ډیره وخت نه په افغانانو کې یو ساري او مهلک مرض دی چې په هیواد کې یې د قابلیت او حقیقت رکن شنډ کړي او خنثی کوي یې چې په دې سره دخلکو مشروع حقوق له منځه وړي د عدل او انصاف تله کښته کیږي او یا له منځه ځي، که موږ
د دې مثالونه وګورو او بیا پرې بې پرې قضاوت وکړو، نو له ۱۸۰۰ زیږدیز کال څخه راپدیخوا بیا تر اوسه پوري په هر نظام کې دا مرض موجود وو اوس هم موجود دی بیاهم کیدای سي وده وکړي او کیدای شي بیا هم جرړي وکړي.

کله چې یو شخص په دې مانا چې کافي تجربه او پوهه لري، د علم په نعمت سره منور دی له اسلامي او ملي کلتور سره یې پوره روږدوالی ثابت شي، نو له همدې کبله خلک ورته د اعتماد سپارنه کوي او په هغه سره بسنه کوي، خو کله چې هغهٔ د مسؤولیت پیټې پر څټ واچوي بیا یې خپل حق وګڼي، د ګټلو لپاره یې خلک وژني، بندیانوي او بې عزته کوي یې. مشروع او نامشروع واړه ځانته مشروع ګڼي، منګولې په درانه پیټي او قدرت پسې لا مضبوطي او ښه ښخي کړي، آن تردې چې ورپوري ښریښې غوندې شي، روا نا روا ښه او بد ټوله شاته وغورځوي یادا چې د حکومتونو سمتونو انډول په هغه چا باندې سمبالوی او ساتي چې په قومي شکل ریښي سره ولري او په دې ډول په غولوونکې شکل سره انحصار وساتي یا دا چې یو واکمن ټولې چاري او یا ډیري مهمې چاري خپله سرته رسوي بل چاته په کې
د مداخلې حق هم نه ورکوي، یا دا چې ورسپارل سوي شخص ته په خپله دنده کې صلاحیت نه ورکوي، یا دا چې د اداري په چوکاټ کې

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

د مسؤول انتخاب د صلاحیت په نه درلودلو انحصار کیږي، د مثال په توګه یو شخص په وزیرسره نومول کیږي خو د وزارت په چارو کې دومره واک نه لري چې څومره دهغه مقام صلاحیت وي او په نامه وزیر صاحب بلل کیږي. همدارنګه معین، رئیس او امثال یې دي چې په لاندې او کښته توګه نومول کیږي، تري بده استفاده کیږي په همدې ناوړو کارونوسره د خلکو صبر او زغم تر کنترول وزي چې کله نا کله
د انقلابونو زیږنده فکرونه تولیدوي.

د تحمل کمښت، تحمل، حلم زغم او صبر دا تر ټولو غوره صفتونه دي چې په چاکې دغه غوره صفت موجود وي بې له شکه چې بې ساري نعمت دی، دنیا د تحمل او زغم یو ښه ځانګړي درس تر شا پرې ایښي دی. زغم او صبر د الله له صفاتو څخه یو عظیم صفت دی چې په مبارکو اسماء الحسنی کې هغه د ځان لپاره یو اسم انتخاب کړی‌دی، په قرآنکریم کې دغه د حلیم مبارک نوم په ډیرو مواردو کې ذکر شوی دی، چې پروردګار د خپلو د ښمنانو په موردکې هم زیات استعمال کړیدی. همدارنګه زموږ د ستر لارښود محمدرسول الله صلی الله علیه وسلم په صفاتو کې د حلم او زغم صفات ډیر زیات دي، که د حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم په مناقبو کې فکر وکړو نو ډیر ځله به په ډیرو مواردوکې له زغم او صبرنه کار اخستل شویوي، داسې ډیري بیلګې شته چې رسول الله صلی الله علیه وسلم زغم او تحمل کړیدی. همدارنګه صحابه کرامو جل جلاله د دې لاري پیروې کړیده.

داسې ډیري بیلګې سته په ډیرو مواردو کې به د رسول الله په مخ کې صحابه کرام جل جلاله په یو کار کې د زغم یاد نه تحمل په وجه ولاړیدل او د رسول الله نه به یې اجازه غوښتله چې مداخله وکړي لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حديبيې په سوله کې چې کوم د تړون او توافق لیک لیکل کیدی په هغه لیک‌کښې د محمد رسول الله ﷺ له نامه څخه (د رسول الله الفاظ لرې کړای شول چې پدې سره حضرت علي رضي الله عنه او نورو صحابه وو رضي الله عنهم زغم نه شواي کولای، خو رسول الله هم خپله زغم کاوه او هم یې صحابه کرامو رضي الله عنهم ته د زغم او صبر توصیه کوله. د عبدالله بن ابې منافق یوه واقعه وه، چې په ډیرو مواردو کې یې کفارو ته جاسوسي کوله، په مسلمانانو پسې به یې تبلیغ کاوه، حتی دغه مبارک ایت د ده له خولې، د ده پر منافقت شاهدي ورکوي، چې:

﴿ لَئِن رَّجَعْنَآ إِلَى ٱلْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ ٱلْأَعَزُّ مِنْهَا ٱلْأَذَلَّ ﴾

[المنافقون:۸]

ژباړه: که چیرته موږ سالم او جوړ له جنګه مدینې منورې ته ستانه سولو نو به ګرځوو عزت مند د دغې مدینې منورې ذلیله اوخوار.

چې مطلب یې رسول الله ﷺ وو. د ده په نفاق ټوله صحابه پوهیدل، حضرت عمر رضي الله عنه او ډیرو صحابهٔ کرامو رضي الله عنهم د ده د زوی په شمول له رسول الله نه اجازه غوښتله چې هغه ووژني، خو رسول الله د دې لپاره چې کفار ونه وایې چې رسول الله ګواکې‌اوس خپل ملګري وژني، له زغمه کار اخیست او هغه ته یې څه نه ویل؛ حتی د هغه د ښخیدلو په وخت کې د هغه د زوی په غوښتنه د هغه جنازې ته ورغلې او لمونځ یې ورباندې وکړ.

یوه بله واقعه : کله چې حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ د مکې معظمې مشرکینو ته خط واستاوه او هغو ته یې د رسول الله د پلان په اړه معلومات لیکلي وه، وروسته د وحي په ذریعه کشف او ونیول شول،

د کتاب ټول حقوق له خپرندوی سره خوندي دي

ډیرو صحابهٔ کرامو رضي الله عنهم غوښتل چې سرېې څنې ووهي، خو بیا هم رسول الله ﷺ خپل زغم وښود او هم یې صحابهٔ کرام دهغه له وژلو کړل.

دلته داسې معلومیږي چې د زغم نه کول هغه څه له لاسه ورکوي چې د انسان او ټولنې لپاره پکښې ډیرې ګټې نغښتې وي، زموږ په ټولنه کې د تاوتریخوالې ډیر اړخونه د نه زغم له کبله راخوټیدلي او ستر شویدي چې ډیر نژدې او ساده مثال یې په افغانستان کې د کمونست نظام تر نسکوریدو وروسته د مجاهدینو تر منځ نه تحمل او نه زغم دی. مجاهدینو هغه ویاړ په ډیره قرباني او ښه میړانه وګاټه چې نړۍ ورته له حیرته ګوته په غاښ وه. مجاهدینو هغه ویاړ وګاټه چې د نړۍ مسلمانانو یې له ډیره وخته انتظار کاوه. مجاهدینو هغه ویاړ وګاټه، چې دري میلیونو شهیدانو یې په قبرونو کې، زرګونو کونډو او یتیمانو یې په کوزونو کې او د وطن په میلیونونو مهاجرینو یې په پردیو لیرې او نږدې هیوادونو کې هیله درلوده، خو دا ګټه څه شوه،دا ویاړونه ولې په خړو اوبوباندې لاهوسوه، جواب دادی چې دا هر څه د نه تحمل او نه زغم په وجه درهم برهم شول. جهاد بدنام سو، هیواد خراب او خلک نور هم په کړاوونو او ستونزو اخته سول چې تر اوسه هم دویم نسل پکښې زیږي، لوییږي او بیا پنا کیږي. خونه په تدبیر، نه په زور او نه په پوهه ورته د حل لاره وموندل شوه، دلته به یوازې د حکمتیار او مسعود، د خود خواهۍ، تکبر، تنګ نظرۍ او په اسلام کې دنه زغم هغه بدې پایلې وګورو چې هیواد ته یې څه ناورینونه راوړل، د هغو په نتیجه کې دوی ته څه پیښ شوه، د جهاد تر بریالیتوب وروسته د حکمتیار او مسعود په منځ کې څه موجود وو، دواړو په ظاهره د جهاد، اسلام او وطن د ګټو او ازادۍ دعوه کوله.

د کتاب ټول حقوق له خپرندوی سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا مشترکات ترټولو مهم وه. د دې دعوی ورته ښه زمینه برابره سوه د هر څه امکانات لاس ته ورغله، که هغو زغم او تحمل کړی وای او خبره یې بیرته د لږو او ورو اختلافاتو په خاطر خدایﷻ او رسولﷺ ته سپارلې وای، نو بیا به افغانستان په نړۍ کې یو خپلواک، تاریخي او قهرمان هیواد وای. خلکو به یې په سوکالي کي له درناوي ډک ژوند کولای. همدا ډول دویم مثال د طالبانو او شمالي ټلوالي تر منځ د نه تحمل او نه زغم خبره وه. که په هغه وخت کې بیا هم په دې مبارک آیت سره په اخلاص عمل شوي وای چې:

﴿فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا ٥٩﴾ [النساء: ۵۹]

ژباړه: که په څه کي مو شخړه سوه ، نو الله او رسول ته یې ور وګرځوئ ، که (رشتیا) تاسي پر الله او د آخرت پر ورځ ایمان لرئ دا غوره او په انجام کي ډېره ښه ده.

نو بیا به ولي هغه څه منځ ته راتلای چې راغله او د هغو نتیجه مو ولیده. که اوس هم پردغه لاره فکر وشي ګټه رسولای شي .

تر ضوابطو روابطو ته ترجیح ورکول : دا مسئله یوازي په اهلیت پوري نشي تړل کیدلای په دې مسئله کې د قوم پالني ، سیمي پالني او انډیوالۍ علایم ډېر لیدل کیږي. د دې مشکل ډېر تفصیل ته ضرورت نه لیدل کیږي ځکه چې دا بدیهیات دي. ټول خلک په پوهیدلي او وربانديې پوهیږي. دغه رنځ د پخوا څخه جرړې کړیدي، مګر اوس یې نوره هم وده کړې. که څه هم له ځینو بې عمله خولو څخه اوریدل کیږي چې د ملي جوړښت په نامه کار اهل کارو ته ورسپارل کیږي، مګر داټولي د حال خبري دي. په حقیقت کې بیا

همهغه څه کیږي چې کیدل او یا نور ډېر رمزونه ورسره مله شوي دي
.

تعصب ته وده ورکول: تعصب یوه ګرمه او پټه ماده ده چې په هر انسان کې وجود لري او هر سړی له دې مادې څخه څه ناڅه ځکه کوي خو په ځینو خلکو کې بیا دعادي شکل په مقایسه ډېر قوت لري، که څه هم دایو مهلک او نه جوړېدونکي مرض دی، خو بیا هم دعلاج لپاره ضرور دوا لري. خو اړینه خبره داده چې څوک په دې سره قناعت وکړي چې دی په دغه ناوړه رنځ مبتلا دی او د هغه درمل کولو ته زړه ښه کړي. په افغانستان کې د تعصب ماده له ډېره وخته پالل شوي، وده ورکول شوی او کار تري اخستل شویدی خو دعلاج لپاره یې کمه او ناکافي هڅه شویده. په افغاني ټولنه کې دا ماده پلني جرړې لري مګر بل تري ګټه اخستي، مذهبي، ژبني، منطقوي، قومي، کلتوري عوامل د تعصب اساسي جرړې دي. موږ د دې شاهدان یو چې دا ټولي مادي د دغه هیواد په لنډ تاریخ کي ازمویل شویدي چې دا هم ډېر تفصیل ته اړتیا نلري. یوازي بوی یې زموږ لپاره کفایت کوي. زه نه غواړم چې د دغو بیلګو مثالونه زیات روښانه کړم ځکه چې دا مثالونه ښه روښانه دی فقط دومره ورته ګوته نیسم چې تعصب په ډول ډول بڼو یو له هغو رنځونوڅخه دی چې په موږ کې خپور شوي خو علاج یې پکار دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اداري نیمګړتیا

اداري نیمګړتیا تر ډېره د هیواد تر نظامونو پورې اړه لري. په هیواد کې یو نظام تربل نظامه پورې توپیر لري خو څه ناڅه نیمګړتیا په هر نظام او هر چا کې وجود لري، اداره که څه هم ډېرو اړخونو ته په پام سره ډېره اړتیا لري دایو مثبت حقیقت دی خو نیمګړتیا د هرې ادارې اکثره تر ښه علم ، پوهې او کارې تجربې پورې اړه لري، لکه څنګه چې وړاندې وویل شوه د ملت او وګړو چارې تر ډېره تر اداري پورې موقوفې دي. که په اداره کې نیمګړتیا وجود ولري نو مانا یې دادا چې دغه نیمګړتیا د هیوادوالو پر ټولو چارو باندې منفي تاثیر غورځوي، مثلا په اداره کې تعصب کول، رشوت اخستل، ظلم کول اویا د ظالم او ظلم پلوي کول، څلور واړه هغه څه دي چې په خلکو کې ستونزې پیدا کوي، دغه ستونزې د وخت په تیریدو سره نفرت زیږوي په نتیجه کې د دغه نفرت په قوت سره یوه فاصله رامنځته کیږي. دلته ددغو څلورو ټکو او علتونو په پام کې نیول ډېر اړین دي چې په پوره پاملرنه ددغه پرمختګ لاره ډب کړای شي.

د اشخاصو په رجحان سره بهرنی سیاست:

بهرنی سیاست د کورني سیاست عمده جز دی چې په سیاسي، اقتصادي او امنیتي چاروکې مثبت او عمده نقش لري. له همدې کبله چې د هیوادوالو برخلیک په څو برخو کې د بهرني سیاست او پالیسیو سره تړلی دی چې هغه د ژوند بوختیا ، لیوالتیا او بشپړتیا تشکیلوي له همدې کبله پکار ده چې په دغه عمده عنصرکې ډېر زور

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

تحقیق وشي ترڅو د هیواد جغرافیایي او کلتوري ارزښت په نظر کې ونیول شي، مذهبي مقدسات او سپڅلتیا د چوکاټ په توګه اساس وګڼل سي، ملي منافعو ته پوره پاملرنه وشي، امنیتي، اقتصادی مشترکات وڅیړل شي او بیا د هغه په رڼا کې بریالی تګلاره جوړه شي، مګر په خواشینۍ سره ویلای سو چې په افغانستان کې بهرني سیاست د ملي منافعو پر ځای شخصي منافعو په واک کې اخستي او تري بېځایه استفاده سویده، که موږ د دې ډېرې بیلګې وګورو ډېر ځله موندلای شوچې منفي پایلي یې څومره ژورې ستونزې راټوکوي. پرې پوهیدلي شو چې په راتلونکې کې تري ښه تجربه اخستلای شو خو مهمه داده چې په څیر او حقیقت سره ورته وګورو یا وکتلای شي، د دې ښه اولنۍ مثال دکمونستانو د واکمنۍ په وخت دافغانستان منفي سیاست وو چې له پخواني شوروي اتحاد سره څومره نژدې شوي وو، د هغو ټول شرائط یې منلي وه. د هغوی راتګ ته یې په مینه او محبت سره ښه راغلاست ویلي وو. د هغو توجه یې ځانونو ته راجلب کړې وه، مګر دا ټوله د اشخاصو د سیاست لاره ، تګلاره او کړنلاره وه، نه د ملت صلاح مشوره او نه د حکومت ټولواکي پکښې نغښتیوه.

له بده مرغه تر هغه وروسته رباني صاحب د خپلې واکمنۍ په وخت کې د هغه ترخه پړاو په لیدوسره یوځلي بیا د روسانو په غیږکې ملت وروغورځاوه. د ټوله هیواد د خرابیو ورانیو د خلکو پر پت او عزت د لوبوکولو، د دریو میلونو شهیدانو وینو، د یو نیم میلیون معیوبینو پرې شوي لاسونه او پښې او د هغو وتلي سترګي د اووه میلیونوافغانانو د هجرت ناخوالي روسانو ته بخښل، هغوی بیګناه ګڼل، د دوستۍ لاس ورکول بیا هم دافغانانو ملي سیاست نه وو، بلکې د اشخاصو د سیاست تګلاره وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم دارنګه د اسلامي امارت په دور کې د اسامه مغلق او سخت مشکل چې تر پایه ورته د حل لاره پیدا نشوه، افغانستان ورسره په حیرانوونکي، دردوونکي، ویرانوونکي برخلیک اخته شو د اشخاصو د سیاست تګلاره وه، همدارنګه د کرزي په دوران کې غربي دموکراسي راوستل، کفارو ته په افغانستان کې بې حده او بې سرحده واکمني او اختیار ورکول. دقوم معزز علما او معزز خلک توهینول او بندي کول، د هیواد کلي اوکورونو بمبارول په زرګونو معصوم افغانان وژل او بالاخره د دې زمینه برابرول چې په دې سپېڅلي هیواد کې د دوی ناولي قدمونه ثابت پاته سي او دایمي اډې ولري هم د یوڅو اشخاصو د سیاست تګلاره ده د افغانانو د سیاست تګلاره په تاریخي لحاظ د داسې تګلارې تصورهم نسي کولای، همداسې په روان بحران کې د ګاونډیو هیوادونو په دښمنی کې ګرمیدل، سختیدل، او بالاخره دهغو د دفاع نه کولو کمزوري یاناوسي هم د اشخاصو د سیاست تګلاره ده، داسې ډیرې نمونې لیدل کیږي چې یو واکمن د څو اشخاصو د خوشحاله کولو او د هغوی د ضرر د دفع کولو لپاره په یوه بې طرفه، معقول، او معتدل سیاست باندي استقامت نه کوي، هغه لاره چې د ملي امنیت ملي ګټو د خوندیتوب دوامي تقاضا کوي له نظره غورځوي، که څه هم په لنډ مهالي تګلاره کې په تدریجي شکل سره نوري ناخوالي راوړي.

اووم: د اشخاصو تلفول وژل یا د لاسه ورکول:

د نړۍ په هرهیواد کې با تجربه، روشن فکره، مدققین علما ، په هره زمانه کې د هیواد لپاره یوه ښه او ګټوره هسته بلل کیږي، په ټوله نړۍ کې د داسې هستۍ لپاره په ډیره دقیقه توګه هڅې کیږي چې داسې هستي په ډیره ښه او محترمه توګه وساتل شي، پرته له دي چې هغه شخص د حکومت له کړو سره موافق دی او که مخالف دی.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

دایوه طبعي خبره ده چې د هر هیواد وګړي له خپل هیواد سره مینه او محبت لري. همدارنګه په ځینو هیوادنوکې په ځانګړي ډول په اسلامي هېوادونوکې مذهبې امور هم د پام وړدي خو په مجموع کې له مذهب، وطن او کلتور سره د خلکو مینه او محبت موجود وي، کېدای سي یوازي توپیر په دې کې وي چې څوک دین او مذهب، څوک ملي منافعو او څوک کلتوري عنعناتو ته یو پر بل ترجیح ورکوي، خو اصلي مینه تر ډیره پر ځای پاتي وي.که موږ دقیق وګورو دلته دا اساسونو څیړنه ډیر څه را برسیره کوي چې په هغه کې د خلکو احساسات توپیر لري، د چاسره یوازي د دین احساس وي او له چا سره یوازي د وطن احساس وي، له چا سره د شخصي ګټو احساس وي، دلته دوه احساسه وجود لري چې یوازي د دین او یوازي د شخصي ګټو،که دغه منفرد احساسات د وطن له احساساتو سره یوځای نه وي ډیرځله پرېوه پیچلي لور پرمختګ کوي چې په نتیجه کې د احساساتوتدخل نه راځي همدغه یوپیرکیدای شي دستونزو بنیادجوړسي.

بیرته به اشخاصو ته راشو، دلته تر ډیره د خلکو توپیر په احساساتو پوري اړه لري خو په ژوند کې هر چا د خپل ځان لپاره یوه ګوښه اختیار کړیده په هغه کې یو اجتماعي فکر لري،هرڅوک یا په مخالفت کې ګټه لټوي او یا په موافقت کې دا چې څوک په ثواب او څوک په خطا کې دی له دې نه بیا تحلیل کوونکي، تجزیه کوونکي اوعوام خلک ګټه اخلي.

دلته به په یوه لنډ مثال سره اکتفا وکړو، مثلا که د یوه سړي سره یوازي د وطن احساس وي هغه یوازي د وطن جوړول، ودانول او پرمخ تلل په نظر کې نیولي وي، د دی لپاره هره لاره لټوي چې تري ګټه واخلي، پیسې پیدا کوي او ملاتړ ډیروي، خو د مذهب او کلتور

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارزښت یې په نظر کې پوره نه وي نیولي او نه د هغه په اهمیت پوهیږي هغه پر هر چا باندي د ځان فکرکوي، ځکه نو د ملي ګټو د پرمختګ لپاره له کفارو سره راشه درشه، معامله او ادغام ورته ښه کار ښکاري، مګر بالعکس یو بل شخص چې یوازې د دین احساس ورسره وي یا د دین او وطن دواړو احساس ورسره وي هغه بیا کفري معامله او ادغام د وطن او دین د ګټو په تاوان بولي، د ځان په وینو یې مقابله کوي او دا د ځان حق بولي ترڅو ټول امکانات په کار واچوي، خو که دلته یو احساس وڅیړو هغه له وطن سره د مینې او محبت احساس دی چې په دواړو کې وجود لري، که دلته دواړه احساسه سره یو شي او یا تجزیه کوونکي تري کوچ وباسي، نو مثبته نتیجه تري اخیستلای شي، د دی پر ځای چې د داسي فکر څښتن بندي، تبعید یا ووژل شي. ځکه دغه احساسات په مهارت یو کېدلای سي نه په زوراو وژنه سره، لکه څنګه چې د احساس د توپیر یادونه

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

وشو دلته باید ومنو چې د هیواد او سیمي ټول شخصیتونه په یوه نظر نه شي راتلای او نه په یوه فکر سره موافق کیدلای شي، البته د یوه ښه تفاهم په رڼا کې یوې ملي او ګډي نکتي ته ورنږدي کیدلای شي، د هر چا ګټه او شخصیت تر ډیره په خپل ځان کې ډیراهمیت لري، خو د کاري تجربې ګټه یې په هر وخت کې یوي ملي خزاني ته ورته ده چې څه ناڅه هرڅوک ګټه تري اخیستلای شي، اما وهل، بندي کول، تبعیدول یې یوازي دانه چې هیواد له یوي ستري هستۍ نه محروم کړي، بلکي ډیري نوري ستونزي زیږوي، موږ د خپلي لنډي تیري زماني په مختلفو اړخونو کې ولیدل چې د ملي شخصیتونو، روحانیونو، علمای کرامو او سیاسي څیرو په له لاسه ورکولو سره هیواد د یوه بې سرپرسته یتیم په څیر د جهالت او نه تجربې له کبله په ګړنګونو کې ولوېد، لوټ شو، تالا

شو او هري بدرنګۍ ورته رامخه کړه، که څه هم د شخصیتونو ترمنځ د نظر سر سري یا ژور اختلاف وجود ولري مګر د دې ټولو پر کړنو قضاوت خلکو ته پاتیږي.

له بده مرغه په افغانستان کې چې هر نظام په واک منګولي ښخي کړي تر ډیره یې د ملي مطرحو اشخاصو د نابودولو هڅه کړي، په یوه او بل نامه سره یې ورته د بدنامۍ لاره لټولي. د دي باوجود ډیرو واکمنو بیا د دغوڅیرو په مرګ صرفه نده کړي. د دې لپاره چې د هغه د نظام په وړاندی خنډ ونه ګرځي او د هغو د کړنو منفي اړخونه ورته په ګوته نه کړي یا وربانديې نور خلک ونه پوهوي، داځکه چې د هر نظام واکمنان داسې فکر کوي چې د هغو نظام به تلپاته نظام وي او دوی به دلته تل تر تله واکمنان وي، نو د دې لپاره د علمي او ملي شخصیتونو شتون د خپلې بقا په وړاندي خنډ په نظر ورځي که څه هم د ده دغه ناسم نظر د نورو خلکو د تایید وړنه وي، خو هغه په دې

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

فکر کې کله هم نه وي چې دغه وګړي او شخصیتونه د خلکو لپاره د پیشوایانو مانا لري، خلک ورته احترام لري، له ښي تجربې او علم څخه یې هیوادوال ګټه اخلي، که څه هم له ده سره د نظر بېلوالی لري.

اتم: د قضایي نظام نیمګړتیااو نه ناپېیلتوب:

په هر هیوادکې قضائیه قوه د مستقل واک لرونکې وي. د دغي قوې ټولي فیصلې یوازي په عدل اوانصاف باندي ولاړي وي. همدغه ناپېیلتوب د دي لامل کیږي چې خلک دغه مرجع د ځان د برخلیک لپاره یوازنۍ مرجع بولي. خوکه دا مرجع خپل استقلال ونه ساتي اویا دسیاسي افکارو تر تاثیرلاندې راشي په دغه صورت کي هغه خپل طبعي اهمیت او ارزښت له لاسه ورکوي کوم چې د خلکو د اعتماد او تقاضا په نتیجه کې راغلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که موږ په ناپيلتوب سره په افغانستان کې د څولسيزو راپديخوا د قضايي سيستم جريانات وګورو دا نتيجه ترلاسه کولای سو چې زموږ قضايي سيستم دسياسي افکارو ترسيوري لاندي راغلی دی هغه ناپيلتوب چې دغې قوې ته پکاروو څه ناڅه له لاسه ورکړي. د دې زيږنده نتيجه به داسې چې د هغو خلکو لپاره چې د عدل تقاضا او هيله لري خو د قضا د ناپيلتوب څخه مطمئن نه وي پرځای د دې چې دغه مرجع ته مراجعه وکړي خپل حق په خپل زورسره غواړي.

کله چې دغه قوه د سياسي افکارو لپاره قرباني کيږي په نتيجه کې يې دوې مهمې ستونزي راولاړيږي يو د هيوادوالو بې اعتمادي. دويم دبې عدالتی لمن پراخېدل چې بر عکس به د ظلم تږغر پر ملت سيوری کوي. دا هغه بد حالت دی چې ناتوانه اوبې وسه خلک به د محروميت احساس کوي هغوی به د خپل برخليک په اړه داسې فکرکوي چې ګواکې د دوی د ږغونو د اوريدلو لپاره هيڅ مرجع نسته. له همدې کبله هغه چاته ښه فرصت پلاس ورځي چې د موقع څخه استفاده وکړي.

دابه کيدای شي هغه حالت وي چې د هيواد ډيری وګړي شايدپه دې عقيده وي چې دغه قوه د يوې متخاصمي اداري بڼه لري نه د يوه قضايي قوې حيثيت. په همداسې پاليسۍ به خامخا خلک د مايوسۍ احساس پيداکوې، که څه هم چې داداري فساد او بډې اخستني يوه بله لويه ستونزه ده چې هغه بيل اړخ لري.

کرغېړنه غربي دموکراسي

لومړی باید په دې سره پوه شو چې اساسي دموکراسي څه ته وايي؟ دويم دا د چا نظام دی؟ دريم څومره سابقه لري؟ څلورم دا د چاپديده ده او د څه مطلب لپاره ورته وده ورکول کيږي؟ پنځم د چا په مرسته پالل کيږي او مخ ته ځي؟ په اخير کې زموږ د هيواد لپاره څومره اغيزمنه تمامېدلای شي؟ دلته هغه شپږ مطالب ډېر ضروري دي چې په ځير سره وڅېړل شي نه دا چې د بل چا له ډول او سرنا سره وناڅو او وايو چې (شک دی بچی شک دی) د بل نظام په پټو سترګو تقليد اوبدرګه شي. اوس تر هرڅه وړاندي دا مهمه ده چې سړی په دې باندي پوه شي چې افغانستان کوم هيواد دی، د کوم کلتور پالونکي او ملګری دی، څنګه فکراو نظام په ګړنديتوب سره وده پکښې کولای شي.

په همدې پوهه سره موږ د ډيرو هغو سوالونو جوابونو ته ځان نژدې کولای سو، چې د آخرنی اسلامي خلافت په مرکز ترکيه کښی وجود لری. کوم چې د اسلامي خلافت وروستی تاتوبی او د هغه د ختمولو مرکز دی. که څه هم په دې موضوع کې د غربي هيوادونو ډير اشتباهات تر سترګو کيږي چې دغه زړه ته يې د مکروب لاره ورکړه، يا دا چې د عرب او عجم زهرجن الفاظ يې د تعصب په توګه پکې وشيندل شول بالاخره يې اسلام او مسلمانانو ته د نفاق، شقاق او پراګندګۍ لاره پرانستله چې ديکتاتور اتاتورک يې نوره هم فاصله زياته کړه، دا يوازنی علت نه دی چې کفايت ورباندې وشي که څه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تمرکز سترګې په ډېر زور سره دغه لورته کړې شویدي ترڅو هم مړ او هم پړ په یوه چوکاټ کې ځای شي، خو بې طرفه تواریخ هغه څه په خپله ځولۍ کې رانغاړي چې علتونه یې په ګوته شي وڅېړل شي، وشربل شي او کوچ تري راوایستل شي، ګومان کوم چې په راتلونکي یا روان مضمون کې به ورته بربنډتیا ورکړو.

دموکراسي څه ته وایي موږ پخپله اصطلاح د دموکراسۍ د لفظ لپاره څنګه لغات کارولی شو؟

دموکراسي د عربي، پښتو او فارسي کلمه نه ده. دا یو انګریزي لفظ دی چې د ډموکراسۍ طلبو اذهانو په زیاریې په نړۍ کې عام والی خپل کړی دی. خو زموږ په ژبه کې له خلکو نه جوړشوي حکومت ته وایې کوم چې بشپړه ازادي ولري، د خلکو د اکثریت رایه په کښې مطلقه مطرح ده، مانایې دا چې په لس کې نه تر شپږو پورې که د یوې یوې پریکړې پلوي وکړي نو هغه پریکړه به د یوه قانون په څیر بڼه خپلوی، په دې کې اصلاً د شریعت او مذهب دخل نشته بلکي دموکراسي د مذهب او حکومت په منځ کې بېلتون ته بڼه پام کړې په دې پدیده کې ډېرکار سوي چې د هغو د ربط تار هم پکښې له منځه وړل شوی یا شلیدلی دی. دموکراسي د انسان د کرامت لپاره یوازې او یوازې ازادۍ ته لاره ورخپله کړې چې په نړۍ کې هر څوک کولای شي له خپلې ازادۍ نه د یوې وسیلې په توګه کار واخلي، یوازې یوازې دوه شیان پکښې مراعات او مطرح شوي چې یو ملي امنیت ته خطر نه وي او بل د ملي احساس پارول پکښې په ځغرده تبلیغ نشي.

د دموکراسۍ یو بل تعریف دادی چې حکومت د خلکو د رایو په اکثریت سره انتخاب شي، اساسي قانون چې د ملک چاري په وړاندی بیایې هم د خلکو د ګډ نظر بیا د اکثریت او ډېر والی په صورت کې

جوړېدلای شي. د یته مققنه قوه ویل کیږي چې په هغه سره به د تنفیذ په شکل قضائیه او اجرائیه قواوي د ملت او حکومت چاري پر مخ بیایې.

اوس به دې مطلب ته راشو چې دموکراسي څه ته وایې؟ یو تعریف چې مخکې مو ورته اشاره وکړه د خلکو حکومت دی. دویم تعریف دا چې له مذهب نه بېل د خلکو د نظرونو حکومت دی چې زموږ په ټولنه کې په سیکولر یا لامذهبه نظام پیژندل کیږي چې دین، مذهب او حکومت سره بیېل وساتي. د داسې قانون پلوی کول د هغو خلکو لپاره ګټه رسوي چې د مذهب فکر ورسره مطرح نه وي یوازي د مدني ژوند، ازادۍ، او خپلسری څرنګوالي په نظر کې نیسي. د نړۍ په دموکراتیکو حکومتونو کې پارلمان (اولسي جرګه) دمقننه قوې په نامه واک لري چې د پریکړې عملي کول یې په قضاییه او اجرائیه قواوو پوري اړه لري. پارلمان چې د دولتونو په تناسب توپیر لري

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

د خلکو له غوره کړی شویو استازو له ترکیب څخه جوړېږي، د پارلمان پرېکړې د خکو د رایو په اکثریت سره منل کیږي چې په ښکاره ډول د شریعت دین او مذهب ورسره هیڅ تړاو نشته، که څه هم په افغانستان کې د اساسي قانون د جوړولو لپاره د لویې جرګې جوړول یوه ځانګړتیا ده مګر داچې ځیني خلک دموکراسۍ ته د اسلامي دموکراسۍ نوم اورنګ ورکوي هیڅ بیخ او بنیاد نه لري.

دموکراسي د چا نظام دی؟ که څه هم دموکراسي په خپل ذات کې یو اوږد فکري تاریخ لري خو عمده څرنګوالی یې په اروپا کې د فیوډالي او مورثي حکومتونو پر ضد د ازادۍ بڼه واخستله، په تیر تاریخ کې چې له نولسمي پېړۍ څخه وړاندې تیرشوي په اروپا کې داسې حکومتونه موجود وه چې ملک (پاچا) او د هغه ښځه ملکه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مځکه کې د خدای نائبان نومول کيدل، ځکه چې د ډيرو يهودي او نصراني راهبانو انحرافاتو دوی ته دا لقب وربخښلی وو، چې ملک پر مځکه باندې د خدای ﷲ نائب دی. هغه چې څه کول وغواړي نو هغه ګواکې د خدای غوښتنه ده. په اطاعت کولوسره يې وګړي هرومرو مکلف دي. د مثال په توګه که بالفرض د ملک رضا او خوښه وي
د انسان وژل، له وطنه تبعيدول، مريي ګرځول او بندي کول ټول بې له کوم دليله ورته مباح دي. دهغه وخت پاچاهانو هم دغه د تکبر فکر منلی وو او دايې خپل مذهبې او ديني حق باله د وخت راهبانو يې هم دا حق د خدای ﷲدورکړي په توګه تاييداوه.

يو بل علت داهم موجود وو چې په نصرانيت او يهوديت کې د حکومتي چارو نظام وجود نه درلود ځکه به نو هميشه د مذهب په نامه شخصي چارې پر مخ بيول کيدلې او مذهب به د وسيلې په ډول کارېدی.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

يو بل عمده علت داهم وو چې په يهودي او نصراني اديانو کې د هغه عصر د راهبانو انحرافات ترحد ډېر شوي وه چې پر ډېرو توکميزو، سيمه ييزو، ژبنيو توپيرونو باندې ولاړ وه دا يوه بله ستونزه وه چې مذهب يې پکښې ورک کړی ياپاشلی وو. له همدې امله د ډېرو اختلافونو جنګونو وينو تويولو هنګامه يې په دغه سيمه کې ګرمه ساتلې وه. نژدې هر راهب ځان د خلکو پلار باله او د پلار لقب ورته کارول کيده او هغه څه چې به پلار غوښتل هغه به د زامنو لپاره جدي فريضه وه چې ترسره کولای به يې. د بېلګې په توګه په غرناطه کې
د زيمينس کړني او ناروا وې چې په نتيجه کې يې د ډيرو مذهبونو د پيروانو او د لامذهبو او مختلفو مذاهبو ترمنځ تاوتريخوالي ته دغه

لاره غوره شوه لکه دموکراسي چې هر سړی بايد د خپل نفس واک ولري، د ځان لپاره وکيل انتخاب کړي او د هغه وکيل له لاري حکومت وټاکل شي مذهب د دولت د اداري او د ژوند له چارو بېل وساتل شي، د ژوند د چارو لپاره پارلمان تصميم ونيسي اجرائيه او قضائيه قواوي يې د تطبيق چارې پر مخ بوځي، هم دا لاره کولای شي خلکو ته د محدوديت او مسؤوليت حلقه بې ماناوښيي.

له نولسمي پيړۍ راپدې خوا دموکراسۍ په اروپا او امريکا کې پوره وده وکړه چې په تيره شلمه پيړۍ کې يې اسلامي هيوادونو ته هم لاره پيداکړه، که څه هم د عثماني خلافت تر ړنګيدو وروسته چې د عبدالحميد خليفه د بې کفا يتی له امله پای ته ورسيد. په ترکيه کې يوې ديکتاتوري سرټمبه ګۍ دغې دموکراسۍ ته د اسلامي نظام پر ضدلاره پرانيسته. دغه راز دموکراسي د يهوديت، نصرانيت او الحاد خلاصه شوې او طرحه شوې ژوند لاره ده چې نن يې په زور او مهارت سره په اسلامي هيوادونو کې جرړې ځغلولې دي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

دموکراسي څومره سابقه لري؟ د ځينو تاريخ پوهانو په نظر د دغه نظام بنسټ ايښودونکی يو يوناني مشهور عالم او فيلسوف افلاطون وو چې په منځنيو پيړيو کې يې نړۍ ته سترګي رڼې کړي او پټې کړي دي. د هغه ترمرګ وروسته د يوې غوره مفکورې په توګه ترڅېړونو لاندې شربل کيدله ترڅويې د يوه نازک تخم په څېر د استالين د شاګردانو له لارې دهګۍ مثال واخست، همدارنګه په اتلسمه پيړۍ کې د اروپايي پوهانو لخوا نوره هم وشربل شوه چې د منځنيو پيړيو په پای کې يې له هګۍ نه سر راوايست. ترديې وروسته په نولسمه پيړۍ کې د ځوانۍ مرحلې ته ورسيده. په شلمه او يوويشتمه پيړۍ کې معلوميږي چې د اوج پر لاره روانه ده چې د ډيرو پوهانو په اند په دوه ويشتمه او درويشتمه پيړۍ کې به خپل پاخه سن ته ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسوي بیاکیدای سي تردې وروسته له منځه ولاړه شي چې ځاي به يې ان شاء الله د اسلام مضبوط او اسماني قانون ونيسي.

د دموکراسۍ د مفکوري دويم مشهور بنسټپال پريکليس دی چې په يونان کې د يوه ښارچې اتن نوميدی پاچا وو او له ۴۲۲م څخه تر ۴۴۹م پوري د هغه ښار واکمن و. د ده په وخت کې يونان پر مختلفو ښارونو ويشل شوی وو، قومي، نژادي، فرقوي، منطقوي، فرهنګي او مذهبې توپيرونه پکښې ښه زيات وه، جنګونه او وژنو پکښې ډير پاخه تاداونه درلودل. درنو کورنيو او شتمنو خلکو به د نورو خوارانو او بيوزلو خلکو پر حقوقو خيټې اچولي وي. هغوی به يې د غلامانو په توګه استعمالول. په همدې وخت کې پريکليس د دې ابتکار ګټونکی شو چې خلکو ته پوره او مساوي حقوق ورکړي او په حکومت کې بيوزلو او غريبو خلکو ته د شموليت لار هواره کړي. همدارنګه په اقتصادي او صنعتي کارونو کې هغو ته د خپلې خوښې د کار چانس برابر کړي. د دې سره سره د ده ځينو افکارو کمونستي بڼه درلوده لکه خوارو او بيوزلو خلکو ته د فيوډالانو يا شتمنو خلکو مځکي ورکول همدا ډول تر ډيره وخته د خلکو په ټول ژوند کې مساوي ساتل چې دا بيا د شتمنو او زيارکښو خلکو پرسر يو ګوزارغوندي وو. مګر وروسته په پنځمه اوشپږمه پيړۍ کې په همدغه ښار کې د سولون، کلستين، اناليست او نورو واکمنانو لخوا په کې د پام وړ ترميم وشو.

دا چې دموکراسي د څه هدف لپاره پر مخ بيول کيږي؟ د دې اهداف تر ډيره معلوم دی، موږ له وړاندي يادونه و کړه چې په يونان او نورو اروپايې هيوادونو کې ډيرو فکرونو او مذهبونو وجود درلود چې هغه ځيني اسماني او ځيني غير اسماني مذاهب وه، له دې نه علاوه الحاد او لادينۍ پکښې ډير رسوخ درلود، د تور، سپين، غنم

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

رنګه، نژادې مسئله يوه بيله ستونزه وه چې ان تر اوسه هم په امريکا او اروپا کې دغه تبعيضونه وجود لري، د دغو ستونزو له منځه وړلو لپاره دموکراسي نظام ته ښه پام شوی او وده ورکول شوې وه چې د شلمي پيړۍ په وروستيو او د يويشتمي په پيل کې يې ډيري ښېلګې په ګوتو کولای شو چې هغه د اروپايې مختلفو دولتونو، مختلفو ژبو او قومونو يو کول دي. هغوی د يوي ستراتيژۍ په جوړولو کې توافق ته رسيدلي دي چې هغه د حدودو له منځه وړل د مروجو اسعارو يووالی او پوځي اتحاد دی، چې واقعاً د هغو لپاره يو قوي او مثبت ګام دی داچې د دي اړينتوب ترشاڅه باعث سته دابيا بله خبره ده.

که څه هم په پنځمه پيړۍکښي د يونان حکومت دموکراتيک پړاو ته سر ورننه ايستلی وو خو په هيواد کې يې چې داتن ښار يې مرکز وو د دموکراسۍ نوم نه وو خپل کړی دا د هغوی لپاره د يوه غوره فکر پديده وه، د يونان په تاريخ کې د دموکراسۍ ابتکار د هغواختلافاتو له مينځه وړل وو چې د خلکو ورځنی ژوند يې ګواښاوه او د هغو کارونه يې له خنډ سره مخامخ کړي وه.

دويم په يونان کې هغو کسانو ته ازادي ورپه برخه کول وو چې دغلامۍ او يا هغه ته ورته ژوند يې دشتمنو او اشرافو د جاه طلبۍ، خوښې او خوشامندی لپاره تيراوه، مګر دغې دموکراسی بياپه نورو پيړيو کې چې د امپراتوريو د واک پراخيدل يې غوښتل بله بڼه درلوده، په ځانګړي توګه د رومانيانو، اسکندريانو او پارسيانو په خونړيو واکمينو کې. مګر د دې پديدې سره سره په اوومه پيړۍ کې بيا د اسلام د سپيڅلي دين په وړاندی يو بل دريځ خپل شو.

اسلام يو هغه سپيڅلي قانون وو چې د هر چا لپاره يې خپل حق ورکړی وو. اسلام د بشر درناوی، د ظلم او استبداد مخنيوی، د نارينه وو او ښځو د حقوقو درناوی او د هغو لپاره حق ورکول،

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرهنګي، اقتصادی او اجتماعي ژوند ته وده ورکول او بیا د اتفاق او اتحاد پر لار د خلکو سمول او برابرول، په نړۍ کې د نژادي، فرقوي، قومي، منطقوي توپیرونو مخه نیول وه چې ټولو ځپلو طبقو یې په ښه ورین توب سره هر کلي وکړ او په لږ وخت کې په افریقا، اسیا او ځینو اروپایې سیمو کې خلک د اسلام په مبارک دین مشرف شول؛ مګر داچې په اروپا کې د عیسویت او یهودیت لړۍ ډیره ګرمه روانه وه د دغو مذهبونو راهبانو او پادریانو د اسلام د خپریدو مخه ونیوله د دې لپاره چې د اسلامې نظام د راتلو مخه ونیسی د دموکراسۍ نظام ته یې یو بل رنګ ورکړ.

کڅه هم په نړۍ کې اوس دایو معلومات یا علم دی چې سړی د دموکراسۍ په تاریخ پوه شي، خو مهمه خبره داده چې موږ ټول باید په دې باندې پوه شو چې د دموکراسۍ نظام زموږ د ټولنې او خلکو لپاره څه حیثیت لري او څومره ستونزې مو کمولای شي، څومره ورسره زموږ د ملت وګړي لیوالتیا لري او ولې غربې هیوادونه غواړي چې د دغه نظام د تطبیق لپاره دې زموږ هیواد قرباني کړي یادوی خپله قرباني ورکوي او ولي دغه نظام چې د خوښي او آزادۍ په نوم بدرګه کیږي اسلامي هیوادونو ته د B ۵۲ الوتکو او کروزو توغندیو یاخونړیو انقلابونو په بدرګه راځي، داچې هر څه دي ګټه ده که تاوان دی، ښه دی که بد دی دابه شاته پریږدو. دابه وڅیړو چې زموږ برخلیک به ورسره څنګه وي؟ زموږ مشکلات به ډیر کړي که به یې کم کړي؟ زموږ خلک ورسره لیوالتیا لري او که نه؟ زموږ له ټولني سره سمون لري او که ټکر؟ دا هغه څه دي چې موږ باید ورباندې حتماً پوه شو.

اول: زما او بیا له ډیرو مسلمانانو سره به دا سوال وي چې په اسلامي نظام کې د بشر، نر او ښځي، لوی او کوچني، مسلم او نا

مسلم، ګاونډي او عام، مسافر او مقیم همداسې .... نورو پوره حقوق قوانین او لارښوني پکښي معلومي شوي، د نړیوالو اړیکیو امنیت، اقتصاد، سیاست او همکارۍ ټول اړخونه پکي په بشپړه توګه ښودل شوي، د مډرن تکنالوجۍ، ښوونې اوزده کړي، او خود کفائي سره خلکو ته امر کوي، لنډه دا چې د انسان د ټولو احتیاجاتو لپاره پکښي هیڅ ډول نیمګړتیا نشته، سره له دی چې د هیواد ټول وګړي سل په سل کې مسلمانان دي څه ضرورت سته چې نظام یې د اسلامي نظام پر ځای یو غربې نظام خپل کړي او په اسلام کې د مسلمان لپاره کومه نیمګړتیا شته چې د غربې ډموکراسۍ نظام یې ځاي ونیسي او یایې بشپړه کړي؟

دویم په افغانستان کې څومره وګړي موجود دي چې د اسلامي نظام له شتون سره موافق نه دي او د دغه نظام د بدلون په لټه کې دې اوس مانا دا چې څو فیصده وګړي د دغي مفکوري او عقیدي درلودونکي دي؟

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

دریم: په اوسنۍ عصري نړۍ کې چې اقتصادی، سیاسي، تکنالوجي او تعلیمي بهیر ګړندی روان دی په اسلام کې د دغه پرمختګ لپاره څه موانع شته چې د دغه ګړندیتوب په وړاندې لاره ډب کړېده کیدای شي دیته ورته ډیر سوالونه وجود ولري چې زما په عقیده هیڅ مسلمان یې د قناعت وړ ځواب نشي ویلای.

ځیني وګړي به دا استدلال کوي چې دغه غربي دموکراسي له اسلام سره ټکر نلري او یا دا چې د اسلامي دموکراسۍ نوم ورته کاروي. له هم دې کبله ورته مباح وایې او دا د ځان لپاره د خلاصون لاره بولي، ځیني نور دموکراسي پلوه خلک بیا دموکراسي له نړۍ سره د تړاو او ربط ذریعه او وسیله بولي خو پر هغه څه چې د اسلام له منل شوي مذهب سره ټکر لري سترګي پټي شوي دي یا په داسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلایلو باندي ځان ته لاره پرانستي چې هیڅ مقنع نه وي، په هر صورت باید هغه څه ته ورشو چې زموږ ټولنه ورسره لاس او ګریوان شوي ده.

دغه غربي دموکراسي پر اسلامي ایډیالوجۍ څومره منفي اثر پرې باسي او څومره د اسلام له نظام سره ټکر لري؟

په دې به کیداي شي ډیر خلک پوهیدلي وي خو زه غواړم هغه ټکو ته ورشم چې د اختلاف او ټکر ټکي دي او په راتلونکو نسلونوکې او یا هم سمدستي ژوند کې د بدبختۍ سبب کیږي:

لومړی: لکه څنګه چې مو وړاندي یادونه وکړه چې دموکراسي یو لوېدیز نظام دی. لوېدیز هیوادونه یې د پلي کولو لپاره په ټوله اسلامي نړۍ کې په سیاسي، اقتصادي، فرهنګي، فکري اوعملي جنګ بوخت دي. د دغه نظام یافکر د ټینګولو لپاره په ملیاردونو ډالرمصرفوي. په نه ستړیدونکي ډول یې په رسنیو (میډیا) کې د تبلیغاتو لپاره پیسې او خلک په کار اچولي دي. په ټوله نړۍ کې یې یو ناپایه جنګ پر لار اچولي،څو په ټوله اسلامي نړۍ کې وده وکړي او بري ته یې ورسوي چې دا خپله د سوال، شک او اندېښنې خبره ده.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

دویم چون په دموکراسي نظام کې بشپړې آزادۍ ته لاره ورکول شوې که هغه د مذهب آزادي وي که د بیان آزادي وي او که د اخلاقو او افعالو آزادي وي، خو اسلام بیا د انسان د ټولو آزادیو لپاره حدود او چوکاټ لري. د مثال په ډول زنا، شراب، سود او ارتداد ټوله په دغو آزادیوکې راځي او همدا د اسلام او دموکراسۍ تر منځ د ټکر خبره ده.

که د اسلامي قوانینو مراعات په نظرکې نیسو ځینو مطلقو آزادیو ته زیان رسیږي. که د دموکراسۍ په موږ او نظر ځان او نظام عیار شي نو اسلام ته زیان رسیږي. که د اسلام حدود په بشپړه توګه

په نظر کې نیول کیږي په هغه صورت کې دموکراسي نیمګړې پاته کیږي

د لوېدیځوالو داعتراض او ناراضۍ سبب ګرځي چې د هغه لپاره ښه دلیل د عبدالرحمن مرتد مسئله ده. په اسلام کې د مرتد حکم بیرته اسلام ته ګرځیدل او یا د انکار په صورت کې وژل دي. د عبدالرحمن په مسئله کې د غربي دموکراسۍ او اسلام کلکه مقابله راغله چې بالاخره اسلام شاته وغورځول شو دموکراسۍ د خپلو بادارانو لخوا بریالیتوب وموند. که څه هم اسلام پالو پر دې ټینګار کاوه چې دا د مسلمانانو ملک دی د اسلام په قانون سره به محاکمه کیږي او مرتد ته به

د اسلام د قانون له مخې سزا ورکول کیږي، خو د لوېدیځوالو استدلال داوو چې په افغانستان کې دموکراسي نظام اعلان شوی، موږ له هغه نظام سره مالي او ځاني مرستې کوو. په دموکراسۍ کې انسان د بشپړې آزادۍ واک لري، نو له همدې کبله عبدالرحمن مرتد د دموکراسۍ په چوکاټ کې له آزادۍ څخه استفاده کړې. له همدې کبله ورته سزا نشي ورکول کیدلای ځکه چې داسې سزا ورکول د دموکراسۍ په وړاندې جنایت دی او جنایت بلل کیږي. همداسې وشوه چې د بوش په یوه ټلیفون اسلام، شریعت، کلتور او خپلواکې ټول تر پښنو لاندې شول، دموکراسي پلې شوه، اوس به څوک د دې دفاع وکړای شي چې دموکراسي د لوېدیزیانو نظام نه دی او یا له اسلام سره ټکر نه لري.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

څلورم: د آزادۍ په چوکاټ کې ځینې جنایتونه دي چې له غربې لیده ورته جنایت نه ویل کیږي. د مثال په ډول لکه زنا په داسې حال کې چې دواړه فاعلین راضي وي ، لکه شراب څښل، مذهب بدلول، د یوه نارینه له بل نارینه سره نکاح کول، د ښځو همجنس بازي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې نور. کله چې د داسې جنايتونو په وړاندې سزا په دموکراسي نظام کې نا مشروع شي نو معلومه خبره ده چې د دموکراسۍ د ملاتړو قوت تر اسلام پالو په اوسنۍ نړۍ کې څو ځله قوي دی چې په نتيجه کې د اسلام حدود بيرته شاته پاته کيږي.

څلورم: يوه بله لانجمنه مسئله چې د بشري حقوقو موضوع ده چې په اصولو کې بيرته له غربې دموکراسۍ سره مشترکات لري او افغانستان هم په دغه لومه کې سر ورننه ايستلی دی. د هغو سره يې موافقه لاسليک کړېده، د بشري قوانينو په اوسني منشور کې قصاص، رجم او لاس پرې کول ممنوع اعلان شوي. د بشري حقوقو موسسات دا

د بشر پر ضد ناروا عمل بولي، خو اسلام دا حدود په ټولنه کې د اصلاح لپاره ټاکلي دی. اوس دا مشکله مسئله ده چې د دواړو قراردادونو مراعات وشي چې يو اسلام دی چې د فطرت څخه افغانانو

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

پر ځان منلي او بل د بشري حقوقو په نامه غربې قانون دی. که چيرته دموکراسۍ ته ورسو نو ښکاره خبره ده چې بايد د هغه څه مراعات په نظر کې ونيسو چې غربيان يې په لټه کې دي او هغه څه به شا ته غورځول کيږي چې الله او د هغه رسول ﷺ يې پر موږ د تطبيق مطلق امر کوي.

هم داسې د بې سترۍ، نا مشروع يعني غير شرعي طلاق، بې له محرمه د ښځو تګ او سفر، په جهاني المپيک کې د ښځو برخه اخيستل يا په عام محضرکي منډې، تجارت او د نورو خواهشاتو لاره خلاصول دا ټول هغه څه دي چې د اسلام د بيخ ايستلو لپاره په کار اچول شوي او په قانوني شکل اسلام ته ګوزار ورکوي او په تدريجي شکل يې له منځه وړي.

پنځم: تر ټولو مهمه داده چې په يوه هيواد کې دوه قانونه په يوه وخت کې نه سي چلېدلای او نه د ټولو قوانينو په ډول يو په بل کې تداخل کېدلای شي. له همدې کبله بايديوه قانون ته ترجيح ورکول شي ځکه چې په دين کې هيچاته د تصرف اجازه نسته چې څه پکښې کم او يا زيات کړي.

سوال: که څوک په دې نظروي چې دموکراسي نظام د اوسني عصر ضرورت دی او په هغه سره هيواد او ملک په وړاندې ځي او رقابت کولای شي او خلکو ته روزګار پيدا کيږي، بشپړه آزادي پکښې ساتل کيږي، د نړۍ له توجه څخه برخمن کيږي او نور داسې څيزونه؟

ځواب: دلته خبره داده چې اسلام له دغو څيزونو سره چې مباحات دي هيڅ ټکر نه لري، هغه څه چې د اسلام سره مخالفت ونه لري اسلام ورته اجازه ورکوي چې وشي او خلک ترې استفاده وکړي دا

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

چې

د دموکراسۍ تر عنوان لاندې وړاندې بيول کيږي، ولې د اسلام او شريعت تر عنوان لاندې تر سره نه سي؟ داسې ليدل کيږي چې ځيني کسان چې په هغو کې ځيني علما هم راځي په دې عقيده دي چې اسلامي دموکراسي يا محلي دموکراسي يا دا چې انسان او خپل عمل، نو له همدې کبله دموکراسي د اسلام په وړاندې ډب کيدلای نه شي، مثلا که څوک لمونځ کوي، که څوک روژه نيسي، که څوک حج ته ځي، که څوک زکات ورکوي، که څوک تعليم او تبليغ کوي، نوهرڅوک داکارونه کولای شي او داسې نور؟

جواب: په اسلامي ټولنه کې اکثره علمای کرام په دې عقيده دې چې دموکراسي په اسلام کې نشته ځکه اسلام کامل دين اوکامل نظام دی. د دموکراسۍ لفظ په اسلام کې نه شي استعماليدلای،

(c) ketabton.com: The Digital Library

اماکوم مشترکات چې ليدل کيږي هغه بايد په اسلامي نامه سره تعريف کړای شي، نه په بل لفظ (يعني دموکراسي) باندي، د مثال په ډول بشري درناوی او د خلکو يا د بشر احترام د شريعت په چوکاټ کې، آزادي، تعليم او تکنالوجي او داسې نور... دې ته اسلام تر ټولو دروند حق ورکړی، هر انسان ته په دې سره امر کوي چې د ښو اخلاقو، ښه کمال او ښه علم خاوند وي او د خلکو په چوپړ کې هميشه اوسي، دا او دې ته ورته اعمال، افعال او کمالات دا مانا نه لري چې په دموکراسۍ سره تعبير شي، ځکه اسلام دهغه له پاره قانون وضع کړی بايد اسلامي قانون ورته وويل شي.

زه د غربيانو د دموکراسۍ نظام ته بد نه وايم او نه هغه ته ناکامه نظام وايم، خو د څيړنې مطلب مې دادی چې څومره زموږ ستونزې په حليدلای شي او څومره زموږ ټولنه ورته چمتو ده چې د دغه ډول دموکراسۍ په چاپيريال کې ژوند کولای شي؟ او بالعکس څومره موږ ته ستونزي پيدا کولای شي؟ مطلب مې هم هغه دی لکه څنګه چې مې مخ کې وړاندېينه وکړه چې دموکراسي د اسلامي حدودو د ماتولو او

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

د اسلام د دين او نظام د کمزوري کولو لپاره د غربيانو تر ټولو ښه او بريالی وسيله ده، له بلې خوا په ټولنه کې د نورو بدبختيو زيږنده هم ده. په ځانګړي توګه زموږ د ټولنې لپاره د افغانستان مثال يې پارلمان دی. که په پارلمان کې په سلو کې د يو پنځوس يا د ۴۹ په مقابل کې دوه فيصده په دې فيصله وکړي چې بهرني ځواکونه دې په افغانستان کې پاته شي او يا دې ورته اوږد مهالي يا هميشنۍ اډې ورکول شي په دموکراسي نظام کې داکار مشروع دی. نور شل فيصده ددې حق نه لري چې له فيصلې څخه سر وغړوي، خو په اسلام ياشريعت کې دا شنيع او ناروا عمل بلل کيږي. هيڅ وخت د تطبيق

او تنفيذ وړ نه شي بلل کيدلای، نو دلته به ټولنه او هيواد د دوولورو قرباني کيږي چې تر اوسه پوري هم دا قرباني دوام لري، داسې او دې ته ورته ستونزي به ښايې ډيري پکښې راولاړې شي چې په لړ مهالي بهير کې نه د ټولنې او نه د افرادو په ګټه وي، په هر صورت دموکراسي د افغانستان لپاره هغه نظام دی چې ښايي په سلو کې شل، دېرش موافقين ولري خو په يقين سره ويلای شو چې په سلو کې اويا او يا تر دې زيات افغانان يې مخالف دي او اسلام هغه نظام دی چې ښايي په سل کې لس فيصده مخالفين ونه لري. اوس دلته ويلای شو که د خلکو رايه معتبره وي نو هم بايد اسلام او د هغه قانون حاکم اوسي او که چاپيريال او ټولنه معتبره وي نو هم بايد اسلام وي، که د الله ﷻ او د هغه د رسول ﷺ مکلفيت معتبر وي نو هم بايد اسلام حاکم شي او که خدای مه کړه څوک په دې عقيده وي چې په اسلام کې سختي او تشدد دی نو دا انتخاب يې خپله کړی دی، بل دا چې اسلام د اعتدال نظام دی. په دې نظام کې نه تفريط او نه افراط وجود لري، بلکي يو معتدل نظام دی.

خلاصه دا چې زما په نظر افغانستان په غربي دموکراسي نظام سره نه شي جوړيدلای او نه هم دموکراسي پکښې آرامي راوستلای شي، ځکه چې د دموکراسۍ په وړاندې داسې مخالفتونه شته چې په داخل کې قوي او پخې جرړې لري. اسلام په خپلو ټولو حدودو کې چې په عملي طور دهر وخت واکمنو ته د يوې سالمې ټولنې جوړولو امر کوي نر او ښځې ته د پاک لمنۍ تحفه ورکوي. له فحش او بې حيايۍ څخه نجات ورکوي چې انسانان په يوه داسې ټولنه يا چاپيريال کې ستر شي چې له اخلاقي پلوه يو با ادبه، با عمله، پاک او سالم انسان وي. که څه هم اسلام د آزادۍ له بريده د اوښتو مخنيوي کوي، هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوی خدای د حکمت او د اسلام د معجز دین ښه نتیجه ده چې ورو ورو یې تجربه کار او با علمه شخصیتونه په حکمتونو پوهیږي او ساینس پوهان یې په عصري تجهیزاتو سره کشف کوي. غربي مقلدین باید په دې پوه شي چې د دوی تقلید موږ ته او زموږ ګران هیواد ته په ګټه نه، بلکې په ضرر تماميږي، لکه وړاندې چې د هغه مثال وینو له غربي تقلید سره ښایې زموږ ټولنه او خلک دمادیاتو له پلوه پرمختګ وکړي، خو له بل پلوه یې معنویات هغه معنویات چې په مادیاتو او پیسو نه پلورل کیږي او نه پیدا کیږي له منځه ځي، هغه معنویات چې زموږ د دودیزې ټولنې لپاره د لویو نیکمرغیو سبب کیږي.

اوس تر ټولو مهمه داده که د غربي مقلدینو د تقلید مقصد تمدن او پرمختګ وي، تعلیم او تربیه، ساینس او تکنالوجي وي، نو اسلام خو له هغه سره په هیڅ شکل ټکر نه لري او نه ورسره کوم مشکل سته. که د هغو موخه د دوی د کلتور، غربي قانون ، د دموکراتیکو بې جلوه آزادیو، بشري حقوقو یا د نر او ښځې د بشپړې آزادۍ تقلید وي؟؟؟ نو دا خو دافغان مسلمان هیواد لپاره د بد مرغۍ ورونه پرانیزي، که لږ کوچنی مثال د غربي تمدن د واکمنو د یوه سالار امریکا را واخلو او بیا د هغه نتایج راوسپړو نو څه به ومومو لاندې جدول د هغه څه لږ تحفه راښیي:

۱. په امریکا کې د همدې دموکراسۍ په رڼاکې هره ورځ **۲۵۳** کسان په مخدره توکو روږدیږي. سره له دې چې شراب څښل له دې نشي څخه مستثنی دي.

۲. هره ورځ د ۱۸۰ ښځو پرېت باندې په زوره تېری کیږي.

۳. هره ورځ **۵۵** تنه د غلو او بد معاشانو لخوا وژل کیږي.

۴. هره ورځ دغلا ۲۶۲۰ پیښې د پولیسو سره ثبتیږي.

۵. هره ورځ **۱۲۸۳** ارموني یابې پلاره زامن له زنا څخه پیدا کیږي.

۶. هره ورځ **۲۹۸۶** ښځې په خپله طلاق اخلي او یا د مړو لخوا طلاقیږي، چې له دې کبله اوس په سلو کې اویا خلک ودونو ته زړه نه ښه کوي او په زناباندې ژوند تیروي.

۷. هره ورځ نوي میلیونه بوتله مختلف شراب څښل کیږي.

۸. هره ورځ **۲۷۴۰** زنا کاري نجوني ځکه له زنا څخه حمل اخلي چې تر زنا وړاندې واده ته له دې امله غاړه نه ږدي چې نر د څو نجونو او ښځه د څو هلکانو خوندونه وګوري.

۹. په سوونو ځوانان او ځوانانې د ایډز او سفلیس په ناعلاجه مرضونو اخته کیږي، چې تر ټولو لوی علت یې زنا او لواطت دی.

سره له دې چې د دغو ناروغیو لپاره په ډیره لوړه کچه روغتونونه کار کوي. دا چې دغه ټول امراض له غربي کلتور او پرمختیا څخه سرچینه اخلي زنا او لواطت هم په تمدن کې راولي. د حیواناتو سره هم جنسي اړیکي دوی **(Beastiality)** یاله محرم سره نکاح کول هم د تمدن یوه برخه ده. زه فکر نه کوم چې مسلمان افغان بچی دې له داسې کلتور سره مینه ولري که څه هم فقر او غربت او د واکمنو او چارواکو خیانت او لا ابالیتوب د لویې بې اعتمادۍ فضا رامنځ ته کړیده ترڅو زموږ خلک دیته اړ او مجبور شي چې د مرستي او کمک لپاره لاس غرب ته اوږد کړي. زموږ د مجبورۍ له امله د ایډز او سفلیس تحفه اوس زموږ هیواد ته د غربي زنا کاروسره یوځای راغلې او مخ پر ډېرېدوګړندۍ روانه ده.اسلام او اسلامي نظام یې د مشکلاتو علاج کولای شي ځکه چې د هغه په وړاندی کورنی مخالفت یا تاوتریخوالی په نشت شمارل کیږي. د هر کور د جوړولو لپاره داخلي توافق تر بهرني امتیازاتو او تر ټولو اړین دی.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډيورنډ کرښه

لکه څنګه چې مې وړاندې يادونه وکړه د ډيورنډ ناولې کرښه د افغانستان لپاره د ناسور د زخم حيثيت لري خو دا ناسور د مشکل په توګه هغه چا افغانستان ته ور ډالۍ کړی دی چې همدااوس اوس د مرستې او بشري خواخوږۍ په نامه زموږ وروڼه، خويندې ښځې او ماشومان تر مردکو او ګوليو تيره وي، هره ورځ د مځکې غيږې ته د افغانانو په لسګونو مړي او جنازې وراستوي، کلي او کورونه په بمونو، لويو لويو توپونو او غټو توغنديو د خاورو سره خاورې کوي، د ديموکراسۍ نظام د پلي کولو لپاره يې د وژلو او تبليغ ټول اسباب په کار اچولي دي. دغه سره بلا يوځلي بيا غواړي چې د دغه ناسور زخم وسپړي او پر زړو زخمونو باندې تازه مالګې وشيندي، دا چې څه به کيږي، هغه به هغه وخت ته پريږدو، مګر موږ بايد د دغه ناسور د زخم اسباب په غورسره وڅيړو:

که د افغانانو پخوا ته ځغلند نظروکړو وبه وينوچې د نړۍ په تاريخ کې افغانانو له خپلواکۍ سره د مينې يو ښه تاريخ درلود، د آسيا په زړه کې دغه ملت د زړه مراندې او واکې سره نښولي دي، خو د افغانستان عزت او وقار يې او چت ساتلی دی، مګر له بده مرغه چې له تيرو څو پيړيو راپديخوا د نړۍ د يرغلونو ښکار ګرځيدلی دی، چې تر ډېره يې د نړۍ ژوندي تاريخونه دعکس او تصوير ښکارندوي او شاهدان دي دا چې ولې نړۍ خوړونکو او حريصو

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

بلاګانو ورته خولې وازې نيوليدې مختلف علتونه لري چې يو عمده علت يې

د افغانانو د زعماوو خودخواهي او جاه طلبي په ګوتو شوې ده، چې البته په تدريجي توګه د افغاني مختلفو قومونو د فرقوي، تفرقي او انشعاب سبب ګرځيدلي، چې په نتيجه کې يې د افغان او اسلام د ښمنو نړۍ خوړونکو ليوانو لپاره د يرغل زمينه برابره کړې ده. د دې مثالونه ډير زيات دي او نتايج يې چې منفي اړخ لري ټولو خلکو ته برښد شوي دي. موږ کولای سو هغه ښلګي له بيخه راوسپړو چې

د ډيورنډ منحوسه لانجه يې له دی يوولسو لسيزو راپديخوا لاينحله پرې ايښي ده، احمدشاه ابدالی رحمه الله له هغو تاريخي اتلانو څخه يو اتل دی چې په ياد او نامه سره يې تر اوسه پورې موږ افغانان وياړو او په نامه يې د غليمانو د ماتې يادونه کوو، احمدشاه بابا د زيږو، خړو او ساده پښتنو په ټاټوبې کندهارکې دُنيا ته سترګې راسپړلي وې. هلته ستر شوي او هلته بيرته خاورو ته سپارل شوي دی. احمدشاه بابا د يوه لوی افغانستان د جوړيدلو ابتکار په اسلامي نظام سره کړي چې هغه وخت يې د هيواد حدود د مشهد، بخارا او بيا د هند تر نيمايې پورې رسيدلی دی. احمدشاه بابا په خپله واکمنۍ کې اسلام او اتحاد ته په نه ستړې کېدونکي توګه خدمت کړی. د اتحاد او اتفاق په مټ يې د غليمانو ټولو دسيسو ته معقول ځواب ويلي دی.

کله چې لوی احمدشاه ابدالي رحمه الله په **۱۷۷۳** ميلادي کال له دنيا څخه سترګې پټې کړې دهغه پرتاريخي ميراث دهغه زوی او لمسي ټټر ولګاوه، چې تر يو څه وخته يې د پلار ميراث په نيمګړتيا سره وساته خو د هند ځيني برخې يې له لاسه ووتې. هند ته چې د

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

انکريزانو د استعمار لاس په تجارتي، اقتصادی او بشري نومونو باندې را اوږد شو، په همدې وخت کې د افغانستان په وړاندی د شیطانت او دسیسو لاسونه دننه راوغځیدل، چې د افغانستان دننه یې د دراني قومونو په بې اتفاقۍ کې پوره نقش ولوباوه، د بارک کهول یې د سدو د کهول په وړاندې چې په حکومت کې یې ښه اعتبار درلود په قومي نامه راوپاراوه دهغه په نتیجه کې د افغاني قومونو ترمنځ خونړي جنګونه پیل شوه. په پنجاب، سند، کشمیر او د ډیلي په شا وخوا کې د سیکانو او مسلمانانو تر منځ خونړي جنګونه تاوده شول، برتانوي شیطانانو به ورته له ورایه د ګرمیدو لمن وهله، د تیمورشاه تر مرګ وروسته دده ۳۳ زامن چې د بیلابیلو میندو څخه وه هریوه یې
د سلطنت غوښتنه کوله؛ نوري هم دنفاق جرړي قوي کړي او د قدرت سیمه یې تر خپلو قیادتونو پوري محدوده کړه، بالاخره په ۱۸۱۹ میلادي کال کې د سدو کهول خپل واک له لاسه ورکړ. د پاینده خان تر بیرحمه وژني وروسته د هغه زامنو د زمانشاه په وړاندې بغاوت پیل کړ چې جمله۲۳ تنه وه د هغو د هڅو په نتیجه کې د پاینده خان مقاومت د هندپه وړاندې ډیر ضعیف سو. له ځانه څخه یې دفاع نه سوای کولای چې تر ډېر تدریجي مقاومت وروسته د سدو کهول د حکومت په کارکې پاته راغی.. د بارک کهول ته ښه زمینه برابره سوه چې له موقع څخه استفاده وکړي. د وخت په تیریدو سره د زمان شاه کورنۍ هدف ته ورسیدل. هغو د پاینده اوسدو د کورنۍ په وړاندې ډیر سخت عکس العمل وښود، حتی د سدو کهول یې د خپل پلرني ټاټوبې (کندهار) څخه هم وشاړه چې د هند په سیمو کې تیت وپرک شول. چې تر اوسه هم د هغو اولادونه د خان او پټهان په نامه هلته خال خال لیدل کیږي. ژبې یې ګرځېدلي دي ، خو د قبیلې نوم لا

د کتابتون ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

یو څه ورته پاته دی. څه وخت وروسته د بارکزو کهول هم د بې اتفاقی په رنځ اخته شول، لوی افغانستان یې پر وړو وړو ټوټو سره وویشی. هر ورور یې ځان د یوي سیمي امیر او واکمن وټاکه، چې د دوی په دې احمقانه کار سره د برتانیې یرغل ته ښه زمینه برابره شوه. برتانوي واکمنانو د هند سکهان دې ته چمتو کړل چې د سیمي د آزادولو لپاره جنګ وکړي چې د هغه په نتیجه کې د بارکزو واکمنۍ د هند ډیري سیمي د کشمیر تر پولو پوري له لاسه ورکړې. که څه هم امیر دوست محمد خان د یوه امیر په حیث پیژندل کیدی؛ خو د هغه په مقابل کې ډیرو شخصي امارتونو وجود درلودی چې ټول په بارکزي قوم پوري تړلي وه.

د سکهانو له اختلاف سره سره شاه شجاع چې د سدوزو د پښې او د پوپل د قوم د مشرۍ دعوه یې کوله په هند کې د برتانیې د امپراتورۍ د مرستې په هیله شپې سباکولې، دلته دافغانستان د واک پر سر خونړي خپل منځي جنګونه ګرمیدله. ورځ په ورځ د واکمنو د واک واګې سستیدلې چې د هري ورځې په تیریدو سره یې د برتانیې حرص ورزوندی کاوه، په ۱۸۳۸ کال کې برتانیه دې نتیجې ته ورسیده چې نور نو د افغانستان د خوړلو وخت دی. د شاه شجاع غوندي ګوډاګی یې د دې ورځي لپاره نور هم ساتلي وو. شاه شجاع چې د افغانستان په نیولو کې یې د برتانیې مرستې ته سترګې نیولې د هغو د مرستو په بدل کې یې هرڅه پر ځان منلي وه. پر افغانستان باندې تر حملې وړاندی د شاه شجاع او برتانیې ترمنځ ځیني قراردادونه په هند کې لاسلیک شوه، چې د هغو له مخې کشمیر، پیښور، بنو، وزیرستان، ډیره اسماعیل خان او نوري سیمي د برتانیې واکمنو سکهانو ته ور بخښلې وې. قرارداد یې ورسره لاسلیک کړی وو څو شاه شجاع په محدود افغانستان کې محدود

د کتابتون ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدرت ته ورسیږي. په قرارداد کې د افغانستان بهرني او کورني سیاستونه هم محدود شوي وه. همداسې ډیر د غلامي ټکي پکښې لاسلیک شوي وه. که څه هم شاه شجاع د کرزي په شان د احمد شاه ابدالي رحمه الله د وراثت دعوه کوله خو دې ته ښه متوجه نه وو، چې احمد شاه بابا ابدالي څه کول او څه یې ګټل او دوی څه کول او څه یې بایلل؟

په هر صورت شاه شجاع د انګریزانو بدغوني لښکري د افغانستان پر مقدس حریم باندې راورمولي په ۱۸۳۹میلادي کال کندهار ته د انګریزانو پر اسونو سپور راغی. د انګریزانو په مرسته یې هلته د پاچاهۍ اعلان وکړ چې په لنډ وخت کې یې کابل هم د امیر دوست محمد خان له لاسه وایست. د کابل د دنګوغرونو په منځ کې یې د قدرت پر تخت تکیه ووهله ، خپل ارمان ته د برتانوي عسکرو په مټو ورسید.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

که څه هم امیر شاه شجاع له ډیرو امیدونو سره هیواد ته راغی او هدف ته ورسید ، مګر لږ وخت وروسته هغه د دې کار په هکله خپله مایوسي او پښیماني وښودله ځکه چې انګریزانو د اوسنیو متحدو انګریزانو په څیر خپلسري کوله. د افغانستان د خلکو د زغم کاسه یې تر څوکو پوري ورسوله چې له کبله یې د جهاد لپاره افغاني مجاهدینو پر انګریزي یرغلګرو حملي پیل کړي. لږ وخته وروسته انګریزي یرغلګر د شاه شجاع د غلام حکومت په شمول د سختي وارخطایی سره مخامخ شول، امنیتي ګډوډۍ زیاتي شوې هرځای پر هغو باندې حملي جاري او ورځ په ورځ زیاتیدلي چې په نتیجه کې یې بالاخره په ۱۸۴۲-۴۲کال کې انګریزانو ماته وخوړه، د کابل او نورو سیمو پرېښودلو ته اړ شول، همدا د انګریزانو لومړنۍ ماته وه چې له درنو تلفاتو سره مل وه، له کابل څخه تر جلال آباده پوري یې اوولس زره

عسکر د مجاهدینو تر ګولیو تیر شول، یوازي یو عسکر چې (ډاکټر برایډن) نومیدی ژوندی پریښودل شو ، څو د نورو یرغلګرو له حالاتو څخه برتانویان خبر کړي، خو برتانویانو دا ماته یو تصادف باله او حقیقي ماته یې نه منله، همدا سبب وو چې د شاه شجاع د موافقي سره سم د دویم ځل لپاره یې بیا د افغانستان خوړلو ته زړه ښه کړ، په ۱۸۸۸میلادي کال انګریزان د دویم ځل لپاره بیا د کابل د هسکو غرونوڅوکو ته ورسیدل او د وخت واکمن امیر شیر علي خان یې له واکه ګوښه کړ.

امیر شیر علي خان تر خپلي ماتي او تیښتي وروسته په مزارکې د روسانو د وعدي د پوره کولو په تمه د هغو د کمک انتظار کاوه د هغه زوی محمد یعقوب خان یې په وراثت پاته وو، مګر روسانو پر خپلو وعدو هیڅ وفا ونکړه. شیر علي خان د روسانو له وعدو د نهیلۍ په وجه زړه چاودی په مزارکې مړ شو.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

انګریزان یوځلي بیا د څه وخت لپاره پر افغانستان واکمن پاته شول. د شیرعلي خان ځای ناستی امیر محمد یعقوب خان یې د اسیر په توګه له ځان سره وساته. د امیر د اسارت په وخت یاموده کې بیا هم انګریزانو څو قراردادونه په زوره په هغه باندې لاسلیک کړل چې دهغه له مخي کورمه، مردان، پیښور، کوټه او ځیني نوري سیمي انګریزانو ته وبخښل شوي، خو د قرارداد متن د موقت وخت یالفظ یادیدو په ډول لیکل شوي وو، دا قرارداد د ګندمک عنوان درلود، مګر د دوی له داسې کړنوسره سره هم له انګریزانو سره مقاومت دوام پیدا کړ هغوی یې دې ته مجبور کړل چې افغانستان تر لږو تلفاتو وروسته پریږدي؛ خو د امیر عبدالرحمن په مریبې ډوله توافق انګریزان له کابل نه پر شا شول، چې له درنو تلفاتو سره د هند او افغانستان د پولي پر منځ دڅه وخت لپاره تم سول. د عبدالرحمن تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرارداد وروسته په اصرار او دوام سره انګریزانو غوښتل چې د افغانستان ډیري سیمي له افغانستانه بیلي کړي چې لوی کندهار هم د دغه قرارداد یوه برخه وه، چې وروسته افغانانو له میوند او کندهارڅخه انګریزان د دیارلسو زرو عسکرو په له لاسه ورکولو تیښتې ته مجبور کړه، خو د ډیورنډ تر پولي اخوا سیمي چې اوسنی پاکستان یې د ځان لپاره سرحد بولي هم داسې په مقاومت کې پاته شول. همدارنګه د ډیورنډ کرښي پر هغه بله خوا به همیشه له انګریزانو سره پوره مقاومت کیدی. انګریزان به یې نه پریښودل چې پر آرامه واوسي. دا مشکلات به ډیر ځله افغانستان ته راتلل او د افغانستان د خلکو دود به یې پاراوه. انګریزانو به د خلکو پر کورونو بمباری کولي او مسلمانان به یې شهیدانول، همداسې د مسلمانانو جهاد او مقاومت د دوي په وړاندی دوام درلود، تر **۱۸۹۳** کال پوري همداسې مشکلات روان وه چې د

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

افغانستان او هند تر مینځ کومه پوله او پانډل وجود نه درلود، که څه هم برتانویانو عبدالرحمن ته د بډو یا کمک په نامه دوولس لکه هندی کالداري ورکولي چې وروسته یې کچه اتلسو لکو ته لوړه شوه.

کله چې انګریزانو دا ومنله چې دوی په زور سره پر افغانانو حکومت نه شي کولای او نه د دوی یرغل پر افغانستان باندې مثبتي پایلي لرلاي شي، نو له همدی کبله یې د سیمي د ارامولو او د خپل اجتماعي شکست د مخنیوي لپاره بله د شیطانت لاره په کار واچول چې د یوه سرحد په شکل د افغانستان د نفوذ مخنیوی وکړي. په همدي خاطر یې سر هېنري مورټېمر ډیورنډ (***Sir Henry Mortimer Durand***) دیوه هیئت په مشري کابل ته واستاوه چې هغه طرحه یا پلان په عبدالرحمن باندې په پټه او بډو لاسلیک کړي چې دوی

د خپلي خوښي سره سم په یو اړخیزه توګه جوړ کړي وو. همدې طرحي د یوه قرارداد بڼه درلوده چې باید د ملت په توافق سره امضا شوي وای، په قرارداد کې د ډیورند کرښه د افغانستان او هند تر منځ کرښه بلل شوي وه خو تردې زیاته نا ارامه سیمه چې د سرحد هغه بله خوا وه مستقله یا آزاده سیمه بلل شوي وه.

ویل کیږي چې عبدالرحمن په داسې وخت کې قرارداد لاسلیک کړ چې د دې لپاره یو ډیر مکرجن محفل جوړ شوی وو چې په هغه کې برتانوي ښکلي پیغلي جوړي شوي وي. د نشي یا مستۍ لپاره ډول ډول شراب تیار شوي وه، ګومان کیږي چې عبدالرحمن دغه قرارداد

د شهوت یا بیهوښۍ او نشي په حالت کې لاسلیک کړي وي خو ښکاره دلائل د انګریزانو زور او فشار ګڼل سوی دی.

وړاندې مو وویل چې په دې محفل کې پنځه ماده ییزه قرارداد

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

لاسلیک شوي وو. همدغه قرارداد په یوه پټ ځای او پټه خوله سره لاسلیک شوی وو، چې د ملت ټول وګړي وربانديې ناخبره او د ډیورنډ د کرښي دواړي غاړي له دې تړون څخه ناخبري ساتل شوي وې، کله چې د دغه مرموز قرارداد خبر خپور شو ټولو افغانانو په یوه خوله دغه

د غدارۍ قرارداد یو غلط او ناقانونه کار وباله چې دیوه قوم پر زړه د پولادو چاړه راکاږي او دوې ټوټې کوي یې. افغان ولس دا د انګریزانو مکر وباله د ټول هیواد لخوا یې یوه غیر رسمي کرښه اعلان کړه، خو بیا هم انګریزانو له زور، زبردستۍ او بډو څخه کار واخست. له بله پلوه د افغانستان د واکمنانو د غلامی او سستی علت هم وو چې سیمه د انګریزانو تر نیمه واک لاندې تر ډېره وخته پاته شوه. کله چې انګریزان دویم نړیوال جنګ وځپل تر هغه وروسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۱۹۴۷ م کې له هند څخه پر شا کیدل. د مسلمانانو په نامه یې پاکستان د هند او افغانستان د مشترکي خاوري په ترکیب کې رامنځته کړ. که څه هم د پاکستان جوړېدل او له هند څخه جلا کیدل چې اوسنی بنګله دیش یې هم جز وو یو قانوني حیثیت د اکثرو خلکو په رضایت خپل کړ مګر پښتنو او بلوڅو ته پکې د برخلیک حق ورنه کول شو. فقط د اسلام په نامه د پاکستان په څنګ کې معلق پاتي شوه چې تردی دمه هم دا مغلقه معضله د بې خاونده مړي یا جنازي غوندې بې سرنوشته پاته ده، دا چې د دې کرښي قانوني او حقوقي اعتبار څه دی؟ دا یوه بیله مسئله ده. دا چې د افغانستان د امنیت او جوړیدلو لپاره فوق العاده خنډ ګرځیدلې دا بله مسئله ده چې هره مسله یې بېل تفصیل غواړي.

د حقوقي پلوه دغه قرارداد یو اړخیز شکل درلود. همدارنګه امرعبدالرحمن خان یو داسي امیر وو چې د برتانیې د غلامۍ او شرایطو د قبلولو په نتیجه کې قدرت ته رسیدلی وو. دغه مرموزه او له زهرو ډکه پریکړه یالایحه د افغانستان مېشتو قومونو او خلکو ته که د ډیورنډ پر هغه غاړه که پر دې غاړه پراته وه د قبول وړ نه وه. کله چې یو قرارداد یو اړخیز شکل ولري او بیا د زور او فشار په صورت کې منځ ته راغلی وي هیڅ قانوني حیثیت او اعتبار نه لري.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

دویم: په نړیواله توګه د ملګرو ملتونو په قانون کې داسې ماده سته چې کله د قرارداد یا تړون یو اړخ له منځه ځي نو د تړون متن یا اهمیت هم ورسره ختمیږي. له همدې کبله چې برتانیې د مځکې د کرې پر نیمایي برخه خیته اچولې وه هند او د افغانستان ځیني سیمي یې په خپل واک کې راوستلي وي، د انګریزانو دغه واکمني په ۱۹۴۷م کې پای ته ورسیده. په نتیجه کې یې هند آزادي واخستله همهغه وخت په کار وه چې د افغانستان مستعمره سیمو هم آزادي

اخستي وای. هغو ته د آزادۍ فرصت ورکول شوی وای چې د خپل راتلونکي برخلیک یې روښانه کړي وای، لکه پنجاب، سند، بنګله دیش، سریلانکا او د هند نورو سیموته چې ته فرصت ورکول سوی وو، ځکه چې د قرارداد او استعمار اهمیت د دوی له واکمنۍ سره تړلی وو.

دریم: په ملګروملتونو کې په ۱۹۶۸ م کال کې یوه ماده تصویب شوه چې د قرار له مخي یې هغه ټول تړونونه بې اعتباره ګڼل شوي چې د زور له لاري تصویب شوي وه، څنګه چې استعماري قوتونه هر څه په زور او فشار تر سره کوي همدا رنګه یې د افغانستان ډیري سیمي په زور سره جلا کړي وي ځکه نو دغه تړون د ملګرو ملتو د پورتني پرېکړې او منشور له مخې بې اعتباره بلل کیږي، په حقوقي ډول دغه دري مثبت دلائل وجود لري چې د ډیورنډ کرښه یو ظالمانه او بې انصافه کرښه ثابتوي چې په هیڅ ډول قانوني او حقوقي ارزښت نه لري افغانستان او افغانان یې ټوله په رسمیت نه پیژني که څه هم د پاکستان واکمنو د وخت څخه په استفاده په افغانستان کي له هر واکمن څخه د هغې کرښې د مراعات او رسمیت غوښتنه کړیده پاکستان په تکرار سره غوښتي دې چې د افغانستان له ضعف او کمزوري حالت څخه لکه برتانویان استفاده وکړي خوله نیکه مرغه میړنیو افغانانو د شاه شجاع او عبدالرحمن غوندي هر څه ته زړه نه دی ښه کړی.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

دا چې دا کرښه د افغانستان لپاره څومره ستونزه ده یا څومره ورته اهمیت لري رښتیادواړه سته اوځانته بیلابیل دلایل لري:

لومړی: دا چې د پاکستان او افغانستان تر منځ په رسمي ډول حدود وجود نه لري. دا خپله یوه ستونزه ده؛ ځکه هر هېواد د خپلو حدودو د ساتلو مسؤولیت لري دلته به امنیتي مشکلات ترټولو ډیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستونزمن وي چې یوازېنیز ډول مسؤولیت یې باید د یوې واکمنې یاحکومت تر غاړه شي.

دویم: هغه سیمه یاسیمې چې په قانوني توګه په یوه اړخ پورې ونه تړل شي نو له هره طرفه د پامه غورځېدلې وي، دهغو اقتصادي او تعلیمي چارې به کمزورې مخ ته ځي، کله به هم له پوره پاملرنې څخه نه برخورداره کیږي ځکه د هغوی پرمختګ دسیمې تراهمیت پورې اړه لري.

دریم:ددغې سیمې یاسیمو ته د نه پام لرنې له کبله به د دواړو هیوادونو تر منځ کله هم د اعتماد فضا نه رامنیځ ته کیږي او نه به دیوه او بل هیواد دمداخلو مخه نیول کیږي. همیشه به د دښمنې او رقابت په موقف کې قرار لري چې دا پخپله د بې امنیتې او بې ثباتې لامل کیږي.

څلورم: د پولې د دواړو غاړو اوسیدونکي له یوه قوم او یوې

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

کورنۍ سره ربط لري د دې سره سره دواړې غاړې دوستی او د پولې او پانډل شراکت لري، که هر وخت د پولې په یوه خوا کې ستونزې وي نو د یوه بدن په څیر به هغه بل لوری ورسره اوتومات ستونزمن کیږي او سیمه به هم له دې کبله ورسره ستونزمنه وي.

پنځم: لکه څنګه چې مو وړاندې یادونه وکړه د دغه نه بېلېدونکي قوم بېلتون په شخصي ژوند کې هم ستونزې راولاړې کړې؛ ځکه چې دغه وروڼه قومونه همیشه د یوه ګډ ژوند هیله لري او ګډ ژوند غواړي، د پولې په ویش دغه ګډ ژوند د ډېرو ستونزو سره مخامخ کیږي، بلکې مخه یې نیول کیږي.

شپږم: د پولې دواړو غاړو ته اوسیدونکي افغانان هر وخت د داسې تومتونو قرباني کیږي چې اصلا بنیاد او اساس نه لري همدارنګه د زیږنده ستونزو قرباني به د تل لپاره ټول وکړي وي.

اووم: تر ټولو غټه ستونزه داده چې بهرنیو دښمنانو لکه څنګه چې دا کړښه ستونزمنه پرې ایښې تري ناروا او بده استفاده کړې اوکوي به یې ترڅو د خلکو له سپیڅلي عقیدې، بې علمۍ، کمزورې سیاسي دریځ نه ناوړه استفاده وکړي او هر وخت یې د دوو اسلامي هیوادونو تر مینځ د بې اعتمادۍ او نه باور سبب وګرځوي، هر وخت چې وغواړي چې د هغوی تر منځ نفاق او ستونزه راولاړه کړي هلته د نفاق کانې اونوکان جنګوي چې هم ګټه او هم خوند تري واخلي او هم د کوربه او غله ترمنځ منځګړ یتوب وکړي.

دا یوازې ستونزه نه ده چې برتانوي شیطانانو د خپلې امپراتورۍ پر وخت افغانانو ته ډالۍ کړې، بلکې ورته ستونزې یې په چین، هند، کشمیر، پاکستان، سریلانکا، تایوان، کوریا او نورو ځایونو کې هم تخلیق کړي ترڅو سل یا دوه سوه کلونه وروسته هم تري استفاده وکړي. د ډیورند اوسنۍ لانجه چې یو ځلې بیا د بهرنیو

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

یرغلګرو په موجودیت کې د هغوی په پارونه راپورته شوي د افغانستان لپاره یوه نوی ستونزه ده داچې موجوده ستونزې ته به ګټه وکړي هیڅ فکرنه کوم دا چې خپله به یوه نوې ستونزه تولید کړي د دې به انتظار وکړو. په هر صورت! داسې او دې ته ورته موضوعات باید حتماً حل شي او دغه جنازه چې له ډېره وخته را په دې خوا د خلکو پر اوږو بار ده خلک تري ستومانه شوي باید نوره دغه جنازه خاورو ته وسپارل شي او هیره کړای شي، خو دا چې څوک باید دا ابتکار وکړي دا یو ډېر مهم سوال دی چې یوه مثبت او قانع کوونکي جواب ته اړتیا لري او یو مناسب وخت غواړي. که دا کار د جرګو او مرکو له لارې کیږي او د سیمې د میشتو افغانانو د عنعناتو په توګه کیږي دا وروستۍ خبرې دې، دالوی مشکل په موجوده بحراني حالت کې نه د افغانستان حکومت حلولای شي نه پاکستان او نه په بهرنیو

(c) ketabton.com: The Digital Library

یرغلګرو پورې اړه لري، دا د هغو قومونو مسئله ده کوم چې پر زړونو یې همدغو یرغلګرو یوه پېړۍ وړاندې په بل نامه چاړه راکښلې وه، هم هغه په وینو سره چاړه او هم هغه قاتل چې نن په بل رنګ ورته لمن وهي اوغواړي چې په خپلو لاسپوڅو ځیرو خپل هدف ته ځان ورسوي مشروع او مقبول نه دی.

زما مقصد دلته د ډیورنډ د فیصلې موضوع نده زما مطلب یوازې یوازې دادی چې ډیورنډ د افغانستان په بنسټیزو ستونزو کې یو جز دی چې دغه جز د ستونزې یو اړخیز حل نه مومې نو ډېر یا نور مشکلات به وجود لري، خو دا چې د دی څه په کار دی؟ د افغانانو په وروستي تصمیم پورې اړه لري چې څه باید وکړي؟ په دې وخت کې د افغانانو هوښیارې داده چې داسې موضوعاتو ته چې د بهرنیانو په پارونه ورته لمن وهل کیږي ګوتې ورنه وړي او د هغه پر ځای کورنیو ستونزو ته پام واړوي، په لوی لاس هغو غلیمانو ته موقع په لاس ورنه کړي چې له ډېره وخته یې دغه تودې بنوروا ته خوله اوبه کوي چې دا اوس هم د بهرنیانو، پاکستان، هند او نورو هیوادونو لنګې غواوې لوشې پیسې او بډې په خېټو منډې چې په دی ترتیب هم ځانونه د سولې او ثبات پلویان وبولې، هم په پټه سودا خیټې ډکې کړې او هم پر دواړو غاړو پرتو محکومو ، مظلومو قومونو ته د پردیو په زور ټینګه لغته ورکړي.

که خدای مکړه امریکایې یرغلګرو ته دایمې اډې ورکول سي ، نو دا به هم د ډیورند په توګه د بلې ناپایې ستونزې په څېر افغانستان ته پاته سي . زما مشوره د یوه افغان په توګه داده چې اوسنۍ اداره په ورځنیو اړینو چارو اکتفا وکړي اړ نوري لانجې راتلونکو نسلونو ته جوړې نه کړي . دغه قدرت چې دوی پکښې د بل په مټ ناست دي خامخا تلونکی دی او بیا پښېماني په درد نه خوري.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

مخدر مواد

په دې کې شک نشته چې مخدره توکي زموږ په ټولنه کې ډېرو ستونزو لامل ګرځیدلي او ګرځي، په عمومي توګه دا کښت د افغانستان لپاره لویه ګټه نه لري، مګر بالعکس د سیاسي او اقتصادي پلوه ټول ملت له بیلابیلوستونزو سره لاس او ګریوان کوي، دا چې زموږ د هیواد د څو تنو یا اشخاصو پکښې څومره وړی ولاړه ده څومره ګټه یې ده، د نورو خلکو لپاره عام کیدلای نه شي. دا چې د ټولنې لپاره یو جدي ګواښ او د هر حکومت لپاره لویه ننګونه بلل کیږي د ټولوهیوادوالو لپاره عام شکل لري، نو له دې کبله دا یوه عامه ستونزه بلل کیږي. که څه هم د ځینو خلکو به څټونه ښه پکښې پلن شوي وي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

دا چې څوک دغه کار وبار کوي او څوک ترې ګټه اخلي او څوک ترې نشه اخلي دا ټول بهرنیان دی. هغوی په دې لړکې پوره زیار باسي او دغه تجارت ته ښه پراختیا اووده ورکوي.

دا چې څوک پکښې ستړې ستومانه کیږي، متهمیږي، وژل کیږي، بندیانیږي هغوی خوار افغانان دی، پردې سربیره یې وطن په همدغه نامه اشغالیږي، اقتصاد یې شاته پاته کیږي، پر کور او مال باندې یې د سروخوګانو، بېرحمو یرغلګرو لخوا چاپې وهل کیږي، ګټه یې دومره محدوده ده چې په متې د یوه کال څخه تر بله کاله فقط ځانونه له مرګه وژغوري او بس.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس به وڅېړو چې زموږ د ښکلي هیواد لپاره دغه بدرنګه تخم څومره ګټه لري، څومره تاوان یا ستونزه لري.

لومړی : د هر هېواد د اقتصاد لپاره یوه تر ټولو مهمه سرچینه زراعت دی چې د یوه هیواد لومړني مواد او د خلکو اړتیاوي لکه غنم، وریجې، جوار، وربشې، میوې، سابه او نور پوره کوي، او دویم لاس مواد لکه غوړي، کالي، بوره او دې ته ورته نور مواد. که خدای مه کړه د هیواد اکثریت د مخدره موادو لکه تارياکو او بنګو له کښت سره بلد شي طبعي خبره ده چې د هیواد مهمه سرچینه (زراعت) به له منځه وړي چې په همدغه صورت کې به ټول هیواد دلومړنیو توکو په لاس ته راوړنه کې اړ او محتاج وي.

دویم: د دغه کښت په عامېدو کې اسانه ده چې خلکو ته نشيي مواد اسانه او په وړیا توګه پیدا شي، چې په نتیجه کې به یې دهیواد ډیر وګړي په ځانګړې توګه ځوان نسل له دغه مهلک عمل سره

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

روږدېږي. همدارنګه به دا کچه د هري ورځې په تیریدو سره لوړیږي.

دریم: هغه مواد اومیوه چې افغانان غواړي بهرنیو هیوادونو ته یې صادر کړي، له همدې امله چې له افغانستان نه پکښې مخدره مواد لیږل کیږي یا ونه لیږل شي، د تازه او وچو میوو لکه انارو، انګورو، مڼو، انځرو، وچې میوې او داسې نورو صادراتو مخه نیسي او هم یې بزګر او کروندګر د نرخ د ټیټ والي له کبله زیانمن کیږي.

څلورم: که لږ نور دقیق وګورو نو وبه وینو چې په ترکمنستان، ایران، ازبکستان، پاکستان، سعودی عربستان اونورو هیوادونو کې هره ورځ تر پنځه ویشت ډیر افغانان د دغه توکي د قاچاق له امله وژل کیږي یا اعدامیږي، همدا رنګه په سوونو نورافغانان په زندانونو کې لویږي، څوک ورکیږي چې د مرګ او ژوند برخلیک یې ټولې کورنۍ ته یو اوږد او دروند مشکل دی.

پنځم: په عمومي ډول د هر افغان تبعه لپاره چې کوم هیواد ته سفر کوي ستونزه راولاړوي. همدارنګه د افغانستان هویت او پیژند ته زیان رسوي چې دا هم دافغانانو د ځور سبب کیږي.

شپږم: په عمومي توګه د افغانستان ټول تجارت ته په هر جنس او نوع کې صدمه رسوي، په لوړه او که په کښته کچه وي، حتی هوایې الوتنې مځکنیو او هوایې ترانسپورت او ډیپلوماټیکي حقوقوته.

اوم: د ملت او حکومت تر منځ همیشه اختلافات بدګماني او ترینګلتیا زیږوي چې هم د اقتصادی پرمختیا مخه نیسي او هم په همآهنګۍ کې بېلتون ته نوره لاره پراخه وي چې همدغه اختلاف له یوه پلوه مسافه ډیروي. دویم د امنیتي ستونزو سبب کیږي او له بله پلوه د حکومت سیاسي موقف ته سخت تاوان رسوي، دا بېله خبره ده چې حکومت څنګه حکومت دی، اسلامي شرعي مستقل حکومت دی او که یې عکس؟

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

اتم: تر ټولو غټه ستونزه داده چې د بهرنیو هیوادونو د لویو اعتراضونو سبب ګرځیدلي چې بالاخره د وخت په تیریدو سره یې د هغو یرغل ته زمینه برابره کړه. لکه برتانیه چې په هلمند کې د تارياکو د بندولو په نامه د خلکو د سرونو او اندامونو پریکولو بیرحمه قصابې شروع کړیده، چې په نتیجه کې یې ټوله سیمه په هغه بدرنګۍ اخته کړې چې وینو یې، دا لا خدای ﷻ ته معلومه ده چې دوی د خپل انتقام، د اسلام د بیخ ایستلو، د افغانانو د وژلو، د همدې توکي د تجارت لپاره داسې ناتارجوړکړي او که د بل کوم هدف لپاره؟؟؟

خو اوس یې همدغه نوم د ځان لپاره د یرغل مجوز اعلان کړی دی، همداسې نوري ستونزي چې دې ته ورته ستونزي دی ټولې د افغانانو او افغانستان لپاره جوړیږي سره د دې چې په شریعت کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دغه کښت د جواز يانه جواز يوه بله مغلقه مسئله ده چې دلته يې څېړلو ته اړتيا نسته.

اما فايده اوګټه يې څومره ده ؟ په عموم کې افغانستان، افغانانو او سيمي ته پرته له څو لويو قاچاقبرانو د نورو کروندګرو لپاره

د ترياکو او چرسو کښت په لويه پيمانه ګټه نه لري چې د هغوی خپله او د افغانستان د عمومي ستونزو لس فيصده دې ورسره مقايسه کړای شي چې سرې پرې ځان او ملت ته قناعت او ډاډينه ورکړي، که په دی باندې پوره تحقيق او څېړنه وسي چې د مخدرو توکو ګټه او تاوان سره مقايسه شي په سل کې اتيا فيصده تاوان او شل فيصده احتمالي ګټه لري چې هغه هم د افغانانو د کم مهارت، ستونزو او مجبوريت اړخ دی او بس. زما په نظر افغانان ټول په دې ښه پوهيږي چې دغه کښت زموږ او زموږ د هيواد لپاره يوه مهمه ستونزه ده او ستونزه به هغه وخت حل کيږي چې دغه کښت په افغانستان کې په يوه بل کښت سره بدل شی، ترڅو خلکو ته د هغه د اړتيا وو بسنه وکړي،

د نړۍ هيوادونو هم دې ته ګوته نيولي چې تر بندېدو پوري په هڅو کې دې، نو دلته يو توافق وجود لري چې هغه پر ستونزو د نظر يو والي دی، مګر اوس يو توپير وجود لري چې هغه دوې ستونزي دې: کرل، او نه کرل. کيدای شي همدا يوه مشترکه ستونزه وي چې ظاهراً يو اړخيزه معلوميږي، ځکه کرل يې لکه ماچې ورته وړاندي اشاره وکړه ډېر اړخونه لري او نه کرل يې هم يوه ستونزه ده چې هغه د افغانستان

د بزګرو مجبوريت او په عموم کې د نړۍ والي مافيا او قاچاقبرانو تجارت دی.کيدای شي د هيواد د ننه او له هيواده بهر ډېر ځواکمن

دکتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

لاسونه پکې د خيل وي، دا حقيقت دی چې دا دواړه ستونزي دې خو اوس دا خبره مهمه ده چې سړی يې معلومه کړي چې دنه بنديدو عوامل يې څه دي او رښتيا هم بهرنيان غواړي چې د دغه کښت د بنديدلو په اړه اخلاص وکړي او که هسي سندري دي چې په لوړ آواز سره يې بدرګه کوي، دوی په دغه مورد کې چې بند يې کړي او بزګرو ته بديل معيشت برابر کړي عاجز دی او که څنګه؟ دا يوي عميقي څيړني ته اړتيا لري ترڅو مثبته نتيجه لاس ته راوړي.

لکه څنګه چې مې وړاندی ذکر کړل چې يوه ستونزه بين المللي تجارت دی چې امکان لري د مخدره توکو په بنديدو کې دې خنډ وي، دا چې د دغه بين المللي تجارت لوبغاړي او اصلي تجاران څوک دی دا هم يو مهم ټکي دي، دا چې د کوکنارو همدارنګه د چرسو کرونده ګر د ملګرو ملتونو د راپور له مخي په سل کې پنځوس ببيا شپيته يا اتيا آن ترنوي فيصده پوري افغانی بزګران دي همدارنګه وړوکي تجاران او قاچاقبران هم افغانان دي چې مثال يې د لښتيو او ورو ويالو د کبانو دی نسبت د بحر او سمندر لويو کبانو ته همداسې مثال دی د افغاني وړو قاچاقبرانو نسبت و بهرني مافيا او قاچاق برانو ته، دلته دوه ټکي د پام وړ ټکي دی چې يو د رسمي منابعو دخالت او بل د غير رسمي تجارانو غير قانوني تجارت دی، ډير خلک په دې نظر دي چې رسمي حلقي د دغو قاچاقو او تجارت يوه لويه برخه تشکيلوی چې امريکا بريتانيا او نور غربې هيوادونه پکښي مثبت رول لري هم ديته ورته هيوادونه په آسيا او اروپا کې شته اما کوچني هيوادونه په هغو کې لوړ مقامات د وزيرانو او جنرالانو په کچه دخيل بلل کيږي. کيدای شي دا کچه تر نومړيو وزيرانو پوري همداسې ترڅار ګرو ادارو پوري غځيدلای شي، که دا اټکل سم وخيژي نو د ترياکو او بنګو بندول تر کرلو ډېر ستونزمن او

دکتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت کار دی که څه هم ځيني هيوادونه ظاهراً د هغو د بنديدو لپاره چنده ورکوي او يا تبليغاتي او نظامي امکانات کاروي، دلته بيا دوه اړخونه لري. ګمان ګيږي ځيني هيوادونه هم د بنديدو لپاره هم د کرلو لپاره په تجارت بوخت دي.

دويم اړخ يې د بنديدو په نامه تجارت شروع او روان دی. د دې تجارت په لومړۍ کټګورۍ کښې هغه هيوادونه بلل کيږي چې قوي او مضبوطي ريښې لري، دويم يې د نورو هيوادونو په مرسته متې مظبوطوي لکه ملګري ملتونه او له هغو سره تړلي ادارات او نوري انجوګاني او موسسات چې هيڅکله نه غواړي د ترياکو يا نورو نشيي توکوو تجارت دی په ټپه ودريږي، دا چې ملګري ملتونه او ترځنګ يې انجوګاني نه غواړي دا خطرناکه کار ختم شي دوه دليله دي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

لومړی: د مخدره توکو په نامه ملګري ملتونه د پيسو د پيدا کولو ښه مرجع پيدا کړې چې ميليونونه ډالر له نورو هيوادونوڅخه راټول او خپله تري استفاده وکړي.

دويم : د ملګرو ملتونو په چوکاټ کې کيدای شي په لسګونو زره کسان او په سلګونو اداري‌کار کوي چې د مخدره توکو د مخنيوي له فنډ څخه مصارف کوي او تري معاشونه اخلي همداسې ګمان کيږي چې ځارګري اداري په همدغه سوري ياغار سرونه ننيستي دي.

همدارنګه د انجوګانو لپاره دغه دوه علته وجود لري چې دکوکنارو د بنديدو لپاره مهمه ستونزه ده، ځکه که د ترياکو پلمه ودريږي نو کيدای شي هم فنډ او هم دفاتر بندشي او هم د ملګرو ملتونو انجوګانې، موسسات او کار کوونکي وزګاره شي، چې يو مثال يې د مخدره توکو پر ضد د افغانستان وزارت دی چې څومره بهرني مشاورين کار پکښې کوي او څومري ډېرې او پلنې تنخواګاني

لري. کيدای سي په اروپا او امريکا کې به تر ټولو لوړ معاشونه وي اوعزت به يې د يرغلګرو له برکته تر هغو څو چنده اوچت وي. سره ددې چې ګومان کيږي دغه مشاورين هغه ترټولوبې استعداده خلک دي چې په غربي نړۍ کي دکاوړتيانه لري.

د دې علت يو ښکاره ثبوت د اسلامي امارت وخت په ګوتوکولای سو چې کله په قطعي صورت ترياک بند شول يو جريب هم په سيمه کې نه وه کرل شوي، نو د دی لپاره چې ملګري ملتونه په دې کار مطمئن او باوري شي او بيا نورو هيوادونو ته په دې اړه قناعت ورکړي چې ترياک او چرس په کلي توګه بند شويدي د هغو هيئت ته اجازه ورکول شوه چې هغو سيمو ته ورشي چې وړاندی پکښې دغه کښت کرل کېدی ترڅو هغه سيمه په خپلوسترګووګوري. مګر د دې پر ځای چې نورو هيوادونو ته قناعت ورکړي او يا له بزګرو اوکروندګروسره بديل کمک وکړي، ملګرو ملتونو او د هغو انجوګانو د امارت پر ضد منفي تبليغات پيل کړل، بهرنيو هيوادونو ته به يې ويل چې

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

د افغانستان اسلامي امارت د دی لپاره چې ترياک ارزانه شوي دي دا کښت بند کړ. يادا چې د طالبانو چارواکو خپله ډېرترياک رانيولي او داسې نورخارجي منفي تبليغات. همدا رنګه به يې د دې په ځای چې کروند ګرو ته د حوصلې، کمک او بديل تخم معيشت خبري وکړي بالعکس يې د هغو په پارونه لاس پوري کړ ترڅو د حکومت او خلکو تر مينځ اختلافات او ستونزي راولاړي شي. بزګرو ته به يې ويل چې تاسو به څه خورئ! دا ځمکي خو ستاسو د ژوند لپاره کفايت نه کوي، حکومت ستاسو مشکلات په نظر کې نه دې نيولي، په شريعت کې هم دا کښت جواز لري قطعي حرام نه دی. په ځانګړې توګه ستاسو لپاره چې بله دعوايدو لاره نسته او داسې نور...

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه خپله په دې باندې پوره باور لرم چې ملګري ملتونه اوغربي انجوګانې چې په دغه اړه کار کوي مطلق سوداګر دي چې خپل تجارت په وړاندې بیایي د خپلو ګټو لپاره کارکوي ، ملګري ملتونه موسسي حتی وزیر، معین، مشاورین، رئیسان ټول د دې ښې او په زړه پوري سوداګرۍ له ګټې څخه برخمن دي، ښه پلن څټونه یې پکښې وکړل
د ښو ماڼیو اوشتمنیو خاوندان شول چې کله یې مور او پلار په خوب هم نه وه لیدلي.

دویم اړخ یې سوداګریز میکانیزم دی، په افغانستان کې د مخدره توکو تجارت په اوله کته ګوري کې تر ډیره ترافغانانو پورې اړه لري چې ګټه یې ډیره کمه ده نسبت دویمي کته ګورۍ ته، په دویمه کټګوري کې افغاني قاچاقبر او بهرني قاچاقبر ترخپل منځ مساوي شکل لري چې ګټه یې نسبت دریمي کټګورۍ ته ډیره کمه ده، دریمه کټګوري یواځې په بهرنی مافیااو قاچاقبرو پورې تړلیده چې د افغاني قاچاقبرانو پکښې هیڅ دخل نشته چې ګټه یې نسبت تر ټولو لوړه ده همداسې څلورمه، پنځمه کټګوري ده. د مثال په ډول یو کیلو هیروئین د افغاني قاچاقبر په واک کې زر ډالره قیمت لري چې هغه لومړۍ کټګوري ده. داکټګوري ترډیره په افغانستان پورې محدوده ده، دویم لاس په ایران، پاکستان، ترکمنستان او نورو ګاونډیو هیوادونو کېده تخمین څلور زره، پنځه زره ډالره قیمت ولري چې افغانان او بهرنیان ددغې سیمې پکښې برخه لري، دریمه کټګوري چې اروپا امریکا اونورو لرې هیوادونو ته ځي شاید له پنځه ویشت زره څخه تر پنځو سو زروپوري قیمت ولري چې دا کار ټول د بهرنیو قاچاقبرو، مافیا او حکومتونو له لارې کیږي. افغانان پکښې هیڅ برخه نه لري، دا چې حکومتونه څنګه پدې قاچاقو کې ونډه لري، دا

د کتاب ټول حقوق له خپرندوی ټولنې سره خوندي دي

ګرانه خبره ده چې کچه یې معلومه شي، خو ویل کیږي چې ډېر د لوړو منصبونو خاوندان په ډیره لوړه کچه پکښې ونډه لري. همدارنګه تر ډیره شک کیږي چې دا کار امریکا او برتانیه د مخکښانوپه توګه پر مخ بیایي.

د دې کار یو عمده دلیل د کولمبیا د کوکاینوکیدای سي، په کولمبیا کې افغانستان ته ورته وضعیت دی چې په لوړه کچه د چارواکو مافیا پکښې دخیله ده. هلته د امریکا په مرسته دکولبیا نظامي مصارف د کوکینو له عایداتو څخه بشپړه کیدل او دا د امریکایې نظامي مشاورینو په مرسته کیدل. همدا رنګه د امریکا د حکومتي چارواکو په مرسته جنوبي امریکا ته د کوکاینو صادرات لېږدیدل ترڅو د ځینو لویو ښارونو وګړي ورباندې معتاد وساتي چې دسیاست له ډګره بې برخې پاته شي.

یو بل دلیل د افغانستان د اسلامي امارت پر مهال هغه تهمتونه دی چې ملګرو ملتونو، امریکا او برتانیې طالبان په دې تورمتهمول چې ګواکې د طالبانو حکومت په مخدره توکو او قاچاقو کې لاس لري او د قاچاقو کاروبار کوي په پیسویې وسلې او مهمات رانیسي جنګ پرې کوي. د هغو دلیل داوو چې د اسلامي امارت تر راتګ دمخه

د تریاکو د کښت کچه په سل کې پنځوس وه. د طالبانو په واکمنۍ کې داکچه له پنځوسو نه شپته تر پنځه شپیته پورې پورته شوه. د دې دا ثبوت دی چې طالبانو دا کار کاوه په همدې خاطر دغه کچه لوړه وختله. که طالبانو دا کار نه کولای نو دا کچه به حتمي کښته تللای. سره د دې چې طالبانو په تدریجي شکل د درو کلونو په موده کې د تریاکو او بنګو کښت په کلي توګه بند کړ، تر پنځوسو ډیرې یې د نشیې توکو د جوړولو فابریکې او په ټنونو چرس وسوځول، اوس

د کتاب ټول حقوق له خپرندوی ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د ناټو، ايساف، امريکا او برتانيې تر يوسل او پنځوس زره يرغلګر په افغانستان کې دې تريو سل او پنځوس زره زيات د افغانستان اردو او پوليس هم د دوی په چوپړ کې دې، د مخدره توکو د مخنيوي په نامه مستقل وزارت هم جوړ شوی دی، خو بيا هم د ترياکو او چرسو د توليد او کښت کچه تر نوي او پنځه نوي پوري لوړه ختلې ده. نو دا څه مانا لري؟ د دوي د دې ادعا پر اساس موږ په کلکه ويلای سو امريکا او برتانيه چې په بهرنيو يرغلګرو کې پوره واک او رول لري د دې کچې د لوړېدو مستقيم مسؤول ، ټيکداران اوکار کوونکي دي.

يو بل دليل د افغانستان د اسلامي امارت په وخت کې د امارت د زعيم په فرمان په ټولو هغو سيمو کې چې د اسلامي امارت تر واکمنی او کنټرول لاندې وي د ترياکو او بنګو کښت په بشپړه توګه بند او په عملي توګه دا کار په ټوله هيوادکې پلی شو، خو برتانيې، امريکا او نورو هيوادونو د ملګرو ملتونو په شمول هيڅ عکس العمل ونه ښود او نه يې د هغه د برياليتوب لپاره د کرونده ګرو او بزګرو سره څه مرسته اوکمک وکړ، آن تردې چې تش په وينا يې د دې کارهر کلی هم ونه کړ. سره له دې چې د افغانستان په تاريخ کې د مخدره توکي پر ضد دا تر ټولو لومړی ګړندی عملي ګام وو، چې نه يې له دوي څخه فوجونه، چمتووالي او الوتکي غوښتی او نه يې عسکر، يرغل اوجنګ اونه يې د ځان او مسلمانانو مرګ ژوبله غوښته، يوائينی هيواد ګاوندی ايران وو چې په هلمند کې يې يوه کمکي پروژه جوړه کړه کيميايې سره او د ځمکو د يوې کولو لپاره تراکتورونه به يې خلکو ته ورکول تر څو پروژه د ترياکو د کرونده ګرو سره مرسته وکړي چې بيرته د دغه توکي کرنې ته پام وانه ړوي، دا چې اوس په سوونو زره عسکر په زرګونو ټانګونه په سونو الوتکي

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

اونور تجهيزات افغانستان ته په خاصه توګه هلمند ته راولي په زرګونه ميليونه پونډه اوډالر خاوري کوي. په لسګونو زره افغانان په شهادت رسوي کورونه کلي په الوتکو اوچولکو او ټانګونو له خاورو سره خاوري کوي دهري ورځي په تيريدو سره څپل يرغلګر عسکر د ترياکو دله منځه وړلو په پلمه له لاسه ورکوي، اخر څه مانا لري، زما په نظر دا اټکل به روغ وي چې په همدې سوداګری کې ستره ونډه لري مګرداسې مهارت او تجارت زيات عميق بيخ لري والله تعالی اعلم.

يو بل دليل دادی چې موږ وينو چې د مخدره توکي پر ضد څومره تبليغات کيږي، وزارتونه، رياستونه، مديريتونه په ټولو ولايتونو آن په ولسواليو کې جوړ شوي، د خلکو لپاره چې په دغه کار و بارکې بوخت دي د افغانستان په دننه کې د سزا لپاره خاصه محکمه جوړه شوي، چې په ځانګړې توګه د امريکايانو لخوا روزل شوي قاضيان لري. د هغو لخو معاش خوري،د افغانستان بې خاونده غريبوخلکو ته د بند حتی د مرګ سزاګاني اوروي، خو له بله طرفه هغه لوی لوی کارو بار کوونکي چې ګومان کيږي په ټنونو کارو بار به کوي او په دی تور تورن دي چې له بهرنيو قواوو سره ښې نژدې اړيکي لري او يا په حکومت کې ښه غټ اعتبار او مقامونه لري. هم ددې هنداري يو بل مخ دی چې دښټ لخوا ځان ښکار کوي.

يو بل دليل دادی چې مخکي مو ذکر کړ. هغه دا چې اقلاً دا سوداګر يا کارو بار کوونکي په دري ډوله ويشل شوي دي چې په لومړی قطار کې افغانان راځي. هغه افغانان چې کروندګردي او د مجبوريت له کبله يې ورته زړه ښه کړی دی. دوهم ډول د افغاني قاچاقبرو او بهرنيو قاچاقبرو واړه ګروپونه دې. دريمه ډله د بهرنيانو نړيواله مافيا ده چې افغانان پکښې هيڅ ډول رول نه لري، تر ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

غټ کاروبار چې لویو لاسونو، ډېرو پیسو او ټینګ امنیت ته اړتیا لري همداړله ده. دلته د سوال اوسرخلاصی خبره داده چې د دغه تولید لویه برخه په اروپا، استرالیا، امریکا او ځینو آسیایي او افریقایيهیوادونو کې لګیږي، د هغو بازارونه په دغه توکي ګرم، ډك او په میلیونونو خلک یې پرې معتاد دي. دا چې دلته اختصاصي محکمه جوړیږي افغانان چې دیوې، دوو تر لسو کیلو ګرامه په هیواد کې دننه او یا لږ تر لږه په نږدې کاونډیو هیوادونو کې د اختناق او مخمصي سره په مشابه وخت کې معامله کوي نیول کیږي، بندیان کیږي، وژل کیږي، په اعدام باندې محکومیږي، ولې هغه کسان چې دغه لوی کاروبار کوي په ټنونو مواد په کښتیو، الوتکو کې انتقالوي نه نیول کیږي او نه ورته ځانګړې محکمه جوړیږي؟؟؟

برتانیه، امریکا او نور غربي هیوادونه چې په میلیونونه خلک وینې چې معتاد دي په لارو، کوڅو او واټونو کې دغه مواداستعمالوي په دې باندي نه شي توانیدلای چې دغه مافیایي قوه درک کړي،هم دې ته متوجه شي چې دغه خلک دغه مواد له کومه او په څه طریقه پیداکوي او څوک یې ورته راوړي. آیا افغانان دي که د همدغو هیوادونو کارکونکي دي. د چا په مرسته د چا په الوتکو او کښتیو کې راوړل کیږي. دوی کولای شې چې په ډېر کښته مصرف او نه تلفاتو په دی کار سره موفق شي او هم یې مخ نیوی کولای شي، خو دا چې افغانستان ته راځي او بیا دلته د وینو په تویولو دا کار ترسره کوي څه مانا لري؟ والله تعالی اعلم.

دلته دا مهمه نده چې دا کار څوک کوي، څوک یې ګټه وړي، څوک ورباندې ځوریږي او څوک ورباندې مریږي او پړسیږي. مهمه داده چې که دا اټکل سم وخیږي چې ملګري ملتونه نه غواړي چې دا کښت دی ختم شي، دننه او بهر لوی لاسونه او حکومتونه په دی کې

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

دخیل وي، د بلې خوا ځیني هیوادونه او واکمنان غواړي چې دا مضر کښت له منځه ولاړ شي، نو دا یقیني او معلومه خبره ده چې داد افغانستان او افغانانو لپاره یوه غټه مغلقه ستونزه ده، کرل یې هم ګران کاردی بندیدل یې هم ورته ګران او مشکل کاردی، دا ځکه چې په دواړه صورته کې افغانستان له امنیتي،اقتصادي او سیاسي کړاونو سره لاس او ګریوان کیږي چې په نتیجه کې افغانستان او افغانان له سخت اقتصادی کړاو سره مخ کیږي چې هغه خپله د زرګونو بد مرغیو سبب ګرځي. ګټه او خوند به بل او یا کم افغانان تري اخلي او قرباني به یې ټوله ولس او ملت پر غاړه اخلي، دا چې اوس افغانانو ته څه په کار دي خلک هیڅ نه پوهیږي. د مثال په ډول که محکمې ته ورسو چې پر ځینو غریبو خلکو یې د بند او اعدام حکم کړی دی له بلې خوا په ټول هیواد کې دغه کښت کرل کیږي. حکومت د بهرنیو برغلګرو په شمول په دې کارکې پاته راغلي چې په زور یا د خلکوپه قناعت سره داکښت په بشپړه توګه بندکړي. په نورو خلکو باندې چې واسطه اوقوت نه لري فیصله کول هیڅ حقوقي او قانوني اړخ نه لري، یوازې دا چې پر خلکو به د ظلم مانا ولري ځکه چې داسې پردی قضاوت نور هم د خلکو د ځور سبب کیږي دا چې حل یې څه دی موږ به یې ان شاءالله څه ناڅه روښانه کړو.

نتیجه:

هره څیړنه په تکرار سره د خلګولپاره مثبت انځور لري چې بالاخره ښه نتیجه ترې لاس ته راوستلای شي، یا دا چې په څیړنو سره د ډېرو مثبتو او منفي برخونو ارزښتناکې تجربې په وجود راولې

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه شربلوسره کیدلای شي په نوره څېړنه او بشپړتیا سره ترې کوچ وایستل شي، خو دقت او حوصله او بې تبعیضه او تعصبه مطالعه او څېړنه به نوره ښه نتیجه ولري، په لوړه سرسري څېړنه کې ما په پنځو علتونو او یا پنځو اصولو کې ډېر علتونه ځیرلي که په ښه ځیرتیا ورته د بل ښه مجرب عالم په هڅو کې نیمګړتیا په ګوته شي، یا ورسره نور علتونه او یا د نورو علتونو اصلونه په فهم کې راولي، ورسره ضمیمه کړای شي او نیمګړتیاېې په دقت سره بشپړه کړای شي زه باور لرم چې د یو اصل پر بنا به ترې ګټه واخستل شي.

زموږ ګران، ښکلي او لرغوني هیواد په پرله پسې ناورین کې راګیر شویدی لاتر اوسه هم د نورو ویرونو او کړاوونو بلاګانو خولي وازي نیولیدي. تر ډیره پورې ګټه ترې بل اخلي او په اورکې موږ او زموږ هیواد سوځي. په نړیواله کچه مو اعتبار کمیږي، اقتصاد مو کمزوری کیږي او یاله منځه ځي، بې علمي او بې کسبي رایکښي جرړي ټینګوي ، د نړۍ په تیره د ګاونډیو هیوادونو له سیالۍ نه شاته پاتیږو، په غربت، هجرت او فقر کې به نورهم تر ډیره پاتې یو، په دغه وړه ډالۍ کې زه زما د تجربې په زیږنده فکر او د تیرو تیارو او د ژوندیو د قبرونو په دوران کې هغو ډیرو نیمګړتیاوو ته ځیر شوي یم، د فکر آس مي ورباندي ځغلولی دی، دماغ مي ښه ورباندي ستومانه کړیدی، خو هغه څه ته مي تلوسه کوله چې د اسلامي عنعناتو او ملي کلتور په رڼا کې رامنځ ته شي د هغه څه په وړاندي استقامت او مبارزه وسي چې زموږ هیواد، د هیوادوالو له لاسه د ډیري بېځایه خوشباورۍ له کبله د پردیو په مستقیمه مداخله د هغو د شومو او ناولو اهدافو قرباني شوي؛ لاتراوسه ورپسي قرباني کیږي، دا چې څوک بریالي شوي یا څوک شاته تللي او یاهغوی خپله په هغه اور کې سوي دا د

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

هغو د تدبیر سرچپه نتیجه او د الله د تقدیر فیصله وه، خو په شروع کې هر څه په یوه تدبیر سره پلان شوي او بیا مخته تللي.

لومړی:زما په ټوله څېړنه کې د اسلام او کلتور ټکي هرځای کارول شوي، په ډیرو علتونو کې له هغو سره ربط ورکول شویدی دا ځکه چې هره اسلامي ټولنه په ځانګړې توګه په افغاني ټولنه کې دا تر ټولو یو مهم او ښکاره اهمیت دی، نوځکه چې په هغه سره ټینګار تر هرڅه ډیر په کار دی زما اوس هم فکر او نظر دادی: کومو افغانانو چې د رهبرۍ دعوه کړې یاورته د چارو واګې ور سپارل شویدي یايې ترشا د ملاتړې په توګه همکاري کوي د افغانستان د حل یا مشکل له اصل نه پر بل لور روان دی. هغه څه چې افغانان یې غواړي او افغانان پرې اعتماد کوي افغانستان په جوړیږي اویا د افغانستان د ستونزو لپاره د حل لاره اواره وي شاته غورځولي. په هغه څه کې خپله ګټه لټوي چې له هغه علته څو ځله خراب شویدي، هغه چا ته دوست وایې چې د سرماغزه یې ترې کښلي، هغه چاته یې د خپل زړه بوخچه پرانیستي چې وړاندي دهغه د زړه رګونه ور پریکړي، هغه چاته یې زړه ورنژدې کړي چې د قتل خنجر یې د هغه زړه د راکښلو لپاره له پولادوڅخه جوړ کړي، له هغه چا څخه یې د وطن د جوړیدلو هیله اوغوښته کړې چې په توپونو یې ورته وران کړي دی، خو بیا هم دغه کسان لاتراوسه په خپلو سرچپه کړو نه پوهیږي او نه ورباندې پوهیدلای شي، په دې تمه چې له هغو څخه مثبته نتیجه لاس ته راوړي. بالعکس په رواني او روحي امراضو اخته شول، بیا هم د یوه احساس په رهبرۍ کې د زړه بداوې بیلګې ډیرې لیدل کیږي.

بیرته به د څېړنې پایلې ته ورشو، زما نظر دادی چې افغانستان یوازې د افغانانو په زیار او پوره اخلاص جوړیدلای شي. د حل لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

به یې له هغو موثرو اصولو کار اخستل کیږي چې اسلامي او افغاني صبغه ولري. د تعصب مخه به په ډیره زیرکتیاسره نیول کیږي، له زغم او تحمل څخه به کار اخستل کیږي، د افغانستان پر اصل او د افغان پر وجود به اعتماد کیږي، بهرنی فکر او د هغو مداخلي ته به نه ځای او نه اهمیت ورکول کیږي، که څه هم تر ډیره دلته د بهرنی مداخلي قوت موثر ښکاري او ځیني افغانان په دې عقیده لري چې بیله بهرني تاثیره به د افغانانو شتون پیاوړی بنسټ ونه لري او یا به تري ګټه وانه خستل شي، خو زه په دې عقیده یم چې د افغانستان په مستقله پریکړه او جرګه کې د بهرنیو شتون د هغو د منافعو نماینده ګي کوي، افغاني ستونزو ته د افغاني وقار کلتور او مذهب په رڼا کې د حل

د لارې د موندلو لپاره خنډ ګرځي. د افغانستان هغو ستونزو ته چې د داخلي مسئلي په توګه د افغانانو تر منځ وجود لري او بهرنیان تري د ځانونو لپاره استفاده کوي، د سپین ږیرو، علمای کرامو،روحانیونو او منورینو په ملګرتیا د حل لاره پیدا کیدلای شي چې د خیر او مصلحت لپاره پر ټولو ابعادو څیړنه وکړي، ټولو خواوو ته په افغاني دود قناعت ورکړي او یوه معقوله او مقبوله فیصله وکړي.

موږ دا منوچې دلته همدااوس د بهرنیو هیوادونو او بهرنیو قوتونو مفکوري له نظره نشي غورځیدلای، ځکه چې هغوی اوس په صحنه کې په اوتوماتیک ډول مطرح دي. که څه هم دوی زموږ د هیواد لپاره د زهرو او د ساري امراضو مثال لري، خو بیا هم یو ډول قناعت ورکول پکار دي ترڅو د هغوی شر دفع سي خو داسې نه چې هر څه چې هغوی غواړي باید ومنل شي او هر څه یې پلي کړای شي، بلکې باید تر اسلامي او ملي منافعو ورته په هیڅ شکل ترجیح ورنه

کول شي، ځکه د دین او وطن پر سرمعامله د هیچا حق نه دی، زما نظر او ادراک دادی چې د بهرنیو قوتونو استمرار یا ډیر پاته کیدل که څه هم د څو محدود اشخاصو د کنټرول ساتلو په نامه وي د افغانستان د ځمکنۍ بشپړتیا لپاره یوه لویه او خطرناکه پایله لري. د دې استمرار په نتیجه کې به داسې ستونزي راوخوټوي چې بیابه یې جبران ناشونی وي.

دلته یوه توصیه لیکم او دا چاته د عار او عیب او پیغور ورکولو خبره نده. که د طالبانو د واکمنۍ په وخت کې چې هم افغانان او هم مسلمانان وه دومره تحمل شوی وای لکه اوس چې له امریکایانو، برتانویانو او نوري کفري کړیو سره چې نه مو په دین مذهب، کلتور او ملت راسره شریکان دي، نه مو د ژبي او سیمي مشترکات سته، نه خدای او د هغه رسول د دوی دغه تقرب ته اجازه ورکوي، نو ولي به د داسې ستونزو سره مل کیدلای، ولي به مو د ورور په مقابل کې د پردیو د ناولو مفکورو تګلاره تعقیبولای، ولي به مو پر افغاني او اسلامي وقار ګوزارونه کیدلای، که تر طالبانو وړاندی د رباني صاحب د حکومت په وړاندی بیا هم د تحمل لاره تعقیب شوې وای زیات نه دومره تحمل چې دا اوس له یوه سرټمبه مغرور امریکایې سره کیږي، زه په دې باوریم چې هیڅ به پیښنه شوي نه وای، زه بیاهم پر دې خبره ټینګار کوم چې د بهرنیو قوتونو قرباني که د پیسو ده که د سرونو ده د افغانستان او افغانانو لپاره نه ده، هر څوک چې وي او

د هر دین سره چې تړاو ولري د افغانانو د یو کولو او اتحاد لپاره هڅه نه کوې بلکې پر عکس خپلې منافع د مسلمانانو او افغانانو په بې اتفاقی اوتوپیرونو کې لټوي. په ټوله نړۍ کې د مسلمانو له همدی

د کتابتون ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې اتفاقۍ نه خوند اخلي، يوله بله يې سره جنګوي، يو په بل يې سره وژني او نور پکښې د دښمنۍ او تعصب ريښې او جرړې غځوي.

دلته د غربيانو د سيسي جالونه اوهغه مخفي اوپټ رازونه په ګوته کوم چې دافغانانو د کمزورۍ او ناوسۍ لپاره ورباندې کار شوی او کار کيږي. هغه د غربيانو پوخ پلان په اسلامي نړۍ کې په مختلفو نومونو د ډيرو ټوليو او ګوندونو جوړول دي، د ډيرو ګوندونو او شوراګانو جوړېدل څه فايده لري؟ هغه دا چې په هر لور او هره سيمه کې مختلف احزاب او ګوندونه له مختلفو افکارو سره کار وکړي کوچنۍ ډلې او ګوندونه په خپلو کې سره اړم او مختلف اوسي،

د خپلو منافعو يا برياليتوب په لټه کې شي، يو بل ته د ماتې ورکولو تکل وکړي له همدې کبله د بهرنيو مدارکو څخه د پيسو او کمک غوښتنه کوي، د فقر لاس د مادياتو د لاسته راوړلو په خاطر د خپل ورور سره په مقابله کې پرديو ته اوږد ساتي ، ځو په داخل کې د خپلو ورونړو په وړاندې رقابت ته دوام ورکړي، مګر په داسې احتياج سره مجبورا هغه څه ومني او د هغه چا ومني چې ورته پيسې ورکوي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

د همدې مرستې په بدل کې د دوی فکر ته وده ورکړي، دلته د سوال او جواب ډير مشکل نشته خو موږ بايد له داسې حالت نه تجربه واخلو او تيري نيمګړتياوې جبران کړو. دانه چې د خپلو خطاګانو تسلسل وساتو، موږ د دې تسلسل ژوندي شاهدان يو د مقدس جهاد وخت موتراوسه ښه په ياد دي داچې د جهاد په وخت کې په پاکستان او ايران کې څه له پاسه ١۴ ګوندونو او افغاني تنظيمونو فعاليت کاوه، ښه وده يې وکړه او سياسي مشرانو يې له يوه او بل سره نژدې اړيکي درلودې، له بده مرغه کوم چا چې د جهاد د پيروزي نه وړاندې د قدرت د نيولو لپاره د جهاد واګې ټينګې کړې هغوی د

راتلونکي په فکر کې شوه، د سياسي وړتيا لپاره يې بهرنيو مرستندويو ته نور هم د سوال لاسونه ور وړاندې کړه، د جهاد له بري او کابل ته د ننوتو سره سم په خپلو کې اړم شول او هغه څه يې وکړه چې بايد نه يې وای کړې. هغوی د دې لپاره چې خپلو ورونړوافغانانو ته چې همسنګري، هم مذهبې، هېوادوال او هم هدفه ملګري يې وه ماته ورکړي، هغه چاته د مرستي او کمک لاس وغځاوه چې تردې مهاله يې دښمن، په دين او ملت يې پردی وو، ان تردې چې د خپل مقام او قدرت د ساتلو لپاره يې د امير عبدالرحمن په څير د وطن ټوټه کيدل هم پر ځان منلي وه.

دلته به له چا سره سوال پيداشي چې هغه ګوندونه او اوسني يا راتلونکي سياسي ګوندونه به ډير توپير ولري ځکه چې پخوانيو ګوندونو مسلح کسان او نظامي قوتونه درلودل اوسنی ګوندونه بيا يوازې پر سياست او رقابت ولاړ دي؟ د هغوا په ځواب کې زه ابعاد نه څېرم خو دومره ويلای شم چې ماته د اختلاف تر ټکو د اتفاق ټکي ډير مهم دي، اتفاق موږ جوړولای شي خو نفاق مو له وطنه ورکوي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

دويم په بهرنيو هيوادونو کې چې کومې پارټۍ پر پرمختلفو ايډيالوجيو اتکا لري هغوی د خپل استقلال، بهبود او پرمختک لپاره کار کوونکي دي. هغوی د مادياتوله کبله کافي امکانات لري. هغوی د خپلو خلکو په مالي مرسته خپلو پارټيو ته وده ورکوي. خارجي مادياتو ته سترګې نه کږوې، مګر په اوسني حالت کې چې په افغانستان کې څومره سياسي قوتونه ډيروالي پيدا کوي هم دومره بهرنی لاسونه هيواد ته ننباسي، هم دومره بهرنی ايډ يالوژۍ په هيواد رانوځي، هم دومره د نفاق جرړې پياوړې کيږي، ځکه چې د سياسي پارټيو مالي لګښت له داخلي منابعو څخه نه تمويليږي، بهرنی پانګه يامرسته کله هم وړيا اوبې مقصده نه وي. دا طبعي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره ده چې کومه پارټۍ د چاله خواتمویلیږي د هغو له اغېزي څخه به برخمنه وي.

یوه بله مهمه خبره چې سیاسي احزاب وربانديې تقویه کیږي داده چې په نورو هیوادونو کې اکثره وګړي د زړه له کومې دا غواړي چې خپلو سیاسي ګوندونو ته پانګه ورکړي. د دې امکانات لري چې خپله ډله غښتلي کړي، مګرله بده مرغه په افغانستان کې تر ورکړه د راکړه اصطلاح ډېره دود ده، نو ځکه چې سیاسي قوتونه یا پارټۍ خامخا بهرنیو پانګو ته سترګي کږه وي که په رشتیاقیاس وکړو نو نتیجه به یې پانګي ته وفاداره شي دا به یو مهلک مرض شي چې واکمن واک ته په رسیدوسره پرخپلووعدووفانسي کولای.

دریم: که موږ هغو هیوادونو ته ځیر شو چې اوس په افغانستان کې د احزابو پر ډیر والي ټینګار کوي او یا دغي روانې پروسي ته په جدي توګه وده ورکوي، د هغو په خپلو هیوادو کې دومره احزاب ولي نشته، د مثال په توګه په امریکا کې یوازې مطرحې پارټۍ دوی دې چې سم فعالیت کوي، جمهوري غوښتونکي، (ریپبلیک ګوند) او لیبرال پارټۍ (دموکرات ګوند) دی. د دغو دوو پارټیو په منځ کې همیشه رقابت روان دی. د امریکا واکمني اداري ډیر زیات کوشش کوي چې نوري مطرحې پارټۍ جوړي نشي دا ځکه چې په ملت کې د انشعاب او ډیرو اختلافاتو سبب ګرځي. همدارنګه کاناډا، استرالیا، برتانیه، جرمني، فرانسه او نور هیوادونه چې ډیري کمي او محدودي مطرحې پارټۍ او احزاب لري، دا چې د هغو ځمکني مساحتونه او نفوس تر افغانستان څو چنده ډیرهم دي په لږو احزابو کفایت کوي، مګر زموږ په کوچني کور کې چې د امکاناتو کچه یې صفرده سل تر دوه سوه پارټۍ غواړي او لا پسي ډیریدل د څه مطلب لپاره دي؟ که دا کار ګټه او ښه پایلي ولري سوال دادی چې ولي یې دوی پخپلو

د کتابتون ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

هیوادونو کې نه غواړي او که ښې اومثبتې پایلي و نه لري نو بیایې دلته په ډیریدلو کې څه مطلب دی؟

څلورم: د رقابت خبره ده. دا مهمه ده چې د ځینو پارټیو په منځ کې که رقابت نوي بیا به مطلقه دیکتاتوري خپریږي. د پرمختګ مخه به نیول کیږي، دواکمنانو عیبونه به پټ پاته کیږي مګر د رقابت مانا باید دانه سي چې باید سل یوسل او شل ګوندونه جوړسي دا ګوندونه چې نه د ځانونو واک ولري او نه د دفترونوکرایه د ګوند مشر په ځان پوري حیران او خلګ په ده پوري حیران وي. په هغه صورت کې چې د خارجیانو ماغزه نورمال نه وي.بیا خو نور هم کار خرابیږي پاته درقابت خبره سوه رقابت په دوو او درو تر پنځو ګوندونو پوري په وجود راتللای شي تر دي زیات هسې د ګډوډیو لامل ګرځي او بس.

دلته باید په ډیر غوراو فکر سره وګورو چې په اوسنیو شرایطو کې چې خلک د لوږي فقراو بې امنیتۍ سره لاس او ګریوان دی د احزابو ډیر والی د دغه ځپلي هیواد لپاره د ژور نفاق زنګ دی. د دې ډیروالي په نتیجه کې به ملت پر څو توکمیزو برخو ویشل کیږي او دښمن چې اساسي، بنیادی او تاریخي دښمن دی، د ټولو جریاناتو په صحنه کې واکمن او حاضر دی او عمیق فعالیت لري تري خوند او ګټه اخلي. زه په دې باوریم چې افغانستان په اوسنیو شرائطو او په نژدې راتلونکي کې هیڅ د دې جوګه نه دی او نه کیدلای شي چې په داسې یوه چوکاټ کې عمل وکړي او ځانونه دي یو په بل کي مدغم کړي چې ټولواک دې قانوني کړل شي، دلته د خنډ په توګه دوه عمده علتونه پروسه ډب کولای شي، لومړي دا چې د افغانستان تاریخ د زور واکۍ په حاکمیت کې ځوان شوي او د هغه فکر سره یې وګړو وده کړې ده، که څه هم د خلکو د پوره خوښې واکمني د خلکو لخوا نه ده حاکمه شوي او له دغه فکر سره د خلکو اشنایې نه ده پیدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي، په دې صورت کې بیا دوه علتونه په ګوتوکولای سو اول دا چې د حاکمانو فکر د انحصار، جاه طلبۍ او حرص پر محور چورلي او په دې اعتماد ډیر غټ کارونه صورت نیسي. دویم: ډېری افغانان په یوه مذهبي غونډې حاکمیت سره لاري ته له سیخېدو پرته ګرانه ده چې په سراسر یو غربي قانوني چوکاټ کې روان شي ځکه چې عمده علت د مذهبي او کلتوري عنعناتو سره لیوالتیا او په غربي قانون نه پوهیدل دي.

دویم علت: خپله پر هغه قانون د خلکو اعتراضات دي چې محتوا یې ډیرو وګړوته د قناعت ورکولو جوګه نه وي داځکه چې دلته د الله ﷻ او د هغه د دښمن خپلول پکې را نغښتي دي. دیته اجتماع د نقیضینو وایې دا په خپل ذات کې محاله ده چې دواړه طرفه په یوه وخت کې خوښ او خوشحاله وساتل شي، نو مانا به یې داسې چې دوي هندوانې په یوه لاس کې نیول یا په پام کې نیولي دواړي ګټي به له لاسه ورکړي، نه به الله ﷻ راضي کړې، نه به لویدیځ باهدفه او مغرور ځواکونه راضي شي او نه به هم هیواد د بل په موټو جوړ شي، د خلکو لپاره به امنیت هم برقراره نه شي او همدا وژل، تړل او ایله کول به روان وي، ځکه چې دلته د خلکو د افکارو عقیدوي توپیر وجود لري چې حل ته یې ډېر دخیل اړخونه زړه نه شي ښه کولای.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

دوهم: لکه څنګه چې ټول ملت اوهیوادوال په دې کې شک نه ویني چې په هیواد کې ډېري ستونزي او مخالفتونه زاړه او نوي وجود لري او زموږ ګران هیواد او وګړي د دې ستونزو او مخالفتونو قرباني دي، له همدې کبله څوک خپل خوږ ژوند له لاسه ورکوې او څوک خوږ اولاد ورور پلار او بل قریب له لاسه ورکوي. د چا ښې او لاسونه غوڅیږي څوک د پلرني ټاټوبي پرېښیدلو ته مجبوریږي، رشتیادا هغه وژونکې اودردونکې ناروغي ده چې یا خپله زموږ له لاسه

زیږیدلي او یا ورته بهرنیو دښمنانو فعالیت کړی ترڅوزموږ له وینوخوندواخلي، زما په نظر ښه به داوي چې د ټولو ناخوالو پیټې په خپلو اوږو بار کړو او بهرنیان که لري دي او که نژدې دي پړه ونه ګرځوو دا ځکه چې دا ټول موږ یو چې بهرنۍ لاس وهني او یرغل ته مو یا دعوت ورکړي او یا مو ورته زمینه مساعده کړیده. موږ د دې مسؤولیت د همدې درانه مسؤولیت د پورته کولو لپاره به داښه فیصله نه وي چې ځان ته پخپله برائت ورکړو.

ما تر خپله وس ، توان او ستعداده او تر خپل لنډ، تنګ ادراکه کوشش او هڅه کړې چې د دې ستونزو عوامل وڅیړم او پایلې یې په ګوته کړم.

لکه څنګه چې مې په څیړنه کې پنځه اساسي او دوه عارضي مشکلات وڅیړل هغه راته په څیړلو دا نتیجه پلاس راکوي چې رشتیا د افغانستان لپاره په لنډ مهاله او اوږد مهاله توګه د ستونزو بررسي او د هغو وحل ته اړتیا لرو چې په سوله ییزه او امنیتي فضا کې

د کتاب ټول حقوق له خپرندويي ټولنې سره خوندي دي

د وروروليی ژوند وکړو، دلته باید ووایم چې د مشکلاتو حل اسانه او ساده کار نه دی چې په سادګۍ اواسانه ډول پرې اقدام وشي، دا یوې اوږدې پروژې ته اړتیا لري چې تر امینو لاسونو لاندې پرې کار وکړای شي، لکه څنګه چې دا مشکلات او ستونزې په تدریجي توګه زیږیدلي او پیدا کړل شوي او بیا د پیچلتیا حد ته رسیدلیدي همداسې په تدریجي توګه حل کیدلې شي. په ځانګړې توګه ښوونه او روزنه، قومي جوړښت، او ځیني نوري ستونزې هم تدریجي فکر، تحقیق او څیړنې ته اړتیا لري داچې نوري ستونزې هم لویې ستونزې دي خو بیا هم د ښوونې او روزنې په نسبت لږ وخت ته اړتیا لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هر صورت په افغانستان کې د اخوت او وحدت فضا رامنځ ته کيدل يوازې او يوازې په خالصه اسلامي مفکوره او افغاني طريقه باندې منځ ته راتللای شي، خو دا پکښې تر ټولو ضروري خبره ده چې صداقت علميت پوره پوهه او قوي تحمل موجود وي، دا ځکه چې اسلام يوائنی ماده ده چې د ټولو افغانانو تر منځ بې له توپيره، بې له شک او ترديده د يقين ماده ده چې په ټول هيوادکې ځوک پرې اعتراض نه لري، بغاوت ترې نه کوي، که بالفرض د بهرنی لاسوهنې په لمسون په زروافغانانوکې يوهم پيدا کيږي نو هغه ته شاذ اونادر ويلای شو چې په نه ځه باندې شميرل کيږي، مانا دا چې د افغانستان د بنسټيز مشکل بيخ ابستل د توافق په ماده سره کيږي خو اسلام به د دی اجنډا په سرکې وي.

کله چې موږ د اسلام خبره کوو ماناداچې د الله ﷻاو د رسول الله ﷺ ټولو اوامرو ته ځان تسليمول دی که هر مسلمان د اسلام په دعوه کې صادق او ريښتونی وي نو له اسلام ځخه بغاوت نه شي کولای او نه يې کوي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

قومي سپين ږيري، د قوم علمای کرام، سادات او مخور خلک، علمي کدرونه په دې اړه ښه او مثبت رول ادا کولای شي، ترځو د اسلام تر مبارک عنوان لاندې صادقانه مذاکرې، ټولني او جرگې ته لاره ولټوي ترڅو د بې اتفاقۍ او وېش مخه ونيول شي او يوه اسلامي ټولنه رامنځته کړای شي.

لکه ځنگه چې مو په ځيړنه کې دکلتور يادونه کړې دا ضروري ده چې د ټول افغان ملت کلتور چې له اسلامي قوانينو سره ټکر ونه لري پوره په نظر کې ونيول شي ترڅو د يوه پلوه د خلکو احساسات زخمي نه شي، او له بل پلوه هره افغاني ټولنه اسلامي کلتوري صبغه ولري، له شک او ترديد پرته له بهرني سازش او نفوذ ځخه ځانگړې سالمه

پاتې شي. په همدی توگه کيدلای شي د مخالفت ټول اړخونه قناعت حاصل کړي، له دې سره سره د پوره اعتماد فضا جوړه شي، مانا دا چې د ستونزې لپاره په اسلامي چوکاټ کې د علمای کرامو قومي مشرانو او ساداتو رول په درانه احترام په بشپړ ناپيلتوب ډير مهم دی. همدغه نسخه کيدلای شي د افغانانو د زخمونو او کړاونو دوا او دسيمي لپاره شفا وگرځي، کله چې موږ د جرگې خبره کوو له هغه سره جوخت د ناپيلتوب خبره کوو مطلب يې دادی چې افغاني کلتور او افغاني عنعناتو ته خامخابايد د پرديو لاسونه ننه نه وځي، همدارنگه داسې مهمو نسخو ته د هغو نفوذ او رول لاره و نه مومي چې دهغه په نتيجه کې به د دغي نسخي مثبت اثر له منځه ولاړ شي له دې کبله به د افغانانو د ګڼو ناروغيو لپاره دغه مجربه نسخه دهيوادوالود بې اعتمادی په خاطر شنډه شي، کيدای شي د ډيرو بهرنيو دښمنانو هدف همدغه وي چې هر وخت جرگه جرگه يادوي او بيا ترې خپله گټه اخلي والله تعالی اعلم.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

د افغانستان بهرني او کورني سياستونه بايد د اسلام په چوکاټ کې د اسلامي اساساتو او ملي غوښتنو په پوره نظر کې نيولو سره جوړ شي. د هغو اشخاصو چې مطلق د خپل مال، عزت، منصب، منطقي گټې ورته تر ټوله هيواد او هيوادوالو اولويت لري او ترجيح ورکوي

د هغو نظرونه بايد مردود وبلل شي او د هغو موقت نفوذ د دې سبب ونه گرځي چې د ټولو هيوادوالو يا د اکثريت احساسات مجروح کړي، بهرني سياستونه چې تر ډيره يو قطبې اړخ لري پر دوستي او دښمني تعبيريږي، ليدل کيږي چې تر ډيره پټ او په محدودو خلکو پوري تړلي دي چې د هغو روابط او پلانونه غلاته ورته مثال لري که ځه هم په اصطلاح ملي منافع په نظر کې نيول شوي وي خو بيا هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر منفي اړخونو ته پام نه وي شوي اړينه ده چې د اسلامي چوکاټ په غلبېل کې چاڼ او صاف شي او د اسلام تایید ترلاسه کړي، همدارنګه د اتفاق او اختلاف اړخونه یې ښه وڅېړل شي. د پردیو هیوادونو له یرغل او یرغمل کیدو، همداسې د هغو له تاثیر څخه محفوظ او وژغورل شي ترڅو د خلکو د رضامندی سبب وګرځي. د هغو د اعتماد پوره حفاظت وشي، دیني او عصري ښوونه او روزنه په متوازنه توګه او پوره پاملرنه پرمخ ولاړه شي. د هر وخت حکومتي واکدار باید د دواړو سیکټورونو اهمیت له نظره ونه غورځوي. د مدرسي او مکتب په پیاوړتیا کې جدي پام لرنه وکړي ترڅو ټول هیواد له دې لوی نعمت څخه پوره برخمن شي.

که څه هم دا ښکاره خبره ده چې د نړۍ ډیرغیراسلامي هیوادونه له ښوونځیو سره خپله بې حده او ډیره لوالتیا ښیې، په ځانګړي توګه د ښځو په تعلیم او تربیه او د هغو په روزنه کې ډیرجدیت لري، مګردا خبره هم ډېره اړینه ده چې زموږ جامعه تر ټولو وړاندي مذهبې اسلامي پوهي تعلیم او تربیې ته اړتیا لري، ټولي کورنۍ ټول قومونه له دې زده کړي سره خپله لیوالتیاښیې او هم ورته اړتیا لري، دا غلطه خبره او احمقانه مفکوره ده چې یو افغان دې د خپلو هیوادوالو اړتیا او لیوالتیا په یو اړخیزه توګه له نظره وغورځوي او بهرنۍ ایډیالوژۍ او لیوالتیا ته دی ښه راغلاست ووا یې. د هر حکومت لپاره په اسلامي جامعه کې اړینه او ضروري ده چې دواړو اداروته په نه تبعیض سره پاملرنه وکړي. یوه هم له نظره ونه غورځوي په بهبود کې یې مرسته او کومک وکړي. د فارغینو لپاره یې په احترام سره د هغو د برخلیک په اړه اقدام وکړي، هغه ښېلتون ته ډیره پاملرنه وشي چې د ډیر وخت په تیریدو سره د کرکي، نفرت، نفاق او بالاخره د نورو بدمرغیو او بدبختیو سبب ګرځیدلي یا ګرځي، چې په

د کتاب ټول حقوق له خپرندویي ټولنې سره خوندي دي

ښوونځیو او مدرسو کې پر دیني او مذهبي روحیه سمبال د لایقو استاذانو شتون، هر طالب ته په مساوي توګه د لیاقت او استعداد په پام کې نیولو سره امتیاز، درجه او داسې نور، په نصاب کې دمذهبې کتابونو داخلیدل او هغو ته پوره پاملرنه کول، د مکاتبو او مدرسو د استاذانو او شاګردانو په منځ کې انجمنونه اوګډ مجلسونه جوړول، هغو ته مساوي امتیازات، ډالۍ او جایزي ورکول ترڅو د زړو په نژدی کولو سره د هغو د ذهنونو د شکونو او تهمتونو لریوالي راشی له یو او بل سره یې مینه او محبت پیدا شي. په هېواد کې دننه دلایقو او ښو استاذانو چې دعالي تحصیلاتو درلودونکي ماهر او ځیرک اشخاص وي، همدا سې د هغو د تجربو لپاره تجهیزات چې په عملي ډول دساینس او تکنالوجۍ په اړه کمک کوي تمرکز وشي، ترڅو د نوو شاګردانو لپاره په خپل هیواد کې د زده کړي زمینه برابره شي او کوشش وشي چې له بهرنیو مفکورو او دسیسو څخه د زده کوونکو دماغونه وژغورل شي، په مکاتبو او مدارسوکې د زده کړي په ټولو درسونو کې اړینو مضامینو ته وخت ځانګړی شي، همدارنګه په مکاتبو او مدرسو کې په اسلامي عنعناتو افغاني فرهنګ باندې زده کوونکي مکلف شي خو لږ تر لږه استاذان باید دا عمل پلی کړي. د هغه په اهمیت باندې باید شاګردان ښه پوه کړي، په اوونۍ، میاشت او کال کې باید حداقل یو ځلي د مدرسو او مکاتبو د زده کوونکو په منځ کې د ازمویني مسابقات تر سره شي، همدارنګه د دې پر ځای چې زده کونکي بهر ته د روزني لپاره ولیږدول شي دننه استاذان راوستل شي ترڅو زده کوونکي د خپل مذهب او کلتور په غیږ کې ستر او وروزل شي، چې په دې کار سره کیدای شي فاصله نوره هم لیري شي، په دې سره به هماهنګي او اتفاق هم راشي ټول زده کوونکي باید د نورو مختلفو مضامینو لکه مذهب، ساینس،

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاست، اقتصاد تاریخ، جغرافیه او نورو علمونو په اهمیت پوره پوی شي، ترڅو په خپلوکې د مختلفو نظرنو درناوی وکړي، جغرافیایي ستونزي چې د ډیورند د کرښي سره یې هم اړین توب لیدل کیږي په ستراتیژیکي ډول دګاونډیو هیوادونو او لیري پتو د زبر ځواک هیوادونه چې د خپلو ګټو یا ارزښتونو په پام کې نیولو سره زموږ هیواد ته لاسونه راغځوي تر ډیره زموږ د هیواد په مثبته پالیسي او ټینګ وحدت پورې اړه لري، که موږ ددوستۍ او دښمنۍ یو اړخیزه پالیسي ولرو څپاندوهلي ټولنه او جامعه مو په خپل کور او دباندې منطقه کې پراګنده اوسي نو دې ته به ښه زمینه مساعده شي چې هر بهرنی دښمن له همدغه حالته بده استفاده وکړي، چې څه یې زړه غواړي هغه راباندې وکړي، وینه به مو وړیا وې، قدر به مو کم او قوت به مو پر نه څه شمار وي، غم به مو د بل لپاره خوشحالي وي. په شکایت او ژړا پوري به مو خلک خاندي. دژوند په برخلیک اوسرنوشت به مو دښمنان د دوستۍ او دښمنۍ په نامه په ډیره اسانۍ سره لوبې کوي، وروڼه او خویندی به مو د خیر لاس دوست او دښمن ته ورغځوي، څوک به مو وژني، څوک به مو پلورې، څوک به مو د خپل ناروا هدف لپاره په تورو جیلونوکې بې تحقیقه او محکمې غورځوي په یوه او بل نامه سره به چې څه یې زړه غواړي هغه راسره کوي. د ډیره وهمه او ویري به څوک د بېګناه خلکو شفاعت هم نه سي کولای.

جغرافیا یې ستونزه زما په اند تر هغه وخته نه شي حل کیدلای ترڅو زموږ پاشلی ړغ یو نه شي او خپل مینځي اختلافات او ځان ځاني مو په یوه مخلصه او یوه ښه ټولنه بدله نه شي ځکه چې دادومره ستونزه ده چې یوه قوم او ټبرته یې نسبت نه سې کیدلای اونه دخاصي منطقي سره تړاو لري. دا تر ټولني او ټبرونو پوري تړاونیسي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

د تاریاکو او چرسو کښت جغرا فیایي ارزښت ته ورته ستونزه ده چې زموږ د ځانځانی، بې اعتمادی اونفاق نه ریښه اخلي ځانګړې باندونه تشکیلوي، د افغانستان دښمنان تري ناوړه ګټه اخلي. مخدره مواد بندول یوه داسې قوت ته اړتیا لري چې ملت ورسره په صادقانه توګه همغږی وي او په غم کې یې ځان شریک وبولي. بدنامي یې د ځان بدنامي او ګټه یې د ځان ګټه او تاوان یې د ځان تاوان او بری یې د ځان بری وبولي، نه په زور او قوت، نه په مرګ او بند سره ددې کار مخه نیول کیږي، لنډه دا چې دافغانستان د وحدت لپاره د افغانانو جرګه په کار ده. د جرګې لپاره اسلامي چوکاټ او په نهایې ډول ناپیلتوب په کار دی. د ناپیېلتوب او اسلامي چوکاټ د پوهولو لپاره، علمای کرام، سادات، محترم شخصیتونه، قومي مشران او ربښتوني صداقت اوزړه سوی په کار دی، خو یو شی چې تر هر څه مهم دی هغه دادی چې د جرګو مرکو ابتکار باید د افغانانو په خپل لاس وي او پخپل کورکې یې له خپل مذهب او عنعناتو سره سمه جوړه کړي چې د داسې حرکت تر شا ټولنه په ټینګه ودریږي چې په مستقله توګه د دین، وطن او ملت سره مخلص وي. دغه لرغونی اسلامي هیواد نه په بهرنیو قوتونو، نه په بهرنیو زهرجنو افکارو، نه په غربي فاحشه ډموکراسي او کمونستي نظامونو او نه په خونړیو جنګونو، وژلو، نیولو سره جوړیږي ترڅو د هر ملت په ځانګړنه حل و نه موندل شي، زموږ د هیواد ځانګړتیا د جرګو اسلامي او قومي عنعناتو، د استقلال او خپلواکۍ غرور، پر علمای کرامو ساداتو مشرانو باندې نیک ګومان او غوږ ورته نیول، د مشرانو احترام، د هغو په وینا عمل کول، خو دا ټول په اسلامي چوکاټ کې، په افغاني ابتکار پوري اړه لري ترڅوهیوادوال ورباندې اعتماد او باوروکړي.

د کتاب ټول حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي

الله پاک دې وکړي چې زما دغه نيمګړې ليکنه ستاسي درنو لوستونکو ورونو او خويندو د توجه وړ وګرځي ستاسو د دعاپه هيله والسلام.

لوی څښتن فرمايي:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا ٥٩ ﴾ **[النساء:۵۹]**

ژباړه: ای مومنانو! د الله حکم او د رسول حکم او د خپلو چارواکو حکم ومنئ، که مو په څه کي شخړه سره راغله ، نو الله او رسول ته يې وروګرځوئ، که (رشتيا) تاسي پر الله او د آخرت پر ورځ ايمان لرئ. دا غوره او په انجام کي ډېره ښه ده.

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

شعر

دښمن وخوړل بانډونه د نفاق — وران ويجاړ وې ټل کورونه د نفاق
د غليم په وړاندې سم درېدای نه سي — ډلی سولی مات فوجونه د نفاق
د ليوانو ومنګولو ته به لوېږي — جدا سوي شاذ پړکونه د نفاق
د حرم مال او عفت ساتلای نه سي — سوړي سوړي ديوالونه د نفاق
سيال به نوي د سيالانو په ټولۍ کي — چې پرانيستي وي ډېر ورونه د نفاق
د پنا دښتونه خوري هډوکي واړه — لار چې واخلي کاروانونه د نفاق
درنده د ښکار په نخښه هغه ګوري — لټوي چې پټ رغونه د نفاق

د کتاب ټول حقوق له خپرندويې ټولنې سره خوندي دي

دښمنان به يې په هر تصميم خبرېږي — ساتل کېږي نه رازونه د نفاق
په حاصل به يې ودان کورونه نه سي — په سيلۍ چې سي باغونه د نفاق
ملتونه به يې ورک سي په نړۍ کې — وروسته پاته هيوادونه د نفاق
بې ذلته به نو رهيڅ ګټلای نه سي — څوک چې پورته کې سوالونه د نفاق
وچ لانده به يې د اور په مخ لوګی سي — چې تعقيب کي څوک جنګونه د نفاق
مزه نه کوي که هر څومره رنګين سي — مجلسونه، محفلونه د نفاق
نتيجه د اثبات نه لري هيڅ کله — که مظبوط هم وي فکرونه د نفاق
ضعيف هر کله د هغه چا خادم دی — ماتوې چې زنځيرونه د نفاق

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library